

Teismo praktikos rinkinys

BENDROJO TEISMO (devintoji išplėstinė kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. rugsėjo 29 d.*

„Išorės santykiai – Tarptautiniai susitarimai – Europos ir Viduržemio jūros regiono šalių asociacijos susitarimas EB–Marokas – Sąjungos ir Maroko tausios žvejybos partnerystės susitarimas – Partnerystės susitarimo įgyvendinimo protokolas – Prie Partnerystės susitarimo pridedami laiškai, kuriais pasikeista – Sprendimas sudaryti – Reglamentas dėl žvejybos galimybių paskirstymo valstybėms narėms – Ieškinys dėl panaikinimo – Priimtinumai – Procesinis veiksnumas – Tiesioginė sąsaja – Konkreti sąsaja – Teritorinė taikymo sritis – Jurisdikcija – Teisingumo Teismo pateiktas tarptautinės teisės aiškinimas – Apsisprendimo principas – Sutarčių santykinio poveikio principas – Galimybė remtis – Pritarimo sąvoka – Įgyvendinimas – Diskrecija – Ribos – Ginčijamo sprendimo padarinių palikimas galioti“

Sujungtose bylose T-344/19 ir T-356/19

Saguia el-Hamra ir Rio de Oro išlaisvinimo liaudies frontas (Polisario frontas), atstovaujamas advokato G. Devers,

ieškovas,

prieš

Europos Sąjungos Tarybą, atstovaujamą F. Naert, P. Plaza García ir V. Piessevaux,

atsakovę,

palaikomą

Ispanijos Karalystės, atstovaujamos S. Centeno Huerta,

į bylas T-344/19 ir T-356/19 įstojusios šalies,

taip pat

Prancūzijos Respublikos, atstovaujamos A.-L. Desjonquères, C. Mosser, J.-L. Carré ir T. Stéhelin,

į bylas T-344/19 ir T-356/19 įstojusios šalies,

ir

* Proceso kalba: prancūzų.

Europos Komisijos, atstovaujamos F. Castillo de la Torre, A. Bouquet ir A. Stobiecka-Kuik,
į bylas T-344/19 ir T-356/19 įstojusios šalies,

taip pat

Chambre des pêches maritimes de la Méditerranée, įsteigtos Tanžere (Marokas),

Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Nord, įsteigtos Kasablankoje (Marokas),

Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Centre, įsteigtos Agadyre (Marokas),

Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Nord, įsteigtos Kasablankoje (Marokas),

atstovaujamų advokatų G. Forwood, N. Colin ir A. Hublet,

į bylą T-344/19 įstojusių šalių,

byloje T-344/19 dėl SESV 263 straipsniu grindžiamo prašymo panaikinti 2019 m. kovo 4 d. Tarybos sprendimą (ES) 2019/411 dėl Europos Sąjungos ir Maroko Karalystės tausios žvejybos partnerystės susitarimo, jo įgyvendinimo protokolo ir prie susitarimo pridedamų laiškų, kuriais pasikeista, sudarymo (OL L 77, 2019, p. 4) ir byloje T-356/19 dėl SESV 263 straipsniu grindžiamo prašymo panaikinti 2019 m. lapkričio 29 d. Tarybos reglamentą (ES) 2019/440 dėl žvejybos galimybių paskirstymo pagal Europos Sąjungos ir Maroko Karalystės tausios žvejybos partnerystės susitarimą ir jo įgyvendinimo protokolą (OL L 77, 2019, p. 1)

BENDRASIS TEISMAS (devintoji išplėstinė kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė M. J. Costeira, teisėjai D. Gratsias (pranešėjas), M. Kancheva, B. Berke ir T. Perišin,

posėdžio sekretorė M. Marescaux, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2021 m. kovo 3 d. posėdžiui,

priima šį

Sprendimą

I. Ginčo aplinkybės

A. Tarptautinis kontekstas

- 1 Tarptautiniu mastu įvykusius pasikeitimus Vakarų Sacharos klausimu galima trumpai išdėstyti taip.

- 2 1960 m. gruodžio 14 d. Jungtinių Tautų Organizacijos (JTO) Generalinė Asamblėja priėmė Rezoliuciją 1514 (XV) „Deklaracija dėl nepriklausomybės suteikimo kolonijinėms šalims ir tautoms“; joje, be kita ko, nustatyta, kad „[v]isos tautos turi teisę į laisvą apsisprendimą[,] pagal [kurią] jos laisvai nustato savo politinį statusą ir laisvai siekia savo ekonominio, socialinio ir kultūrinio vystymosi“, kad „globojamose teritorijose, priklausomose teritorijose ir visose kitose teritorijose, kurios dar nėra nepriklausomos, nedelsiant bus imtasi veiksmų, kad šių teritorijų tautoms būtų nedelsiant perduoti visi valdžios įgaliojimai be jokių sąlygų ir apribojimų pagal jų laisvai išreikštą valią ir norą“ ir kad „[v]isos valstybės turi sąžiningai ir griežtai laikytis Jungtinių Tautų [c]hartijos <...> remdamosi lygybės ir nesikišimo į visų valstybių vidaus reikalus principais, pagarba visų tautų suverenioms teisėms ir teritoriniam vientisumui“.
- 3 Vakarų Sachara yra Šiaurės Vakarų Afrikoje esanti teritorija; XIX amžiaus pabaigoje ją kolonizavo Ispanijos Karalystė, o nuo Rezoliucijos 1514 (XV) priėmimo dienos ji tapo Ispanijos provincija. 1963 m. JTO įtraukė ją, kaip Ispanijos Karalystės administruojamą priklausomą teritoriją, kaip tai suprantama pagal 1945 m. birželio 26 d. San Franciske pasirašytos Jungtinių Tautų chartijos 73 straipsnį, į „preliminarų teritorijų, kurioms taikoma Deklaracija dėl nepriklausomybės suteikimo kolonijinėms šalims ir tautoms [Generalinės Asamblėjos rezoliucija 1514 (XV)], sąrašą“. Ji vis dar yra įtraukta į priklausomų teritorijų sąrašą, kurį JTO Generalinis sekretorius parengė remdamasis informacija, pateikta pagal šios chartijos 73 straipsnio e punktą.
- 4 1966 m. gruodžio 20 d. JTO Generalinė Asamblėja priėmė Rezoliuciją 2229 (XXI) dėl Ifnio ir Ispanijos Sacharos, kurioje „[d]ar kartą patvirtino neatimamą Ispanijos Sacharos tautos <...> teisę į apsisprendimą pagal Generalinės Asamblėjos rezoliuciją 1514 (XV)“ ir paragino Ispanijos Karalystę, kaip administruojančiąją valdžią, kuo skubiau nustatyti „referendumo, kuris būtų rengiamas globojant [JTO], siekiant suteikti vietiniams šios teritorijos gyventojams galimybę laisvai įgyvendinti teisę į apsisprendimą, organizavimo sąlygas“.
- 5 1970 m. spalio 24 d. JTO Generalinė Asamblėja priėmė Rezoliuciją 2625 (XXV), ja patvirtino „Deklaraciją dėl tarptautinės teisės principų, susijusių su taikiais valstybių santykiais ir jų bendradarbiavimu vadovaujantis Jungtinių Tautų [c]hartija“; šios deklaracijos tekstas pridėtas prie minėtos rezoliucijos. Šioje deklaracijoje „iškilmingai skelbiam[as]“, be kita ko, „tautų lygiateisiškumo ir laisvo apsisprendimo principas“. Dėl šio principo deklaracijoje, be kita ko, nurodyta:

„Pagal tautų lygiateisiškumo ir laisvo apsisprendimo principą, įtvirtintą Jungtinių Tautų chartijoje, visos tautos turi teisę laisvai, be išorinio kišimosi nustatyti savo politinį statusą ir siekti ekonominio, socialinio ir kultūrinio vystymosi, o kiekviena valstybė privalo gerbti šią teisę, kaip numatyta Chartijos nuostatose.

<...>

Suverenios ir nepriklausomos valstybės kūrimas, laisvas prisijungimas prie nepriklausomos valstybės ar susijungimas su ja, taip pat bet kokio kito tautos laisvai nuspręsto politinio statuso įgijimas yra šios tautos priemonės teisei į laisvą apsisprendimą įgyvendinti.

<...>

Kolonijos teritorijai arba kitai priklausomai teritorijai pagal Chartiją suteikiamas kitoks statusas, kuris yra atskiras nuo ją administruojančios valstybės statuso; šis atskiras ir kitoks statusas pagal Chartiją išlieka tol, kol kolonijos ar priklausomos teritorijos tauta įgyvendins teisę į apsisprendimą pagal Chartiją, visų pirma pagal jos tikslus ir principus.“

- 6 Saguia el-Hamra ir Rio de Oro išlaisvinimo liaudies frontas (*Polisario* frontas) yra 1973 m. gegužės 10 d. Vakarų Sacharoje įsteigta organizacija. *Polisario* fronto įstatų 1 straipsnyje jis apibūdinamas kaip „nacionalinio išlaisvinimo judėjimas“, kurio nariai „kovoja už visišką nepriklausomybę, siekdami atgauti saharavių tautos suverenitetą visoje Sacharos Demokratinės Arabų Respublikos teritorijoje“.
- 7 1974 m. rugpjūčio 20 d. Ispanijos Karalystė JTO pranešė, kad siūlo Vakarų Sacharoje surengti JTO globojamą referendumą.
- 8 1974 m. gruodžio 13 d. JTO Generalinė Asamblėja priėmė Rezoliuciją 3292 (XXIX); joje, be kita ko, nusprendė paprašyti Tarptautinio Teisingumo Teismo (TTT) konsultacinės išvados šiais klausimais:

„I. Ar tuo metu, kai Vakarų Sacharą (Rio de Oro ir [Saquia el-Hamra]) kolonizavo Ispanija, ji buvo niekam nepriklausanti teritorija (*terra nullius*)?

Jei atsakymas į pirmąjį klausimą būtų neigiamas,

II. Kokie teisiniai ryšiai siejo šią teritoriją su Maroko Karalyste ir visa mauritaniečių tauta?“

- 9 1975 m. spalio 16 d. TTT priėmė konsultacinę išvadą (žr. Vakarų Sachara, konsultacinė išvada, TTT, Rinkinys 1975, p. 12, toliau – konsultacinė išvada dėl Vakarų Sacharos). Šios nuomonės 162 punkte ji nurodė:

„Teismui pateiktos aplinkybės ir informacija rodo, kad tuo metu, kai Ispanija kolonizavo Vakarų Sacharą, Maroko sultoną ir kai kurias Vakarų Sacharos teritorijoje gyvenančias gentis siejo teisiniai pavaldumo ryšiai. Šie duomenys taip pat rodo, kad yra tam tikros teisės, taip pat teisės, susijusios su žeme, reiškiančios teisinius ryšius tarp mauritaniečių tautos, kaip ją supranta Teismas, ir Vakarų Sacharos teritorijos. Tačiau Teismas daro išvadą, kad jam pateiktos aplinkybės ir informacija neįrodo jokių teritorinio suvereniteto ryšių tarp Vakarų Sacharos teritorijos, Maroko Karalystės ir mauritaniečių tautos. Taigi Teismas nenustatė teisinių ryšių, dėl kurių galėtų būti pakeistas [JTO Generalinės Asamblėjos] rezoliucijos 1514 (XV) taikymas Vakarų Sacharos dekolonizavimui, visų pirma apsisprendimo principo taikymas, teritorijos gyventojams laisvai pareiškiant tikrąją savo valią.“

- 10 Konsultacinės išvados dėl Vakarų Sacharos 163 punkte TTT, be kita ko, nurodė:

„[Teismas], [kiek tai susiję su I klausimu], [mano] <...>, kad Vakarų Sachara (Rio de Oro ir [Saquia el-Hamra]) tuo metu, kai Ispanijos Karalystė ją kolonizavo, nebuvo niekam nepriklausanti teritorija (*terra nullius*); <...>, kiek tai susiję su II klausimu, <...> kad šią teritoriją ir Maroko Karalystę siejo teisiniai ryšiai, turintys šios nuomonės 162 punkte nurodytų požymių [ir] kad šią teritoriją ir Mauritaniją siejo teisiniai ryšiai, turintys šios išvados 162 punkte nurodytų požymių.“

- 11 Minėtos konsultacinės išvados paskelbimo dieną pasakytoje kalboje Maroko karalius pareiškė, jog „visas pasaulis pripažino, kad [Vakarų] Sachara priklauso“ Maroko Karalystei ir kad ji „turi taikiai perimti šią teritoriją“, taip pat paragino šiuo tikslu surengti žygį.
- 12 1975 m. spalio 22 d. JTO Saugumo Taryba, į kurią kreipėsi Ispanijos Karalystė, priėmė Rezoliuciją 377 (1975); joje „[pa]praš[ė] JTO Generalinio sekretoriaus nedelsiant pradėti konsultacijas su susijusiomis ir suinteresuotomis šalimis“ ir „[pa]ragin[o] [pastarąsias] elgtis santūriai ir saikingai“. 1975 m. lapkričio 2 d. ji priėmė Rezoliuciją 379 (1975), joje „primygtinai [pa]ragin[o] visas susijusias ir suinteresuotąsias šalis vengti bet kokių vienašalių ar kitokių veiksmų, kurie galėtų dar labiau padidinti įtampą regione“, ir „[pa]siūl[ė] Generaliniam sekretoriui tęsti ir suaktyvinti savo konsultacijas“. 1975 m. lapkričio 6 d., įvykus Maroko karaliaus surengtam 350 000 asmenų žygiui ir kirtus Maroko Karalystės ir Vakarų Sacharos sieną, ji priėmė Rezoliuciją 380 (1975), kurioje, be kita ko, „apgailst[avo] dėl [šio] surengto žygio“ ir „[pa]praš[ė] Maroko [Karalystės] nedelsiant išvesti iš Vakarų Sacharos teritorijos visus [minėto] žygio dalyvius“.
- 13 1976 m. vasario 26 d. Ispanijos Karalystė JTO Generaliniam sekretoriui pranešė, kad nuo šios dienos pasitraukia iš Vakarų Sacharos ir nebepriima jokios tarptautinės atsakomybės, susijusios su šios teritorijos valdymu. Šio sprendimo 3 punkte nurodytame priklausomų teritorijų sąraše, kiek tai susiję su Vakarų Sachara, daroma nuoroda į šį pareiškimą, pateiktą išnašoje.
- 14 Tuo metu Vakarų Sacharoje išplieskė Maroko Karalystės, Mauritanijos Islamo Respublikos ir *Polisario* fronto ginkluotas konfliktas. Dalis Vakarų Sacharos gyventojų bėgo nuo šio konflikto ir rado prieglobstį Alžyro teritorijoje esančiose stovyklavietėse netoli sienos su Vakarų Sachara.
- 15 1976 m. balandžio 14 d. Maroko Karalystė ir Mauritanijos Islamo Respublika sudarė tarptautinę sutartį dėl Vakarų Sacharos teritorijos padalijimo ir formaliai aneksavo šios teritorijos dalį, priskirtą jai pagal šią sutartį. 1979 m. rugpjūčio 10 d. Mauritanijos Islamo Respublika sudarė taikos susitarimą su *Polisario* frontu; pagal šį susitarimą ji atsisakė visų teritorinių pretenzijų į Vakarų Sacharą. Maroko Karalystė iš karto perėmė Mauritanijos pajėgų atlaisvintos teritorijos kontrolę ir aneksavo ją.
- 16 1979 m. lapkričio 21 d. JTO Generalinė Asamblėja priėmė Rezoliuciją 34/37 dėl Vakarų Sacharos; šioje rezoliucijoje ji, „vadovaudamasi [JTO] chartija <...> ir savo Rezoliucijos 1514 (XV) tikslais, patvirtin[o] neatimamą Vakarų Sacharos tautos teisę į apsisprendimą ir nepriklausomybę“, „labai apgailėta[vo], kad padėtis pablogėjo dėl to, kad Marokas ir toliau yra okupavęs Vakarų Sacharą“, ir „primygtinai [pa]ragin[o] Maroką išsipareigoti siekti taikos ir nutraukti Vakarų Sacharos teritorijos okupaciją“, taip pat „šiuo tikslu rekomend[avo] [*Polisario* frontui], atstovaujančiam Vakarų Sacharos tautai, visapusiškai dalyvauti ieškant teisingo, ilgalaikio ir galutinio politinio sprendimo dėl Vakarų Sacharos laikantis [JTO] rezoliucijų ir deklaracijų“. Po šios rezoliucijos buvo priimta 1980 m. lapkričio 11 d. Rezoliucija 35/19; jos 10 punkte Generalinė Asamblėja „primygtinai [pa]ragin[o] Maroką ir [*Polisario* frontą], atstovaujantį Vakarų Sacharos tautai, pradėti tiesiogines derybas, kad būtų galutinai išspręstas Vakarų Sacharos klausimas“.
- 17 *Polisario* fronto ir Maroko Karalystės konfliktas toliau tęsėsi tol, kol 1988 m. rugpjūčio 30 d. abi šalys iš esmės sutiko su, be kita ko, JTO Generalinio sekretoriaus pateiktais siūlymais išspręsti ginčą, visų pirma numatant ugnies nutraukimą ir surengiant JTO prižiūrimą referendumą dėl apsisprendimo.

- 18 1990 m. birželio 27 d. JTO Saugumo Taryba priėmė Rezoliuciją 658 (1990); joje ji „pritar[ė] [JTO] Generalinio sekretoriaus ataskaitai, kurioje pateikiami [šio sprendimo 17 punkte nurodyti] pasiūlymai dėl klausimo išsprendimo <...> ir [jų] įgyvendinimo plano metmenys“, ir „[pa]praš[ė] abi šalis visapusiškai bendradarbiauti su [JTO] Generaliniu sekretoriumi ir dabartiniu Afrikos Vienybės Organizacijos Valstybių ir vyriausybių vadovų asamblėjos pirmininku prisidedant prie jų pastangų kuo greičiau išspręsti Vakarų Sacharos klausimą“. 1991 m. balandžio 29 d. Saugumo Taryba priėmė Rezoliuciją 690 (1991), ja buvo įsteigta Jungtinių Tautų misija, turinti surengti referendumą Vakarų Sacharoje (*Minurso*).
- 19 1995 m. gruodžio 6 d. JTO Generalinė Asamblėja priėmė Rezoliuciją 50/33 „Užsienio, ekonominius ir kitus interesus atitinkanti veikla, sudaranti kliūtis Deklaracijos dėl nepriklausomybės suteikimo kolonijinėms šalims ir tautoms taikymui“, kurioje „[d]ar kartą patvirtin[o] neatimamą kolonijinių arba priklausomų teritorijų tautų teisę į apsisprendimą, nepriklausomybę ir jų teritorijose esančių išteklių naudojimą, taip pat jų teisę naudotis šiais gamtiniais ištekliais kuo geriau siekiant savo interesų“, „patvirtin[o] užsienio ekonominių investicijų, atliktų bendradarbiaujant su priklausomų teritorijų tautomis ir atsižvelgiant į jų pageidavimus, siekiant ženkliai prisidėti prie šių teritorijų socialinės ir ekonominės plėtros, svarbą“, „[d]ar kartą pareišk[ė], kad užsienio ekonominius interesus atitinkantis barbariškas kolonijinių arba priklausomų teritorijų jūros ir kitų gamtos išteklių panaudojimas ir grobstymas pažeidžiant atitinkamas [JTO] rezoliucijas kelia grėsmę šių teritorijų vientisumui ir gerovei“ ir „paragin[o] visas vyriausybes ir Jungtinių Tautų sistemos organizacijas užtikrinti visapusišką nuolatinio kolonijinių ir priklausomų teritorijų suvereniteto jų gamtinių išteklių atžvilgiu pagarbą ir apsaugą“.
- 20 Nepaisant JTO globojamų konsultacijų ir susirašinėjimo, šalims iki šiol nepavyko sureguliuoti padėties Vakarų Sacharoje. Maroko Karalystė kontroliuoja didžiąją dalį Vakarų Sacharos teritorijos, o *Polisario* frontas kontroliuoja kitą dalį; šias dvi zonas skiria Maroko kariuomenės įrengta ir prižiūrima smėlio siena. Nemažai pabėgėlių iš šios teritorijos vis dar gyvena *Polisario* fronto administruojamose stovyklose, esančiose Alžyro teritorijoje.

B. Asociacijos susitarimas ir 2006 m. susitarimas žuvininkystės sektoriuje

1. Asociacijos susitarimas

- 21 2000 m. kovo 1 d. įsigaliojo 1996 m. vasario 26 d. Briuselyje pasirašytas Europos ir Viduržemio jūros regiono šalių susitarimas, įsteigiantis Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Maroko Karalystės asociaciją (OL L 70, 2000, p. 2, toliau – Asociacijos susitarimas).
- 22 Asociacijos susitarimo 1 straipsnio 1 dalyje numatyta:
„Steigiama Bendrijos bei jos valstybių narių ir Maroko asociacija.“
- 23 Asociacijos susitarimo 94 straipsnis nustato:
„Šis Susitarimas taikomas teritorijoms, kuriose taikomos Europos bendrijos ir Europos anglių ir plieno bendrijos steigimo sutartys, laikantis tose sutartyse nustatytų sąlygų, ir Maroko Karalystės teritorijai.“

24 Įgyvendindamos Asociacijos susitarimą ir taikydamos jo 16 straipsnį Sąjunga ir Maroko Karalystė 2010 m. gruodžio 13 d. Briuselyje (Belgija) pasirašė Susitarimą pasikeičiant laiškais dėl abipusių liberalizavimo priemonių, taikomų žemės ūkio produktams, perdirbtiems žemės ūkio produktams, žuviai ir žuvininkystės produktams, dėl 1, 2 bei 3 protokolų ir jų priedų pakeitimo ir dėl Europos ir Viduržemio jūros regiono šalių susitarimo, įsteigiančio Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Maroko Karalystės asociaciją, dalinio pakeitimo sudarymo (OL L 241, 2012, p. 4; toliau – Liberalizavimo susitarimas). 2012 m. kovo 8 d. Europos Sąjungos Taryba priėmė Sprendimą 2012/497/ES dėl Liberalizavimo susitarimo sudarymo (OL L 241, 2012, p. 2).

2. 2006 m. susitarimas žuvininkystės sektoriuje

- 25 2006 m. gegužės 22 d. Taryba priėmė Reglamentą (EB) Nr. 764/2006 dėl Europos bendrijos ir Maroko Karalystės partnerystės susitarimo žuvininkystės sektoriuje sudarymo (OL L 141, 2006, p. 1). Šio reglamento 1 straipsnyje įtvirtinta: „Bendrijos vardu patvirtinamas Europos bendrijos ir Maroko Karalystės partnerystės susitarimas žuvininkystės sektoriuje.“
- 26 Kaip matyti iš Europos bendrijos ir Maroko Karalystės partnerystės susitarimo žuvininkystės sektoriuje (toliau – 2006 m. susitarimas žuvininkystės sektoriuje) preambulės, taip pat jo 1 ir 3 straipsnių, juo siekiama padaryti intensyvesnius Sąjungos ir Maroko Karalystės užmegztus (be kita ko, Asociacijos susitarimu) bendradarbiavimo santykius, sukuriant žuvininkystės sektoriuje partnerystę, skirtą atsakingai žvejybai Maroko žvejybos rajonuose skatinti ir Maroko žvejybos politikai veiksmingai įgyvendinti. Šiuo tikslu susitarime, be kita ko, nustatytos taisyklės, susijusios su ekonominiu, finansiniu, techniniu ir moksliniu šalių bendradarbiavimu, sąlygomis, kuriomis su valstybių narių vėliavomis plaukiojantys laivai gali patekti į Maroko žvejybos rajonus, ir su žvejybos kontrolės šiuose rajonuose tvarka.
- 27 2006 m. susitarimo žuvininkystės sektoriuje 11 straipsnyje nurodyta, kad susitarimas, kiek tai susiję su Maroko Karalyste, taikomas „Maroko teritorijoje bei Maroko jurisdikcijai priklausančiuose vandenyse“. Be to, šio susitarimo 2 straipsnio a punkte nustatyta, kad sąvoka „Maroko žvejybos rajonas“ pagal šį susitarimą, jo protokolą ir priedą turi būti suprantama kaip „vandenys, į kuriuos Maroko Karalystė turi suverenias teises[,] arba jos jurisdikcijai priklausančias vandenis“.
- 28 Kaip nurodyta 2006 m. susitarimo žuvininkystės sektoriuje 17 straipsnyje, jis įsigaliojo 2007 m. vasario 28 d. (OL L 78, 2007, p. 31).
- 29 Prie 2006 m. susitarimo žuvininkystės sektoriuje iš pradžių pridėtas protokolas buvo pakeistas kitu protokolu, kurį savo ruožtu 2013 m. pakeitė naujas protokolas, pasirašytas Briuselyje 2013 m. lapkričio 18 d.; jis Sąjungos vardu buvo patvirtintas 2013 m. gruodžio 16 d. Tarybos sprendimu 2013/785/ES dėl Europos Sąjungos ir Maroko Karalystės protokolo, kuriuo nustatomos Europos Sąjungos ir Maroko Karalystės žuvininkystės sektoriaus partnerystės susitarime numatytos žvejybos galimybės ir finansinis įnašas, sudarymo [Europos Sąjungos vardu] (OL L 349, 2013, p. 1) ir įsigaliojo 2014 m. liepos 15 d. (OL L 228, 2014, p. 1; toliau – 2013 m. protokolas).
- 30 Pagal 2013 m. protokolo 1 straipsnį šiuo protokolu „prisided[ėta] prie bendrųjų Asociacijos susitarimo tikslų įgyvendinimo ir siek[ta] užtikrinti žuvininkystės [žuvų] išteklių gyvybingumą ekologiniu, ekonominiu ir socialiniu aspektais“.

C. Ginčai, susiję su Asociacijos susitarimu

1. Bylos T-512/12 ir C-104/16 P

- 31 2012 m. lapkričio 19 d. Bendrojo Teismo kanceliarija gavo ieškovo *Front Polisario* (*Polisario frontas*) ieškinį (jis užregistruotas numeriu T-512/12) dėl Sprendimo 2012/497 panaikinimo (2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Taryba / Front Polisario*, C-104/16 P, EU:C:2016:973, 38 punktas; toliau – Sprendimas *Taryba / Front Polisario*).
- 32 Grįsdamas ieškinį toje byloje ieškovas, be kita ko, teigė, kad Taryba nepaisė tam tikrų įsipareigojimų pagal tarptautinę teisę, nes Sprendimu 2012/497 patvirtino Liberalizavimo susitarimo taikymą Vakarų Sacharos teritorijai (Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 44 punktas).
- 33 2015 m. gruodžio 10 d. Sprendime *Front Polisario / Taryba* (T-512/12, EU:T:2015:953) Bendrasis Teismas panaikino Sprendimą 2012/497 tiek, kiek juo patvirtintas Liberalizavimo susitarimo taikymas Vakarų Sacharai, motyvuodamas tuo, kad Taryba neįvykdė pareigos iki Sprendimo 2012/497 priėmimo išnagrinėti visas nagrinėjamo atvejo aplinkybes, kai nepatikrino, ar šios teritorijos kilmės produktų eksportas į Sąjungą nebuvo vykdomas šios teritorijos žmonių nenaudai ir ar dėl to nebuvo pažeistos pagrindinės atitinkamų asmenų teisės (Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 47 ir 48 punktai).
- 34 2016 m. vasario 19 d. Taryba pateikė apeliacinį skundą dėl 2015 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *Front Polisario / Taryba* (T-512/12, EU:T:2015:953).
- 35 Išnagrinėjęs Tarybos apeliacinį skundą, Teisingumo Teismas Sprendimu *Taryba / Front Polisario* panaikino 2015 m. gruodžio 10 d. Sprendimą *Front Polisario / Taryba* (T-512/12, EU:T:2015:953) ir atmetė ieškovo Bendrajame Teisme pareikštą ieškinį kaip nepriimtina.
- 36 Šiuo atžvilgiu, viena vertus, Teisingumo Teismas pritarė antrajam apeliacinio skundo pagrindui, grindžiamam Bendrojo Teismo teisės klaida, padaryta nagrinėjant ieškovo *locus standi*, konkrečiai argumentui, grindžiamam tuo, kad Bendrasis Teismas klaidingai nusprendė, jog Liberalizavimo susitarimas taikomas Vakarų Sacharai (Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 126 punktas).
- 37 Iš pradžių Teisingumo Teismas nusprendė, kad pagal apsisprendimo principą, taikomą Sąjungos ir Maroko Karalystės santykiuose, Vakarų Sachara, kuri yra priklausoma teritorija, kaip tai suprantama pagal Jungtinių Tautų chartijos 73 straipsnį, turi kitokią statusą, atskirą nuo bet kurios valstybės, įskaitant Maroko Karalystę, statuso. Remdamasis tuo Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad Asociacijos susitarimo 94 straipsnyje esančios sąvokos „Maroko Karalystės teritorija“ negalima aiškinti taip, kad Vakarų Sachara patenka į teritorinę šio susitarimo taikymo sritį (Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 86-93 punktai).
- 38 Paskui Teisingumo Teismas nusprendė, kad taip pat turi būti atsižvelgta į 1969 m. gegužės 23 d. Vienos konvencijos dėl tarptautinių sutarčių teisės (*Recueil des traités des Nations unies*, 1155 t., p. 331; lietuvių k. skelbta: Valstybės žinios, 2002 m. vasario 6 d., Nr. 13-480, toliau – Vienos konvencija) 29 straipsnyje kodifikuotą paprotinę normą, kurioje numatyta, kad, jei kitokia šalių valia nėra numanoma iš sutarties ir nėra kitaip išreikšta, sutartis kiekvienai tos sutarties šaliai yra privaloma visoje jos teritorijoje. Jis padarė išvadą, kad pagal šią kodifikuotą paprotinę normą taip pat draudžiama laikyti, kad Vakarų Sachara patenka į teritorinę Asociacijos susitarimo taikymo sritį. Vis dėlto jis konstatavo, kad iš minėtos paprotinės normos taip pat matyti, jog tarptautinė

sutartis nukrypstant gali būti privaloma valstybei kitos teritorijos atžvilgiu, jeigu toks ketinimas įtvirtintas toje sutartyje arba yra nustatomas kitaip (Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 94–98 punktai).

- 39 Tada Teisingumo Teismas nusprendė, kad turėjo būti atsižvelgta ir į bendrąjį tarptautinės teisės principą dėl sutarčių santykinio poveikio, nes Vakarų Sacharos tauta, kaip Asociacijos susitarimo „trečioji šalis“, kaip tai suprantama pagal šį principą, galėjo būti paveikta įgyvendinant šį susitarimą Vakarų Sacharos teritorijos įtraukimo į jo taikymo sritį atveju ir turėjo pritarti tokiam įgyvendinimui. Kadangi tokio pritarimo nebuvo išreikšta, Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad požiūris, jog Vakarų Sachara patenka į Asociacijos susitarimo taikymo sritį, prieštarauja sutarčių santykinio poveikio principui (Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 100–107 punktai).
- 40 Galiausiai konstatavęs, kad Liberalizavimo susitarimas turi būti laikomas atsižvelgiant į Asociacijos susitarimą sudaryta sutartimi, Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad Liberalizavimo susitarimas negali būti suprantamas kaip taikomas Vakarų Sacharos teritorijai, todėl nebuvo būtina jame nurodyti netaikymą numatančios sąlygos. Teisingumo Teismo teigimu, Tarybos ir Europos Komisijos po Asociacijos susitarimo sudarymo taikyta praktika negali paneigti šios analizės, nes tai reikštų pripažinimą, kad Sąjunga siekia vykdyti Asociacijos susitarimą ir Liberalizavimo susitarimą su apsisprendimo ir sutarčių santykinio poveikio principais nesuderinamu būdu, taigi būdu, kuris nesuderinamas su sutarčių vykdymo gera valia principu (Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 110–125 punktai).
- 41 Kita vertus, Teisingumo Teismas priėmė galutinį sprendimą dėl ginčo. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nusprendė: kadangi Liberalizavimo susitarimas turi būti aiškinamas atsižvelgiant į atitinkamas tarptautinės teisės normas, taikytinas Sąjungos ir Maroko Karalystės santykiams, t. y. kad jis netaikomas Vakarų Sacharos teritorijai, ieškovas bet kuriuo atveju turi būti laikomas neturinčiu *locus standi* dėl Sprendimo 2012/497 panaikinimo, o kitų nepriimtimumo pagrindų nagrinėti nereikia (Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 128–134 punktai).

2. *Byla C-266/16*

- 42 2016 m. balandžio 27 d. Sprendime *High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Administrative Court)* (Aukštasis Teisingumo Teismas (Anglija ir Velsas), Karalienės suolo skyrius (administracinių bylų kolegija), Jungtinė Karalystė) pateikė Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus dėl 2006 m. susitarimo žuvininkystės sektoriuje, patvirtinto ir įgyvendinto Reglamentu (EB) Nr. 764/2006, Sprendimu 2013/785 ir 2013 m. lapkričio 15 d. Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1270/2013 dėl žvejybos galimybių paskirstymo pagal Europos Sąjungos ir Maroko Karalystės protokolą, kuriuo nustatomos Europos Sąjungos ir Maroko Karalystės žuvininkystės sektoriaus partnerystės susitarime numatytos žvejybos galimybės ir finansinis įnašas (OL L 328, 2013, p. 40), galiojimo (2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Western Sahara Campaign UK*, C-266/16, EU:C:2018:118, 1 punktas, toliau – Sprendimas *Western Sahara Campaign UK*).
- 43 Pateikdamas pirmąjį prejudicinį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekė išsiaiškinti, ar dėl to, kad išteklį iš greta Vakarų Sacharos teritorijos esančių vandenų naudojimas yra leidžiamas pagal 2006 m. susitarimą žuvininkystės sektoriuje ir 2013 m. protokolą, Reglamentas Nr. 764/2006, Sprendimas 2013/785 ir Reglamentas Nr. 1270/2013 yra negaliojantys atsižvelgiant į ESS 3 straipsnio 5 dalį. Pateikdamas antrąjį prejudicinį klausimą tas pats teismas iš esmės siekė išsiaiškinti, ar teisės subjektas, turintis *locus standi* pagal nacionalinę

- teisę, kaip antai pareiškėja pagrindinėje byloje, turi teisę ginčyti aktų, kuriais sudaromas ir įgyvendinamas šis susitarimas ir šis protokolai, galiojimą, motyvuodamas tuo, kad Sąjunga pažeidė tarptautinę teisę (Sprendimo *Western Sahara Campaign UK* 41, 54 ir 86 punktai).
- 44 Šiuo klausimu, pirma, Sprendimo *Western Sahara Campaign UK* 59 punkte Teisingumo Teismas pažymėjo, jog iš 2006 m. susitarimo žuvininkystės sektoriuje preambulės pirmos pastraipos matyti, kad jame sukonkretinamas bendras Sąjungos ir Maroko Karalystės noras glaudžius bendradarbiavimo santykius, kuriuos jos užmezgė, be kita ko, sudarydamos Asociacijos susitarimą, padaryti intensyvesnius ir kad šiuo požiūriu 2006 m. susitarimas žuvininkystės sektoriuje priklauso sutarčių visumai, kurios pagrindas – Asociacijos susitarimas. Atsižvelgdamas į šios sutarčių visumos egzistavimą Teisingumo Teismas nusprendė, kad 2006 m. susitarimo žuvininkystės sektoriuje 11 straipsnyje pavartotą sąvoką „Maroko teritorija“ reikia suprasti taip pat kaip ir sąvoką „Maroko Karalystės teritorija“, pavartotą Asociacijos susitarimo 94 straipsnyje (Sprendimo *Western Sahara Campaign UK* 61 punktas).
- 45 Teisingumo Teismas priminė, kad, kaip jis yra nurodęs Sprendime *Taryba / Front Polisario*, sąvoka „Maroko Karalystės teritorija“ turi būti suprantama kaip reiškianti geografinę erdvę, kurios atžvilgiu Maroko Karalystė įgyvendina visas savo kompetencijas, suvereniems subjektams pripažįstamas pagal tarptautinę teisę, ir neapimanti jokių kitų teritorijų, pavyzdžiui, Vakarų Sacharos, ir kad Vakarų Sacharos teritorijos įtraukimas į Asociacijos susitarimo taikymo sritį prieštarautų apsisprendimo ir sutarčių santykinio poveikio principams, kurie taikomi Sąjungai ir Maroko Karalystei palaikant santykius. Remdamasis tuo jis padarė išvadą, kad sąvoka „Maroko teritorija“, kaip ji suprantama pagal 2006 m. susitarimo žuvininkystės sektoriuje 11 straipsnį, neapima Vakarų Sacharos teritorijos (Sprendimo *Western Sahara Campaign UK* 62–64 punktai).
- 46 Antra, siekdamas išaiškinti žodžių junginį „vandenys, į kuriuos Maroko Karalystė turi suverenias teises[,] arba jos jurisdikcijai priklausantys vandenys“ Teisingumo Teismas pažymėjo, kad iš 1982 m. gruodžio 10 d. Montego Bėjuje sudarytos Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijos (toliau – Jūrų teisės konvencija) 2 straipsnio 1 dalies bei 55 ir 56 straipsnių matyti, kad vandenys, kurių atžvilgiu pakrantės valstybė turi suverenitetą arba kurie priklauso jos jurisdikcijai, apsiriboja vandenimis, esančiais greta jos teritorijos ir priklausančiais jos teritorinei jūrai arba išskirtinei ekonominei zonai (IEZ). Todėl atsižvelgdamas į tai, kad Vakarų Sachara nėra Maroko Karalystės teritorijos dalis, Teisingumo Teismas nusprendė, jog greta Vakarų Sacharos teritorijos esantys vandenys nepriklauso Maroko žvejybos rajonui, nurodytam 2006 m. susitarimo žuvininkystės sektoriuje 2 straipsnio a punkte (Sprendimo *Western Sahara Campaign UK* 65–69 punktai).
- 47 Trečia, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad jei vandenys, esantys greta Vakarų Sacharos teritorijos pakrantės, būtų įtraukti į 2006 m. susitarimo žuvininkystės sektoriuje taikymo sritį, kaip šio susitarimo 2 straipsnio a punkte nurodyti „vandenys, į kuriuos Maroko Karalystė turi suverenias teises“, tai prieštarautų apsisprendimo ir tarptautinių sutarčių santykinio poveikio principams (Sprendimo *Western Sahara Campaign UK* 71 punktas).
- 48 Ketvirta, dėl 2006 m. susitarimo žuvininkystės sektoriuje 2 straipsnio a punkte pavartoto žodžių junginio „[Maroko Karalystės] jurisdikcijai priklausantys vandenys“ Teisingumo Teismas pažymėjo, kad Taryba ir Komisija, be kita ko, teigė, jog Maroko Karalystę galima laikyti „*de facto* administruojančia valdžia“ arba Vakarų Sacharos teritorijos okupacine valdžia ir kad toks kvalifikavimas gali turėti reikšmės siekiant nustatyti 2006 m. susitarimo žuvininkystės sektoriuje taikymo sritį. Vis dėlto Teisingumo Teismas pažymėjo, kad, nesant reikalo nagrinėti, ar galimas bendras 2006 m. susitarimo žuvininkystės sektoriuje šalių noras šiai formuluotei suteikti tam tikrą prasmę, siekiant atsižvelgti į tokias aplinkybes, atitiko Sąjungą saistančias tarptautines teises

normas, tokio bendro noro bet kuriuo atveju negalima konstatuoti šiuo atveju, nes Maroko Karalystė kategoriškai neigė, kad yra Vakarų Sacharos teritorijos okupacinė ar administruojančioji valdžia (Sprendimo *Western Sahara Campaign UK* 72 punktą).

- 49 Penkta, dėl 2013 m. protokolo teritorinės taikymo srities Teisingumo Teismas konstatavo, kad žodžių junginys „Maroko žvejybos rajonas“ vartojamas tiek 2006 m. susitarime žuvininkystės sektoriuje, tiek 2013 m. protokole, kurio teritorinę taikymo sritį jis apibrėžė. Jo nuomone, šis žodžių junginys turi būti suprantamas kaip reiškiantis vandenį, į kuriuos Maroko Karalystė turi suverenias teises, arba jos jurisdikcijai priklausančius vandenį, todėl jis neapima vandenių, esančių greta Vakarų Sacharos teritorijos (Sprendimo *Western Sahara Campaign UK* 75–79 punktai).
- 50 Šešta, Teisingumo Teismas konstatavo, kad apie 2013 m. protokolo nuostatose nurodytas Maroko Karalystės bazinių linijų ir žvejybos zonų geografinės koordinatės buvo pranešta tik 2014 m. liepos 16 d. Iš to, kad 2013 m. protokolas įsigaliojo 2014 m. liepos 15 d., jis padarė išvadą, jog šios geografinės koordinatės nėra sudedamoji šalių sutarto protokolo teksto dalis. Bet kuriuo atveju, Teisingumo Teismo teigimu, net jei minėtos geografinės koordinatės būtų buvusios perduotos prieš įsigaliojant 2013 m. protokolui, jos niekaip nebūtų galėjusios paneigti jo sprendimo 79 punkte pateikto žodžių junginio „Maroko žvejybos rajonas“ aiškinimo ir išplėsti šio protokolo taikymo srities taip, kad į ją patektų vandenys, esantys greta Vakarų Sacharos teritorijos (Sprendimo *Western Sahara Campaign UK* 80–82 punktai).
- 51 Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas į pirmąjį prejudicinį klausimą atsakė taip: kadangi nei 2006 m. susitarimas žuvininkystės sektoriuje, nei 2013 m. protokolas netaikomi greta Vakarų Sacharos teritorijos esantiems vandenims, šio klausimo nagrinėjimas neatskleidė jokių aplinkybių, galinčių turėti įtakos šių susitarimų sudarymo aktų galiojimui atsižvelgiant į ESS 3 straipsnio 5 dalį. Atsižvelgdamas į šį atsakymą, pateiktą į pirmąjį klausimą, jis nusprendė, kad nereikia atsakyti į antrąjį prejudicinį klausimą (Sprendimo *Western Sahara Campaign UK* 85 ir 87 punktai).

3. Nutartys bylose T-180/14, T-275/18 ir T-376/18

- 52 2018 m. liepos 19 d. Nutartyje *Front Polisario / Taryba* (T-180/14, nepaskelbta Rink., EU:T:2018:496), 2018 m. lapkričio 30 d. Nutartyje *Front Polisario / Taryba* (T-275/18, nepaskelbta Rink., EU:T:2018:869) ir 2019 m. vasario 8 d. Nutartyje *Front Polisario / Taryba* (T-376/18, nepaskelbta Rink., EU:T:2019:77) Bendrasis Teismas atmetė kaip nepriimtinius ieškovo ieškinius dėl Tarybos aktų, susijusių su įvairių Sąjungos ir Maroko Karalystės tarptautinių susitarimų sudarymu ar pakeitimu.
- 53 Konkrečiai kalbant, šio sprendimo 52 punkte minėtose dviejose pirmose nutartyse Bendrasis Teismas rėmėsi sprendimais *Taryba / Front Polisario* ir *Western Sahara Campaign UK*, kad konstatuotų, jog ieškovas neturi *locus standi*, nes ginčijami susitarimai netaikomi Vakarų Sacharai arba greta jos esantiems vandenims (2018 m. liepos 19 d. Nutarties *Front Polisario / Taryba*, T-180/14, nepaskelbta Rink., EU:T:2018:496, 69-71 punktai ir 2018 m. lapkričio 30 d. Nutarties *Front Polisario / Taryba*, T-275/18, nepaskelbta Rink., EU:T:2018:869, 41 ir 42 punktai).
- 54 Trečioje iš šio sprendimo 52 punkte nurodytų nutarčių Bendrasis Teismas nusprendė, kad, remiantis SESV 218 straipsnio 3 ir 4 dalimis, vienintelis 2018 m. balandžio 16 d. Tarybos sprendimo, leidžiančio pradėti su Maroko Karalyste derybas dėl Europos bendrijos ir Maroko Karalystės partnerystės susitarimo žuvininkystės sektoriuje pakeitimo ir minėto susitarimo

įgyvendinimo protokolo sudarymo, tikslas – paskirti Sąjungos derybininką ar jos derybų grupės vadovą ir teikti jiems nurodymus. Taigi tai buvo aktas, sukeliantis teisinių padarinių tik Sąjungos ir jos valstybių narių, taip pat Sąjungos institucijų tarpusavio santykiuose. Remdamasis tuo Bendrasis Teismas padarė išvadą, kad šis sprendimas nesukelia padarinių ieškovo teisinei padėčiai, todėl tas sprendimas negali būti laikomas tiesiogiai su juo susijusiu (2019 m. vasario 8 d. Nutarties *Front Polisario / Taryba*, T-376/18, nepaskelbta Rink., EU:T:2019:77, 28 ir 29 punktai).

D. Ginčijamas sprendimas ir ginčijamas susitarimas

- 55 Priėmus Sprendimą *Western Sahara Campaign UK*, 2018 m. balandžio 16 d. sprendimu Taryba leido Komisijai pradėti su Maroko Karalyste derybas dėl 2006 m. susitarimo žuvininkystės sektoriuje dalinio pakeitimo ir greta Vakarų Sacharos teritorijos esančių vandenų įtraukimo į šio susitarimo taikymo sritį.
- 56 Pasibaigus toms deryboms, 2018 m. liepos 24 d. buvo parafuotas naujas Sąjungos ir Maroko Karalystės tausios žvejybos partnerystės susitarimas, naujas šio susitarimo įgyvendinimo protokolas, įskaitant to protokolo priedą ir priedelius, taip pat prie aptariamo susitarimo pridedami laišakai, kuriais pasikeista.
- 57 2019 m. sausio 14 d. Briuselyje Sąjunga ir Maroko Karalystė pasirašė Europos Sąjungos ir Maroko Karalystės tausios žvejybos partnerystės susitarimą (toliau – Žvejybos susitarimas), jo įgyvendinimo protokolą (toliau – įgyvendinimo protokolas) ir prie šio susitarimo pridėtus laiškus, kuriais pasikeista (toliau – laišakai, kuriais pasikeista) (toliau kartu – ginčijamas susitarimas).
- 58 2019 m. kovo 4 d. Taryba priėmė Sprendimą (ES) 2019/441 dėl Europos Sąjungos ir Maroko Karalystės tausios žvejybos partnerystės susitarimo, jo įgyvendinimo protokolo ir prie susitarimo pridedamų laiškų, kuriais pasikeista, sudarymo (OL L 77, 2019, p. 4, toliau – ginčijamas sprendimas). Šio sprendimo 1 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta: „Sąjungos vardu patvirtinamas [Žvejybos susitarimas], <...> įgyvendinimo protokolas ir <...> laišakai, kuriais pasikeista.“
- 59 Pagal Žvejybos susitarimo 17 straipsnį šis susitarimas, įgyvendinimo protokolas ir laišakai, kuriais pasikeista, įsigaliojo 2019 m. liepos 18 d. (OL L 195, 2019, p. 1).
- 60 Ginčijamo sprendimo 3–5 ir 7–12 konstatuojamosiose dalyse Taryba nurodė:
 - „(3) Sprendime byloje C-266/16, atsakydamas į prašymą priimti prejudicinį sprendimą dėl Susitarimo ir jo įgyvendinimo protokolo galiojimo bei aiškinimo, Teisingumo Teismas nustatė, kad nei Susitarimas, nei jo įgyvendinimo protokolas netaikomi vandenims, esantiems greta Vakarų Sacharos teritorijos;
 - (4) Sąjunga nedaro poveikio Jungtinių Tautų remiamo politinio proceso dėl Vakarų Sacharos galutinio statuso rezultatams ir nuolat pabrėžė savo išipareigojimą siekti, kad būtų išspręstas konfliktas Vakarų Sacharoje, kuri šiuo metu Jungtinių Tautų įtraukta į priklausomų teritorijų sąrašą ir kurios didžiąją dalį šiuo metu administruoja Maroko Karalystė. Sąjunga visapusiškai remia Jungtinių Tautų Generalinio sekretoriaus ir jo asmeninio pasiuntinio pastangas padėti konflikto šalims surasti teisingą, tvarų ir abipusiškai priimtina politinį sprendimą, kuris suteiktų Vakarų Sacharos tautai teisę į apsisprendimą pagal susitarimus, atitinkančius Jungtinių Tautų [c]hartijoje nustatytus tikslus bei principus, išdėstytus Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos <...> rezoliucijose <...>;

(5) Sąjungos laivynams turėtų būti galima tęsti žvejybos veiklą, jų vykdomą nuo Susitarimo įsigaliojimo, o susitarimo taikymo sritis turėtų būti apibrėžta taip, kad į ją būtų įtraukti greta Vakarų Sacharos teritorijos esantys vandenys. Be to, žvejybos partnerystę būtina tęsti, kad ta teritorija galėtų ir toliau gauti naudos iš sektorinės paramos, kuri teikiama pagal Susitarimą, laikantis Sąjungos ir tarptautinės teisės, įskaitant žmogaus teisių teisę, ir yra naudinga atitinkamiems žmonėms [susijusiems gyventojams];

<...>

(7) Žvejybos susitarimo tikslas – sudaryti galimybes Sąjungai ir Maroko Karalystei glaudžiau bendradarbiauti skatinant tausios žvejybos politiką ir racionalų žvejybos išteklių naudojimą Žvejybos susitarime nustatytoje žvejybos zonoje ir remiant Maroko Karalystės pastangas plėtoti žvejybos sektorių ir mėlynąją ekonomiką. Todėl susitarimas padeda siekti Sąjungos tikslų pagal Europos Sąjungos sutarties 21 straipsnį;

(8) Komisija įvertino galimą Žvejybos susitarimo poveikį darniam vystymuisi, visų pirma kiek tai yra susiję su nauda, kurią gautų atitinkami žmonės [susiję gyventojai], ir susijusių teritorijų gamtos išteklių naudojimui;

(9) atsižvelgiant į tą vertinimą manoma, kad Žvejybos susitarimas turėtų būti labai naudingas atitinkamiems žmonėms [susijusiems gyventojams], atsižvelgiant į teigiamą socialinį ir ekonominį poveikį tiems žmonėms, visų pirma susijusių su užimtumu ir investicijomis, ir į jo poveikį žvejybos sektoriaus ir žuvų perdirbimo sektoriaus vystymuisi;

(10) be to, manoma, kad Žvejybos susitarimu geriausiai užtikrinamas tausūs greta Vakarų Sacharos esančių vandenų gamtos išteklių naudojimas, kadangi žvejybos veikla grindžiama patikimiausiomis tos srities mokslinėmis nuomonėmis ir rekomendacijomis ir jai taikomos tinkamos stebėsenos bei kontrolės priemonės;

(11) atsižvelgdama į Teisingumo Teismo sprendime išdėstytus motyvus, Komisija kartu su Europos išorės veikslių tarnyba ėmėsi visų dabartinių aplinkybėmis pagrįstų ir įmanomų priemonių, kad atitinkami žmonės [susiję gyventojai] būtų tinkamai įtraukti į konsultacijas ir būtų įsitikinta jų pritarimu. Vakarų Sacharoje ir Maroko Karalystėje vykdytos plačios konsultacijos, o šiose konsultacijose dalyvavę socialiniai, ekonominiai ir politiniai subjektai aiškiai pritarė Žvejybos susitarimo sudarymui. Tačiau konsultacijų procese nesutiko dalyvauti *Polisario* frontas ir kai kurie kiti subjektai;

(12) nesutikusiai dalyvauti šiame procese nepritarė Žvejybos susitarimo ir jo įgyvendinimo protokolo taikymui greta Vakarų Sacharos esančiuose vandenyse, kadangi iš esmės laikėsi nuomonės, kad tokie aktai patvirtintų Maroko Karalystės poziciją dėl Vakarų Sacharos teritorijos. Tačiau nė viena Žvejybos susitarimo arba jo įgyvendinimo protokolo nuostata neleidžia manyti, kad juo pripažįstama Maroko Karalystės aukščiausiaji valdžia Vakarų Sacharoje ir greta esančiuose vandenyse arba jo suverenios teisės į juos. Be to, Sąjunga ir toliau dar aktyviau palaikys su Jungtinių Tautų parama pradėtą ir tęsiamą taikų konflikto sprendimo procesą“.

61 Pagal Žvejybos susitarimo 1 straipsnio h punktą šiame susitarime „žvejybos zona“ – tai „rytų vidurio Atlanto vandenys, esantys tarp 35° 47' 18" šiaurės platumos ir 20° 46' 13" šiaurės platumos lygiagrečių, įskaitant gretimus Vakarų Sacharos <...> vandenys, apimantys visus valdymo rajonus“. Taip pat pažymėta, kad „[š]i apibrėžtis neturi įtakos galimoms deryboms dėl pakrantės valstybių jūrų zonų, besiribojančių su žvejybos zona, demarkacijos ir apskritai trečiųjų šalių teisėms“.

- 62 Žvejybos susitarimo 6 straipsnio 1 dalyje nurodyta: „Kad būtų užtikrinta tausios žvejybos reguliavimo sistema, veiklą žvejybos zonoje vykdančios Sąjungos laivai laikosi Maroko įstatymų ir kitų teisės aktų, kuriais reglamentuojama žvejybos veikla toje zonoje, išskyrus atvejus, kai Susitarime numatyta kitaip <...>.“
- 63 Žvejybos susitarimo 12 straipsnio 1–4 dalyse nurodyta:
- „1. Finansinis įnašas yra nustatytas Protokole.
 2. 1 dalyje nurodytą finansinį įnašą sudaro:
 - a) Sąjungos skiriama finansinė kompensacija už Sąjungos laivų prieigą prie žvejybos zonos;
 - b) Sąjungos laivų savininkų mokami mokesčiai;
 - c) Sąjungos teikiama sektorinė parama tvarios žvejybos politikai ir vandenynų valdymui įgyvendinti, atsižvelgiant į metines ir daugiamečių programas.
 3. Sąjungos skiriamas finansinis įnašas mokamas kasmet remiantis Protokolu.
 4. Šalys išnagrinėja, ar iš Susitarimo gaunama socialinė ir ekonominė nauda geografiniu ir socialiniu požiūriu skirstoma teisingai, visų pirma tokiose srityse kaip infrastruktūra, pagrindinės socialinės paslaugos, įmonių steigimas, profesinis mokymas, žuvininkystės sektoriaus plėtros ir modernizavimo projektai, siekdamas užtikrinti, kad šios naudos atitinkamoms bendruomenėms [ši nauda susijusiems gyventojams] tektų proporcingai žvejybos veiklai.“
- 64 Žvejybos susitarimo 13 straipsnio 1 dalyje nurodyta: „Įsteigiamas Jungtinis komitetas, kurį sudaro Šalių atstovai. Jis yra atsakingas už Susitarimo taikymo stebėseną ir gali priimti Protokolo [pakeitimus].“
- 65 Žvejybos susitarimo 14 straipsnyje nustatyta: „Šis susitarimas taikomas teritorijose, kuriose taikoma Europos Sąjungos sutartis ir Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo ir šio susitarimo 6 straipsnio 1 dalyje nurodyti įstatymai ir kiti teisės aktai.“
- 66 Žvejybos susitarimo 16 straipsnyje nustatyta: „[Igyvendinimo p]rotokolas ir [laiškai, kuriais pasikeista,] yra neatskiriama [šio] Susitarimo dalis <...>.“
- 67 Įgyvendinimo protokolo 6 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:
- „1. Iš Žvejybos susitarimo 12 straipsnio 2 dalies a punkte nurodytos finansinės kompensacijos ir 12 straipsnio 2 dalies b punkte nurodytų mokesčių gaunama socialinė ir ekonominė nauda geografiniu ir socialiniu požiūriu skirstoma teisingai, siekiant užtikrinti, kad jos gautų atitinkamos bendruomenės [susiję gyventojai], kaip nustatyta Žvejybos susitarimo 12 straipsnio 4 dalyje.
 2. Ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo Protokolo taikymo pradžios Maroko Karalystės institucijos pateikia 1 dalyje nurodyto geografinio ir socialinio paskirstymo metodą ir paskirtų sumų paskirstymo formulę, kurią nagrinėja Jungtinis komitetas.“

68 Įgyvendinimo protokolo 7 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Žvejojimo susitarimo 12 straipsnio 2 dalies c punkte nurodyta sektorine parama prisidedama prie sektoriaus politikos plėtros ir įgyvendinimo pagal nacionalinę žuvininkystės sektoriaus plėtros strategiją.

2. Ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo Protokolo taikymo pradžios dienos Jungtinis komitetas susitaria dėl daugiamečio sektoriaus programos ir išsamių jos įgyvendinimo taisyklių, visų pirma:

a) metinių ir daugiamečių konkrečios sektorinės paramos sumos naudojimo pagal Žvejojimo susitarimo 12 straipsnio 4 dalį gairių;

<...>“

69 Įgyvendinimo protokolo 2 priedelyje pateiktuose žvejojimo techninių duomenų lapuose Nr. 3–6 kaip pietinė atitinkamo valdymo rajono riba minima 20°46' 13 <...> lygiagretė“. Žvejojimo techninių duomenų lape Nr. 6, susijusiame su pramonine pelaginių žuvų žvejojimu pelaginiais ar pusiau pelaginiais tralais ir gaubiamaisiais tinklais, daroma nuoroda į laivus, kurie laimikį laiko vėsindami (traleriai ir traukiamaisiais tinklais žvejojantys laivai) ir iškrauna Dachlos uoste.

70 Laiškų, kuriais pasikeista, antroje pastraipoje nurodyta:

„Baigusios derybas Europos Sąjunga ir Maroko Karalystė susitarė dėl toliau išdėstytų aspektų.

1. Dėl Vakarų Sacharos regiono klausimo Šalys dar kartą patvirtina, kad palaiko Jungtinių Tautų procesą ir remia Generalinio Sekretoriaus pastangas pasiekti galutinį politinį sprendimą remiantis Jungtinių Tautų [c]hartijoje nustatytais tikslais bei principais ir Saugumo Tarybos rezoliucijomis.

2. Žvejojimo susitarimas sudaromas nepažeidžiant atitinkamų pozicijų:

– Europos Sąjungos pozicijos dėl Vakarų Sacharos kaip priklausomos teritorijos, su kuria besiribojantys vandenys patenka į Žvejojimo susitarimo 1 straipsnio h punkte apibrėžtą žvejojimo zoną, ir dėl jos apsisprendimo teisės. Žvejojimo susitarime pateikta nuoroda į Maroko įstatymus ir kitus teisės aktus nedaro poveikio Sąjungos pozicijai;

– Maroko Karalystės pozicijos, kad Sacharos regionas yra neatsiejama nacionalinės teritorijos dalis, į kurią ji turi tokias pačias visapusiškas suverenias teises kaip ir į likusią nacionalinę teritoriją. Marokas mano, kad visi šio regioninio ginčo sprendimai turėtų būti grindžiami jo autonomijos iniciatyva.“

E. Ginčijamas reglamentas

71 2018 m. lapkričio 29 d. Taryba priėmė Reglamentą (ES) 2019/440 dėl žvejojimo galimybių paskirstymo pagal Europos Sąjungos ir Maroko Karalystės tašios žvejojimo partnerystės susitarimą ir jo įgyvendinimo protokolą (OL L 77, 2019, p. 1, toliau – ginčijamas reglamentas). Kaip numatyta šio reglamento 2 straipsnyje, jis įsigaliojo kitą dieną po paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, o paskelbtas jis buvo tuo pat metu kaip ginčijamas sprendimas, t. y. 2019 m. kovo 20 d.

72 Ginčijamo reglamento 1 straipsnio 1 dalyje pagal įgyvendinimo protokolą nustatytos žvejybos galimybės paskirstomos taip:

Žvejybos kategorija	Laivo tipas	Valstybė narė	Licencijos arba kvota
Smulkioji pelaginių žuvų žvejyba šiaurinėje dalyje	Traukiamaisiais tinklais žvejojantys laivai, kurių talpa < 150 GT (bendroji talpa)	Ispanija	22
Smulkioji žvejyba šiaurinėje dalyje	Dugninėmis ūdomis žvejojantys laivai, kurių talpa < 40 GT	Ispanija	25
		Portugalija	7
	Dugninėmis ūdomis žvejojantys laivai, kurių talpa ≥ 40 GT < 150 GT	Portugalija	3
Smulkioji žvejyba pietinėje dalyje	Ūdos ir kartinės ūdos, < 150 GT vienam laivui Iš viso ≤ 800 GT	Ispanija	10
Demersinių žuvų žvejyba	Dugninėmis ūdomis žvejojantys laivai, kurių talpa ≤ 150 GT	Ispanija	7
		Portugalija	4
	Traleriai, kurių talpa ≤ 750 GT Iš viso ≤ 3.000 GT	Ispanija	5
		Italija	0
Tunų žvejyba	Kartinėmis ūdomis žvejojantys laivai	Ispanija	23
		Prancūzija	4
Pramoninė pelaginių žuvų žvejyba	85 000 tonų (t) pirmaisiais metais 90 000 t antraisiais metais 100 000 t trečiaisiais ir ketvirtaisiais metais Leidimus žvejoti turinčių laivų paskirstymas: 10 laivų, kurių talpa ≥ 3 000 GT ir < 7 765 GT 4 laivai, kurių talpa ≥ 150 ir < 3 000 GT 4 laivai, kurių talpa < 150 GT	Pirmieji metai – 85 000 t.	
		Vokietija	6 871,2 t
		Lietuva	21 986,3 t
		Latvija	12 367,5 t
		Nyderlandai	26 102,4 t
		Airija	3 099,3 t
		Lenkija	4 807,8 t
		Jungtinė Karalystė	4 807,8 t
		Ispanija	496,2 t
		Portugalija	1 652,2 t
		Prancūzija	2 809,3 t
		Antrieji metai – 90 000 t	
		Vokietija	7 275,4 t
		Lietuva	23 279,6 t
		Latvija	13 095,0 t
		Nyderlandai	27 637,9 t
Airija	3 281,6 t		

	Lenkija	5 090,6 t
	Jungtinė Karalystė	5 090,6 t
	Ispanija	525,4 t
	Portugalija	1 749,4 t
	Prancūzija	2 974,5 t
	Tretieji ir ketvirtieji metai – 100 000 t	
	Vokietija	8 083,8 t
	Lietuva	25 866,3 t
	Latvija	14 550,0 t
	Nyderlandai	30 708,8 t
	Airija	3 646,3 t
	Lenkija	5 656,3 t
	Jungtinė Karalystė	5 656,3 t
	Ispanija	583,8 t
	Portugalija	1 943,8 t
	Prancūzija	3 305,0 t

II. Procesas ir šalių reikalavimai

- 73 2019 m. birželio 10 ir 12 d. Bendrojo Teismo kanceliarija gavo ieškovo ieškinius, įregistruotus atitinkamai numeriais T-344/19 ir T-356/19.
- 74 2019 m. rugsėjo 19 d. (byla T-344/19) ir 2019 m. rugsėjo 20 d. (byla T-356/19) Taryba pateikė atsiliepimus į ieškinį.
- 75 2019 m. spalio 16 d. iš dalies pakeitus Bendrojo Teismo kolegijų sudėtį, taikant Bendrojo Teismo procedūros reglamento 27 straipsnio 5 dalį, teisėjas pranešėjas buvo paskirtas į Bendrojo Teismo devintąją kolegiją, todėl šios bylos buvo paskirtos nagrinėti šiai kolegijai.
- 76 2019 m. lapkričio 8 d. ieškovas pateikė dubliką byloje T-344/19. Byloje T-356/19 jis per nustatytą terminą nepateikė dubliko.
- 77 2019 m. lapkričio 13 d. sprendimais Bendrojo Teismo devintosios kolegijos pirmininkė patenkino Ispanijos Karalystės, Prancūzijos Respublikos ir Komisijos prašymus įstoti į bylą palaikyti Tarybos reikalavimų abiejose bylose.
- 78 2019 m. gruodžio 10 d. Nutartimi *Front Polisario / Taryba* (T-344/19, nepaskelbta Rink., EU:T:2019:862) devintosios kolegijos pirmininkė patenkino Maroko jūrų žvejybos rūmų, konkrečiai *Chambre des pêches maritimes de la Méditerranée* (Viduržemio jūros žvejybos rūmai), *Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Nord* (Šiaurės Atlanto žvejybos rūmai), *Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Centre* (Centrinio Atlanto žvejybos rūmai), *Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Sud* (Pietų Atlanto žvejybos rūmai) (toliau visi kartu – CPMM), prašymą įstoti į bylą T-344/19.

- 79 2020 m. sausio 8 d. Komisija pateikė įstojimo į bylą paaiškinimus. 2020 m. sausio 9 d. Ispanijos Karalystė ir Prancūzijos Respublika pateikė savo paaiškinimus.
- 80 2020 m. sausio 9 d. Taryba pateikė tripliką byloje T-344/19.
- 81 2020 m. kovo 4 d. CPMM pateikė įstojimo į bylą T-344/19 paaiškinimą.
- 82 2020 m. kovo 9 d. ieškovas pateikė pastabas dėl, pirma, Ispanijos Karalystės, Prancūzijos Respublikos ir Komisijos įstojimo į bylą T-344/19 paaiškinimų ir, antra, Ispanijos Karalystės ir Prancūzijos Respublikos įstojimo į bylą T-356/19 paaiškinimų. 2020 m. birželio 20 d. jis pateikė pastabas dėl CPMM įstojimo į bylą T-344/19 paaiškinimo.
- 83 Per nustatytą terminą nebuvo pateikta jokie prašymo surengti teismo posėdį byloje T-356/19. 2020 m. rugsėjo 22 d. ieškovas paprašė surengti teismo posėdį byloje T-344/19.
- 84 Devintosios kolegijos siūlymu 2020 m. lapkričio 23 d. Bendrasis Teismas, taikydamas Procedūros reglamento 28 straipsnį, nusprendė perduoti bylą nagrinėti išplėstinei teisėjų kolegijai.
- 85 2020 m. gruodžio 9 d. Bendrasis Teismas, remdamasis Procedūros reglamento 106 straipsnio 1 dalimi, nusprendė pradėti žodinę proceso dalį. Be to, jis paprašė šalių pateikti nuomonę dėl bylų sujungimo, kad būtų bendrai vykdoma žodinė proceso dalis ir priimamas galutinis sprendimas.
- 86 2020 m. gruodžio 18 d., taikydamas dvi proceso organizavimo priemones byloje T-344/19, Bendrasis Teismas, pirma, pateikė šalims klausimus, į kuriuos jos turėjo atsakyti raštu, ir paprašė ieškovo, Tarybos ir Komisijos pateikti jam papildomos informacijos, antra, paprašė šalių per teismo posėdį patikslinti savo poziciją tam tikrais esminiais klausimais, reikšmingais sprendžiant ginčą toje byloje.
- 87 2021 m. sausio 25 d. ieškovas, Taryba ir Komisija raštu atsakė į Bendrojo Teismo klausimus ir pateikė prašomos informacijos. 2021 m. sausio 25 d. pagrindinės šalys pateikė pastabas dėl bylų sujungimo.
- 88 2021 m. sausio 28 d. sprendimu Bendrojo Teismo devintosios išplėstinės kolegijos pirmininkė sujungė bylas, kad būtų bendrai vykdoma žodinė proceso dalis ir priimamas sprendimas ar nutartis, kuriais užbaigiamas procesas.
- 89 2021 m. vasario 25 d. ieškovas, remdamasis Procedūros reglamento 85 straipsnio 3 dalimi, pateikė naujų pasiūlymų pateikti įrodymų. Komisija savo pastabas dėl jų pateikė 2021 m. kovo 12 d., o Taryba ir CPMM – 2021 m. kovo 15 d.
- 90 2021 m. kovo 3 d. įvyko Bendrojo Teismo posėdis. Vykstant posėdžiui Bendrasis Teismas Ispanijos Karalystės ir Komisijos paprašė raštu patikslinti faktines aplinkybes.
- 91 2021 m. kovo 9 d. Komisija pateikė Bendrajam Teismui prašymą remiantis SESV 264 straipsnio antra pastraipa palikti galioti ginčijamo sprendimo padarinius, jei jis bus panaikintas, iki tam tikros vėlesnės datos arba, jei bus pateiktas apeliacinis skundas – iki Teisingumo Teismo sprendimo dėl to skundo paskelbimo.

- 92 Ispanijos Karalystė ir Komisija atsakė į Bendrojo Teismo prašymus patikslinti faktines aplinkybes atitinkamai 2021 m. kovo 10 d. ir 12 d. Savo ruožtu ieškovas, tenkindamas tokį prašymą, 2021 m. kovo 12 d. spontaniškai pateikė naujų įrodymų. Ispanijos Karalystė ir Komisija pastabas dėl šių įrodymų pateikė 2021 m. kovo 25 d., o Taryba ir CPMM savo pastabas šiuo klausimu pateikė atitinkamai 2021 m. kovo 29 d. ir balandžio 2 d. Be to, Ispanijos Karalystė ir Taryba atitinkamai 2021 m. kovo 25 d. ir 29 d. pateikė pastabų dėl šio sprendimo 91 punkte nurodyto Komisijos prašymo, o ieškovas ir Prancūzijos Respublika savo pastabas dėl šio prašymo pateikė 2021 m. balandžio 2 d. 2021 m. balandžio 9 d. buvo baigta žodinė proceso dalis ir prasidėjo pasitarimai byloje.
- 93 2021 m. rugpjūčio 1 d. mirus teisėjui B. Berke, trys šį sprendimą pasirašantys teisėjai tęsė pasitarimus, kaip numatyta Procedūros reglamento 22 straipsnyje ir 24 straipsnio 1 dalyje.
- 94 Ieškovas Bendrojo Teismo prašo:
- byloje T-344/19 – panaikinti ginčijamą sprendimą,
 - byloje T-356/19 – tuo atveju, jei Bendrasis Teismas nuspręstų, kad ginčijamas reglamentas yra tarpinė priemonė, užkertanti kelią tam, kad ginčijamas sprendimas būtų tiesiogiai su juo susijęs, panaikinti šį reglamentą,
 - priteisti iš Tarybos ir į bylą įstojusių šalių bylinėjimosi išlaidas.
- 95 Taryba Bendrojo Teismo prašo:
- atmesti ieškinius,
 - priteisti iš ieškovo bylinėjimosi išlaidas.
- 96 Ispanijos Karalystė Bendrojo Teismo prašo:
- atmesti ieškinius,
 - priimti sprendimą dėl bylinėjimosi išlaidų.
- 97 Prancūzijos Respublika Bendrojo Teismo prašo atmesti ieškinį.
- 98 Komisija nurodo palaikanti Tarybos reikalavimus. Be to, byloje T-344/19 ji Bendrojo Teismo prašo palikti galioti ginčijamo sprendimo padarinius, jeigu jis bus panaikintas, iki tam tikros vėlesnės datos, o jei bus pateiktas apeliacinis skundas – iki Teisingumo Teismo sprendimo dėl to skundo paskelbimo.
- 99 Byloje T-344/19 CPMM Bendrojo Teismo prašo:
- atmesti ieškinį,
 - priteisti iš ieškovo bylinėjimosi išlaidas.

III. Dėl teisės

A. Dėl ieškinio byloje T-344/19

- 100 Byloje T-344/19 pareiškėtas ieškinyje ieškovas, tvirtinantis, kad veikia „sahraivių tautos vardu“, prašo panaikinti ginčijamą sprendimą, iš esmės motyvuodamas tuo, kad be šios tautos pritarimo patvirtinama ginčijamą susitarimą Taryba nepaisė Sąjungos įsipareigojimų dėl santykių su Maroko Karalyste, tenkančių jai pagal Sąjungos ir tarptautinę teisę. Iš tiesų ieškovas teigia, kad šis susitarimas taikomas Vakarų Sacharai ir greta jos esantiems vandenims; jame numatyta, kad Sąjungos žvejybos laivai gali naudoti jos gamtos išteklius, ir jis skatina šios trečiosios valstybės vykdomą minėtos teritorijos aneksijos politiką. Konkrečiai kalbant, ieškovas teigia, kad minėto susitarimo sudarymas neatitinka Teisingumo Teismo jurisprudencijos, suformuotos sprendimuose *Taryba / Front Polisario* ir *Western Sahara Campaign UK*, pagal kurią toks teritorinis taikymas neįmanomas.
- 101 Palaikoma Ispanijos Karalystės, Prancūzijos Respublikos, Komisijos ir CPMM Taryba, oficialiai nepateikdama nepriimtiniu grindžiamo prieštaravimo, pirmiausia nurodo du šio ieškinio nepriimtimumo pagrindus, grindžiamus, pirma, tuo, kad ieškovas neturi procesinio veiksnio Sąjungos teisme ir, antra, tuo, kad jis neturi *locus standi* dėl ginčijamo sprendimo. Be kita ko, nurodydama šiuos nepriimtimumo pagrindus Taryba, palaikoma Prancūzijos Respublikos, Komisijos ir CPMM, ginčija vaidmens, kurį, kaip teigia ieškovas, jis vaidina Vakarų Sacharos tautos atžvilgiu, apimtį ir išskirtinumą. Be to, CPMM savo ruožtu ginčija ieškovo advokatui suteikto įgaliojimo galiojimą. Subsidiariai Taryba, Ispanijos Karalystė, Prancūzijos Respublika, Komisija ir CPMM prašo atmesti ieškovo argumentus dėl esmės. Konkrečiai kalbant, Taryba, palaikoma Ispanijos Karalystės ir Prancūzijos Respublikos, iš esmės tvirtina, kad patvirtinama Žvejybos susitarimą ji vadovavosi Teisingumo Teismo jurisprudencija. Savo ruožtu Komisija ir CPMM, nors ir patvirtina šiuos argumentus, bet kuriuo atveju mano, kad ši jurisprudencija neturi reikšmės nagrinėjant ieškinį, be kita ko, dėl to, kad yra susijusi su Sąjungos ir Maroko Karalystės sudarytų susitarimų aiškinimu, o ne su jų galiojimu. Be to, Taryba, Prancūzijos Respublika, Komisija ir CPMM mano, kad negalima remtis tarptautinės teisės principais, kuriais ieškovas grindžia savo argumentus.
- 102 Viena vertus, reikia pažymėti, jog šiuo ieškiniu siekiama, kad ginčijamas sprendimas būtų panaikintas tiek, kiek jis susijęs su Žvejybos susitarimo, įgyvendinimo protokolo ir laiškų, kuriais pasikeista, sudarymu, nes pagal Žvejybos susitarimo 16 straipsnį du pastarieji teisės aktai yra jo sudedamoji dalis.
- 103 Kita vertus, šios dienos Sprendime *Polisario frontas / Taryba* (T-279/19) Bendrasis Teismas priima sprendimą dėl ieškinio dėl 2019 m. sausio 28 d. Tarybos sprendimo (ES) 2019/217 dėl Europos Sąjungos ir Maroko Karalystės susitarimo pasikeičiant laiškais dėl Europos ir Viduržemio jūros regiono šalių susitarimo, steigiančio Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Maroko Karalystės asociaciją, 1 ir 4 protokolų pakeitimo sudarymo (OL L 34, 2019, p. 1) panaikinimo. Kaip matyti iš to sprendimo byloje T-279/19 motyvų, Tarybos, t. y. be kita ko, Prancūzijos Respublikos ir Komisijos palaikomos atsakovės nurodyti ieškinio pagrindai ir nepriimtimumo pagrindai iš esmės grindžiami tais pačiais teisiniais pagrindais ir tais pačiais argumentais, kaip ir šioje byloje nurodyti ieškinio pagrindai ir nepriimtimumo pagrindai. Dėl šios priežasties Bendrasis Teismas, jei prireiks, nagrinės juos atsižvelgdamas į minėtame sprendime pateiktus samprotavimus.

1. Dėl kai kurių dubliko priedų priimtinumų

- 104 Triplike Taryba, remdamasi Procedūros reglamento 85 straipsniu, ginčija C.1–C.3, C.5, C.6, C.8, C.9, C.12, C.14, C.15, C.17, C.21, C.22, C.24–C.40 ir C.42–C.53 priedų priimtinumą, motyvuodama tuo, kad pavėluotas šių įrodymų pateikimas yra nepagrįstas. Šiuo klausimu reikia priminti, kad remiantis Procedūros reglamento 85 straipsnio 2 dalimi, dublike arba triplike pagrindinės šalys gali papildomai pateikti įrodymų ar pasiūlymų pateikti įrodymų, kad pagrįstų savo argumentus, su sąlyga, kad vėlavimas juos pateikti yra pagrįstas. Vis dėlto šios nuostatos turi būti aiškinamos atsižvelgiant į minėto reglamento 92 straipsnio 7 dalį, kurioje aiškiai numatyta, kad galima pateikti paneigiančių įrodymų arba papildyti anksčiau pateiktus pasiūlymus pateikti įrodymų. Taigi, kaip matyti iš suformuotos jurisprudencijos, pateikiant paneigiančius įrodymus ir papildant anksčiau pateiktus pasiūlymus pateikti įrodymų, kitai šaliai pateikus paneigiančių įrodymų, netaikoma minėtoje 85 straipsnio 2 dalyje numatyta taisyklė dėl teisės praradimo praleidus terminą (žr. 2017 m. rugsėjo 18 d. Sprendimo *Uganda Commercial Impex / Taryba*, T-107/15 ir T-347/15, nepaskelbtas Rink., EU:T:2017:628, 72 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 105 Šiuo atveju pakanka pažymėti, kad, kaip matyti iš dubliko dalių, kuriose į ją daroma nuoroda, Tarybos ginčijamuose prieduose pateikti įrodymai leidžia atsakyti į atsiliepime į ieškinį išdėstytus argumentus, kuriuos pateikdama Taryba teigia, pirma, kad Komisijos ir Europos išorės veiksmų tarnybos (EIVT) konsultacijos dėl Vakarų Sacharos tautos pritarimo yra teisėtos ir, antra, kad ieškovas neturi procesinio veiksnio ir *locus standi*. Vadinasi, Procedūros reglamento 85 straipsnio 2 dalyje numatyta taisyklė dėl teisės praradimo praleidus terminą netaikoma šioms įrodymams, taigi juos reikia priimti. Darytina išvada, kad Tarybos dėl šių įrodymų pateiktas nepriimtinumų pagrindas turi būti atmestas.

2. Dėl ieškinio priimtinumų

- 106 Prieš pradėdant nagrinėti Tarybos nurodytus nepriimtinumų pagrindus ir CPMM išreikštas abejones reikia pažymėti, kad dėl šio ieškinio dalyko kyla kitų priimtinumų klausimų, dėl kurių Bendrasis Teismas turi priimti sprendimą *ex officio*. Šie klausimai susiję su, pirma, prielaida, kuria ieškovas grindžia savo *locus standi*, t. y. kad į ginčijamo susitarimo teritorinę taikymo sritį patenka Vakarų Sachara ir greta jos esantys vandenys, ir, antra, reikalavimų panaikinti ginčijamą sprendimą apimtimi.

a) Dėl ginčijamo sprendimo teritorinės taikymo srities

- 107 Iš ieškinyje pateiktų pagrindų ir argumentų matyti, kad šis ieškinys grindžiamas prielaida, jog ginčijamas susitarimas taikomas Vakarų Sacharai ir greta jos esantiems vandenims. Konkrečiai kalbant, kiek tai susiję su ieškinio priimtumu, ieškovas remiasi tariama aplinkybe, kad dėl tokio minėto susitarimo teritorinio taikymo ginčijamas sprendimas yra tiesiogiai ir konkrečiai susijęs su juo, kaip Vakarų Sacharos tautos atstovu.
- 108 Taigi pirmiausia reikia patikrinti, ar prielaida, kuria ieškovas grindžia savo *locus standi* dėl ginčijamo sprendimo, yra teisinga.

- 109 Šiuo klausimu, pirma, reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš Žvejbos susitarimo 1 straipsnio h punkto formuluotės, pagal šį susitarimą žvejbos zona apima „rytų vidurio Atlanto vandenį, esančius tarp 35°47'18" šiaurės platumos ir 20°46'13" šiaurės platumos lygiagrečių, įskaitant gretimus Vakarų Sacharos <...> vandenį“, nepažeidžiant trečiųjų valstybių, be kita ko, su šia žvejbos zona besiribojančių pakrantės valstybių, teisių (žr. šio sprendimo 61 punktą).
- 110 Be to, kaip pažymėta šio sprendimo 69 punkte, įgyvendinimo protokolo 2 priedelyje pateiktuose žvejbos techninių duomenų lapuose Nr. 3–6, kaip pietinė šiuose lapuose nurodytos valdymo rajono riba, minima 20°46'13" lygiagretė, o žvejbos techninių duomenų lape Nr. 6 daroma nuoroda į laivus, kurie laimikį iškrauna Vakarų Sacharoje esančiame Dachlos uoste.
- 111 Iš šių nuostatų formuluotės matyti, kad jose nurodytos geografinės koordinatės apima tiek vandenį, į kurį Maroko Karalystė turi suverenias teises, arba kurie priklauso jos jurisdikcijai, tiek greta Vakarų Sacharos esančius vandenį; tai taip pat matyti iš generalinio advokato M. Wathelet išvados byloje *Western Sahara Campaign UK (C-266/16, EU:C:2018:1)* 66 punkte pateiktų žemėlapių ir šios išvados 66–69 punktų. Raštu atsakydama į Bendrojo Teismo klausimą Komisija patvirtino, kad tuose žemėlapiuose nurodytos žvejbos zonos iš esmės atitinka šio sprendimo 110 punkte minėtuose techninių duomenų lapuose nurodytą valdymo rajonų ribas.
- 112 Antra, reikia pažymėti, kad Žvejbos susitarimo 12 straipsnyje, viena vertus, numatyta, kad turi būti mokamas „finansinis įnašas“, kurį, be kita ko, pagal šio straipsnio 2 dalį sudaro „Sąjungos teikiama sektorinė parama“, o, kita vertus, pagal šio straipsnio 4 dalį susitarimo šalys įpareigojamos išnagrinėti, „ar iš šio Susitarimo gaunama socialinė ir ekonominė nauda geografiniu ir socialiniu požiūriu skirstoma teisingai“, „siek[iant] užtikrinti, kad šios naudos atitinkamoms bendruomenėms [ši nauda susijusiems gyventojams] tektų proporcingai žvejbos veiklai“ (žr. šio sprendimo 63 punktą).
- 113 Šio sprendimo 112 punkte primintos nuostatos patikslintos visų pirma įgyvendinimo protokolo 6 ir 7 straipsniuose. Šio protokolo 6 straipsnio 2 dalyje, be kita ko, numatyta, kad Maroko Karalystės valdžios institucijos pateikia atitinkamos socialinės ir ekonominės naudos geografinio ir socialinio paskirstymo metodą ir skirtų sumų paskirstymo formulę, kurią turi išnagrinėti pagal Žvejbos susitarimo 13 straipsnį įsteigiamas Jungtinis komitetas. Be to, protokolo 7 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo protokolo taikymo pradžios dienos šis Jungtinis komitetas susitaria dėl daugiametės sektoriaus programos ir išsamiai jos įgyvendinimo taisyklių.
- 114 Trečia, pagal Žvejbos susitarimo 14 straipsnį „Taikymo teritorija“ Žvejbos susitarimas taikomas teritorijose, kuriose taikomos, viena vertus, ESS ir SESV ir, kita vertus, „šio susitarimo 6 straipsnio 1 dalyje nurodyti įstatymai ir kiti teisės aktai“, t. y. kaip nurodyta šiame straipsnyje, Maroko įstatymai ir kiti teisės aktai, kuriais reglamentuojama žvejbos veikla (žr. šio sprendimo 62 ir 65 punktus).
- 115 Ketvirta, laiškų, kuriais pasikeista, antros pastraipos 1 dalyje pažymima, kad „dėl Vakarų Sacharos klausimo“ Sąjunga ir Maroko Karalystė „dar kartą patvirtina, kad palaiko Jungtinių Tautų procesą“. Laiškų, kuriais pasikeista, antros pastraipos 2 dalyje pažymima, kad „Žvejbos susitarimas sudaromas nepažeidžiant [jų] atitinkamų pozicijų“, t. y. „<...> Sąjungos pozicijos dėl Vakarų Sacharos[,] kaip priklausomos teritorijos“ ir „Maroko Karalystės pozicijos, [dėl] Sacharos region[o, kaip] neatsiejam[os] nacionalinės teritorijos dal[ies], į kurią ji turi <...> visapusiškas suverenias teises“ (žr. šio sprendimo 70 punktą).

- 116 Penkta, iš ginčijamo sprendimo 3 ir 5 konstatuojamųjų dalių aišku (žr. šio sprendimo 60 punktą), kad paskelbus Sprendimą *Western Sahara Campaign UK*, kuriame „Teisingumo Teismas nustatė, kad nei [2006 m. susitarimas žuvininkystės sektoriuje], nei [2013 m. protokolas] netaikomi vandenims, esantiems greta Vakarų Sacharos teritorijos“, sudarant ginčijamą susitarimą siekiama leisti „Sąjungos laivynams“ „tęsti [jų vykdomą] žvejybos veiklą“, „įtraukti [į susitarimo taikymo sritį]“ minėtus vandenius ir „[tęsiant] žvejybos partnerystę“ užtikrinti, kad „ta teritorija“ galėtų „ir toliau gauti naudos iš sektorinės paramos, kuri teikiama pagal Susitarimą, laikantis Sąjungos ir tarptautinės teisės, įskaitant žmogaus teisių teisę, ir yra naudinga atitinkamiems žmonėms [susijusiems gyventojams]“.
- 117 Todėl, pirma, iš visų ginčijamo susitarimo nuostatų ir ginčijamo sprendimo konstatuojamųjų dalių aiškiai matyti, kad šio susitarimo tikslas, kaip patvirtina jo šalių ketinimas, yra toks: leisti Sąjungos žvejybos laivynams žvejoti rajone, kuris apima tiek vandenius, į kuriuos Maroko Karalystė turi suverenias teises arba kurie priklauso jos jurisdikcijai, tiek greta Vakarų Sacharos esančius vandenius. Antra, iš to taip pat matyti, kad šis susitarimas taikomas tiek Maroko Karalystės, tiek Vakarų Sacharos teritorijoje, bent jau šios trečiosios valstybės kontroliuojamoje šios teritorijos dalyje, kurioje, remiantis Žvejybos susitarimo 6 straipsnio 1 dalimi, „taikomi“ Maroko „įstatymai ir kiti teisės aktai“. Konkrečiai kalbant, tas pats pasakytina apie nuostatas dėl finansinės kompensacijos, kuri apima sektorinę paramą ir kuri šios teritorijos „bendruomenėms [gyventojams]“ gali tekti proporcingai žvejybos greta esančiuose vandenyse veiklai.
- 118 Šios analizės nepaneigia, pirma, Teisingumo Teismo Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 86–126 punktuose pateiktas Asociacijos susitarimo ir Liberalizavimo susitarimo ir, antra, Sprendimo *Western Sahara Campaign UK* 59–82 punktuose pateiktas 2006 m. susitarimo žuvininkystės sektoriuje ir 2013 m. protokolo taikymo srities išaiškinimas (žr. šio sprendimo 36–40 ir 44–51 punktus).
- 119 Iš tiesų iš Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 86–126 punktų ir Sprendimo *Western Sahara Campaign UK* 59–82 punktų matyti, kad sutarčių, kurių pagrindas yra Asociacijos susitarimas, visumai priklausantis Sąjungos ir Maroko Karalystės susitarimas negali būti aiškinamas kaip susitarimas, į kurio teritorinę taikymo sritį, apibrėžtą Asociacijos susitarimo 94 straipsnyje, netiesiogiai patenka Vakarų Sacharos teritorija (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 187 punktą). Be to, iš Sprendimo *Western Sahara Campaign UK* 73 ir 79 punktų matyti, kad šiomis aplinkybėmis sudarytas šių dviejų šalių Žvejybos susitarimas ir jo įgyvendinimo protokolas, kuriuose daroma nuoroda į „Maroko žvejybos rajoną“, apibrėžiamą kaip vandenys, į kuriuos Maroko Karalystė turi suverenias teises, arba jos jurisdikcijai priklausantys vandenys, negali būti aiškinami taip, kad minėtas Maroko žvejybos rajonas apima greta Vakarų Sacharos esančius vandenius.
- 120 Atvirkščiai, sprendimuose *Taryba / Front Polisario* ir *Western Sahara Campaign UK* Teisingumo Teismas nenurodė, kokių veiksmų reikėtų imtis atsižvelgiant į Sąjungos ir Maroko Karalystės susitarimo nuostatą, kurioje aiškiai numatyta, kad jo taikymo sritis apima Vakarų Sacharos teritoriją ir greta jos esančius vandenius. Konkrečiai kalbant, kaip pažymi Komisija ir Prancūzijos Respublika, iš esmės Teisingumo Teismas neatmetė galimybės, jog toks aiškus šios teritorijos ir jos vandenų įtraukimas į minėtą taikymo sritį yra teisėtas (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 187 ir 188 punktus).
- 121 Be to, reikalavimas, kylantis, be kita ko, iš Vienos konvencijos 31 straipsnio 3 dalies c punkto, pagal kurį sutarties nuostatos turi būti aiškinamos atsižvelgiant į visas šalių tarpusavio santykiams taikytinas tarptautinės teisės normas, negali būti tokių nuostatų formuluotei prieštaraujancio jų

aiškinimo pagrindas, jeigu jų prasmė aiški ir nustatyta, kad ši prasmė atitinka tą, kurią joms ketino suteikti sutarties šalys. Iš tiesų šio reikalavimo įgyvendinimas ne tik turi atitikti minėtos konvencijos 31 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą principą, pagal kurį sutartis turi būti aiškinama laikantis geros valios principų, atsižvelgiant į joje vartojamų sąvokų įprastinę reikšmę sutarties kontekste ir atsižvelgiant į sutarties objektą ir jos tikslą, jis taip pat neturi keisti tarpusavio teisių ir pareigų, kurias Sąjunga ir Maroko Karalystė prisiėmė pagal ginčijamą susitarimą, esmės (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 190–192 punktus).

- 122 Kadangi ginčijamu susitarimu siekiama visų pirma nustatyti teisinį pagrindą, kuriuo remiantis greta Vakarų Sacharos esantys vandenys būtų įtraukti į leidžiamą Sąjungos laivų žvejybos zoną, o tuo pačiu jos teritorijai būtų taikomas finansinis įnašas, kurį Sąjunga skiria proporcingai šių laivų veiklai, neišvengiamai peršasi išvada, kad šiuo susitarimu šalys siekė nukrypti nuo Asociacijos susitarimo 94 straipsnio, kiek tai susiję su šiais veiklai ir šiam įnašui taikomo teisinio režimo teritorinio taikymo sritimi. Iš tiesų šiame straipsnyje, kiek tai susiję su Maroko Karalyste, Asociacijos susitarimo taikymo sritis apribojama šios valstybės teritorija (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 189 punktą).
- 123 Taigi prielaida, kuria ieškovas grindžia savo *locus standi* dėl ginčijamo sprendimo, t. y. kad ginčijamu sprendimu patvirtinamas Sąjungos ir Maroko Karalystės susitarimas, aiškiai taikomas Vakarų Sacharos teritorijai ir greta jos esantiems vandenims, yra teisinga.

b) Dėl reikalavimo panaikinti apimties

- 124 Bendrasis Teismas pažymi, kad šiame ieškinyje ieškovas, pateikdamas ieškinio pagrindus ir argumentus, ginčijamo sprendimo teisėtumą ginčija motyvuodamas vien tuo, kad juo patvirtinamas ginčijamo susitarimo taikymas Vakarų Sacharai ir greta jos esantiems vandenims; ieškovas iš esmės patvirtino tai per posėdį, atsakydamas į atitinkamą Bendrojo Teismo klausimą. Šiais pagrindais ir argumentais ieškovas nesiekia užginčyti šių teisės aktų taikymo Maroko Karalystės teritorijai arba vandenims, į kuriuos ši trečioji valstybė turi suverenias teises, arba kurie priklauso jos jurisdikcijai, teisėtumo, taigi toks taikymas šioje byloje neginčijamas.
- 125 Vis dėlto iš ieškinio teksto, visų pirma jo įvadinių ir baigiamųjų dalių, matyti, kad ieškovas, pateikdamas reikalavimus, prašo panaikinti ginčijamą sprendimą ir aiškiai neapriboja šio panaikinimo apimties vien tuo, kad šiuo sprendimu patvirtinamas ginčijamo susitarimo taikymas Vakarų Sacharai ir greta jos esantiems vandenims.
- 126 Per teismo posėdį paklaustas dėl reikalavimų apimties ieškovas nurodė, jog pirmiausia savo ieškiniu siekia, kad ginčijamas sprendimas būtų panaikintas tiek, kiek jame patvirtinama, kad ginčijamas susitarimas taikomas Vakarų Sacharai ir greta jos esantiems vandenims, o, jei pirmajam reikalavimui nebūtų pritarta ir Bendrasis Teismas nuspręstų, jog šio teritorinio taikymo negalima atskirti nuo viso minėto susitarimo, kad būtų panaikintas visas ginčijamas sprendimas.
- 127 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad, remiantis suformuota jurisprudencija, Sąjungos aktą panaikinti iš dalies galima, tik jeigu prašomas panaikinti dalis įmanoma atskirti nuo likusios šio akto dalies. Teisingumo Teismas neseniai šiuo klausimu yra nusprendęs, kad šis reikalavimas netenkinamas, jei panaikinus aktą iš dalies būtų pakeista to akto esmė. Be to, siekiant patikrinti, ar Sąjungos akto dalys gali būti atskirtos, reikia išnagrinėti jų apimtį, kad būtų galima įvertinti, ar

panaikinus šias dalis būtų pakeista šio akto prasmė ir esmė (žr. 2017 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *SolarWorld / Taryba*, C-204/16 P, EU:C:2017:838, 36 ir 37 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

- 128 Kaip matyti iš šio sprendimo 109–117 punktų, ginčijamu sprendimu Taryba Sąjungos vardu išreiškė jos pritarimą susitarimui su Maroko Karalyste, kurio nuostatos vienodai taikomos, pirma, šios trečiosios šalies teritorijai ir vandenims, į kuriuos ji turi suverenias teises, arba jos jurisdikcijai priklausantiems vandenims ir, antra, Vakarų Sacharai ir greta jos esantiems vandenims. Konkrečiai kalbant, reikia pažymėti, kad, nors pagal Žvejybos susitarimą šie vandenys aiškiai įtraukiami į žvejybos zoną, pagal šios zonos ir įgyvendinimo protokolo 2 priedelyje pateiktuose techninių duomenų lapuose nurodytų valdymo rajonų apibrėžimą nereikalaujama, kad žvejybos veikla būtų skirstoma pagal tai, ar ji vykdoma šiuose vandenyse, ar Maroko vandenyse. Be to, šio susitarimo ir įgyvendinimo protokolo nuostatose dėl finansinio įnašo, be kita ko, remiant sektorių, nedaroma jokio skirtumo tarp jo dalies, mokamos už veiklą Maroko teritorijoje, ir dalies, mokamos už veiklą minėtoje priklausomoje teritorijoje.
- 129 Taigi remiantis tuo darytina išvada, kad ginčijamu sprendimu Sąjungos vardu išreikštas pritarimas ginčijamo susitarimo taikymui Vakarų Sacharai ir greta jos esantiems vandenims, negali būti atskirtas nuo šiuo sprendimu išreikšto pritarimo visam minėtam susitarimui. Panaikinus šį sprendimą tik tiek, kiek juo patvirtinamas minėto susitarimo taikymas šiai priklausomai teritorijai ir minėtiems vandenims, būtų pakeista šio akto prasmė ir esmė.
- 130 Be to, reikia priminti, kad ieškovas iš esmės neturi teisės pakeisti pradinio ieškinio dalyko, pakeisdamas jame pateiktus reikalavimus reikalavimais, kurie pirmą kartą buvo pateikti per teismo posėdį (šiuo klausimu pagal analogiją žr. 2000 m. sausio 27 d. Sprendimo *Mulder ir kt. / Taryba ir Komisija*, C-104/89 ir C-37/90, EU:C:2000:38, 47 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją, taip pat 2005 m. balandžio 21 d. Sprendimo *Holcim (Deutschland) / Komisija*, T-28/03, EU:T:2005:139, 45 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Nagrinėjamu atveju reikia pažymėti, kad tik reikalavimas, kurį jis papildomai pateikė per teismo posėdį ir kuriuo prašoma panaikinti visą ginčijamą sprendimą, atitinka ieškinyje suformuluotus reikalavimus.
- 131 Vadinasi, per teismo posėdį pateiktą pirminį ieškovo reikalavimą, kuriuo ginčijamą sprendimą prašoma iš dalies panaikinti tiek, kiek juo patvirtinamas ginčijamo susitarimo taikymas Vakarų Sacharai ir greta jos esantiems vandenims, reikia atmesti kaip nepriimtina. Taigi reikia išnagrinėti tik ieškinyje nurodytą ir per teismo posėdį dar kartą pateiktą (jei pirmajam nebūtų pritarta) ieškovo reikalavimą panaikinti visą ginčijamą sprendimą.

c) Dėl Tarybos nurodyto pirmojo nepriimtimumo pagrindo, grindžiamo tuo, kad ieškovas neturi procesinio veiksnio

- 132 Grįsdama pirmąjį nepriimtimumo pagrindą Taryba teigia, kad ieškovas nėra juridinis asmuo, kaip tai suprantama pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą, turintis procesinį veiksnumą Sąjungos teismuose. Pirma, ji tvirtina, kad ieškovas neturi teisinio subjektiškumo pagal valstybės narės vidaus teisę. Antra, ji tvirtina, kad ieškovas nėra tarptautinės teisės subjektas. Trečia, Taryba teigia, kad ieškovas neatitinka Sąjungos teismų nustatytų kriterijų, patvirtintų siekiant pripažinti teisinio subjektiškumo neturinčio subjekto procesinį veiksnumą, visų pirma sąlygos, susijusios su tuo, kad atitinkamą subjektą Sąjunga turi laikyti atskiru teises ir pareigas turinčiu subjektu.

- 133 Prancūzijos Respublika, Komisija ir CPMM iš esmės nurodo tuos pačius argumentus kaip Taryba. Be to, CPMM tvirtina, kad ieškovas neturi savarankiškumo, kurio reikia siekiant veikti kaip atsakingam subjektui palaikant teisinius santykius, kiek tai susiję su jo santykiais su Sacharos Demokratinė Arabų Respublika (SDAR), kurios JTO ir Sąjunga nepripažįsta.
- 134 Grįsdamas savo procesinį veiksnumą ieškovas nurodo, kad jis yra nacionalinis išlaisvinimo judėjimas, kuris savo teises ir pareigas grindžia tiesiogiai tarptautine teise, kitokiu ir atskiru Vakarų Sacharos statusu ir saharavių tautos teise į apsisprendimą. Šį statusą patvirtina, be kita ko, jo gebėjimas sudaryti susitarimus ir tai, kad JTO Generalinė Asamblėja pripažino jį kaip vienintelį šios tautos atstovą. Kaip tarptautinės teisės subjektas jis juo labiau atitinka kriterijus, nustatytus jurisprudencijoje siekiant patikrinti, ar teisinio subjektiškumo neturintis subjektas gali būti laikomas juridiniu asmeniu, kaip tai suprantama pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą.
- 135 Pirmiausia primintina, kad pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo gali šio straipsnio pirmoje ir antroje pastraipose numatytomis sąlygomis pareikšti ieškinį dėl jam skirtų aktų arba aktų, kurie yra tiesiogiai ir konkrečiai su juo susiję, ar dėl reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktų, tiesiogiai su juo susijusių ir dėl kurių nereikia patvirtinti įgyvendinamųjų priemonių.
- 136 Tada jurisprudencijoje įtvirtinta, kad, nors SESV 263 straipsnio ketvirtoje pastraipoje esanti juridinio asmens sąvoka iš principo reiškia, kad egzistuoja teisinį subjektiškumą turintis subjektas, kuris turi būti patikrintas atsižvelgiant į nacionalinę teisę, pagal kurią šis juridinis asmuo buvo įsteigtas, ji nebūtinai sutampa su sąvokomis, įtvirtintomis įvairiose valstybių narių teisės sistemose. Taigi jurisprudencijoje jau yra pripažintas subjektų procesinis veiksnumas Sąjungos teismuose, neatsižvelgiant į tai, ar pagal vidaus teisę jie įsteigti kaip juridinis asmuo (žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 83 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 137 Taip, be kita ko, buvo tuo atveju, kai, pirma, atitinkamas subjektas turėjo pakankamus įgaliojimus atstovauti asmenims, kurių teises, kylančias iš Sąjungos teisės, jis ketino ginti, taip pat turėjo savarankiškumą ir atsakomybę, kurių reikia siekiant veikti palaikant pagal tą pačią teisę apibrėžtus teisinius santykius, ir kai, antra, per derybas dėl šių teisių institucijos pripažino jį dalyviu (žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 84 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 138 Taip buvo ir tuo atveju, kai Sąjungos institucijos šį subjektą vertino kaip atskirą subjektą, turintį savo teisių ir pareigų. Iš tikrųjų dėl nuoseklumo ir teisingumo būtina pripažinti tokio subjekto procesinį veiksnumą ginčijant jo teises ribojančias priemones ar institucijų dėl jo priimtus nepalankius sprendimus (žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 85 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 139 Reikia pridurti, jog pagal jurisprudenciją neatmetama galimybė, kad aplinkybėmis, kurios skiriasi nuo šio sprendimo 137 ir 138 punktuose nurodytų sprendimų aplinkybių, procesinį veiksnumą Sąjungos teisme galima pripažinti subjektui, neatsižvelgiant į jo pagal nacionalinę teisę įgytą teisinį subjektiškumą, visų pirma jei tai būtina dėl veiksmingos teisminės gynybos reikalavimų (žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 86 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 140 Galiausiai iš jurisprudencijos galima daryti išvadą, kad tokie tarptautinės viešosios teisės subjektai kaip trečiosios valstybės yra juridiniai asmenys, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę (žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 87 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 141 Nagrinėjamu atveju, kaip ir byloje, kurioje priimtas šios dienos Sprendimas *Polisario frontas / Taryba* (T-279/19), šalys sutaria dėl to, kad ieškovas pagal vidaus teisę neturi teisinio subjektiškumo, tačiau jos nesutaria dėl ieškovo teisinio subjektiškumo turėjimo pagal tarptautinę viešąją teisę, visų pirma dėl ieškovo vaidmens Vakarų Sacharos apsisprendimo procese įtakos šiam subjektiškumui ir klausimo, ar jo įgaliojimai atstovauti šios teritorijos tautai yra riboti (šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 88–89 punktus).
- 142 Taigi, atsižvelgiant į šio sprendimo 136–140 punktuose primintą jurisprudenciją dėl juridinio asmens sąvokos, reikia patikrinti, ar dėl savo vaidmens ir turimų įgaliojimų atstovauti ieškovas įgyja procesinį veiksnumą Sąjungos teisme (šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 90 punktą).
- 143 Šiuo klausimu, pirma, reikia priminti, jog Sprendimo *Taryba / Front Polisario*, kuriuo ieškovas remiasi šiame ieškinyje, 89 punkte Teisingumo Teismas yra nurodęs, kad paprotinis apsisprendimo principas yra viena iš tarptautinės teisės normų, taikytinų Sąjungos ir Maroko Karalystės santykiams, ir Bendrasis Teismas turėjo į ją atsižvelgti. Kalbant konkrečiau, to sprendimo 105 punkte Teisingumo Teismas priminė, kad TTT savo konsultacinėje išvadoje dėl Vakarų Sacharos pabrėžė, jog šios teritorijos gyventojai pagal bendrąją tarptautinę teisę turi teisę į apsisprendimą, kaip nurodyta to paties sprendimo 90 ir 91 punktuose. Be to, jis pažymėjo, kad savo ruožtu JTO Generalinė Asamblėja Rezoliucijos 34/37 dėl Vakarų Sacharos 7 punkte rekomendavo ieškovui, „atstovaujantiam Vakarų Sacharos tautai, visapusiškai dalyvauti ieškant teisingo, ilgalaikio ir galutinio politinio sprendimo dėl Vakarų Sacharos“.
- 144 Taigi iš šių argumentų matyti, kad tarptautinėje teisėje pripažįstama Vakarų Sacharos tautos teisė į apsisprendimą ir Sąjungos teismai turi į tai atsižvelgti, ir kad, remdamasi šia teise, JTO Generalinė Asamblėja pripažino ieškovo, kaip minėtos tautos atstovo, teisę „visapusiškai“ dalyvauti ieškant politinio sprendimo dėl galutinio šios teritorijos statuso. Be to, reikia priminti, kad ši teisė buvo patvirtinta Rezoliucijoje 35/19 (žr. šio sprendimo 16 punktą) ir kad ieškovas naudojosi ja dalyvaudamas JTO prižiūrimose derybose, kuriose Maroko Karalystė ir jis pats dalyvauja nuo 1988 m. (žr. šio sprendimo 17, 18 ir 20 punktus) (šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 92 punktą).
- 145 Pateikdamos šį nepriimtino pagrindą, Taryba, Prancūzijos Respublika, Komisija ir CPMM neginčija ieškovo, kaip šios teritorijos tautos atstovo, teisės dalyvauti Vakarų Sacharos apsisprendimo procese įgyvendinimo; šią jo teisę pripažįsta JTO organai (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 93 punktą).
- 146 Be to, kaip nurodo ieškovas, jis, kaip Vakarų Sacharos tautos atstovas, prisiėmė tam tikrų išipareigojimų pagal tarptautinę teisę, konkrečiai kalbant, pagal su Mauritanijos Islamo Respublika sudarytą taikos susitarimą (žr. šio sprendimo 15 punktą), pagal Maroko Karalystės ir jo paties sudarytus susitarimus dėl tam tikrų klausimų, susijusių su JTO Generalinio sekretoriaus pateiktų ginčo išsprendimo pasiūlymų taikymu, ir pagal keturias 1949 m. rugpjūčio 12 d. Ženevos konvencijas ir 1949 m. rugpjūčio 12 d. Ženevos konvencijų Papildomą protokolą dėl tarptautinių

ginkluotų konfliktų aukų apsaugos (I protokolas), pasirašytą 1977 m. birželio 8 d., prie kurių jis prisijungė 2015 m. birželio 23 d. (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 94 punktą).

- 147 Be to, Taryba, Prancūzijos Respublika, Komisija ir CPMM neginčija, kad ieškovas, kaip jis nurodo, dalyvauja situaciją dėl Deklaracijos dėl nepriklausomybės suteikimo kolonijinėms šalims ir tautoms taikymo įgaliojimo išnagrinėti Specialiojo komiteto, kurį įsteigė JTO Generalinė Asamblėja, veikloje vakarų Sacharos klausimu, taip pat Jungtinių Tautų Ekonominės komisijos Afrikai (EKA), įsteigtos Jungtinių Tautų Ekonominėje ir Socialinėje Taryboje, ir Afrikos Sąjungos Specializuoto finansų, pinigų politikos, ekonominio planavimo ir integracijos techninio komiteto bendroje veikloje (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 95 punktą).
- 148 Taigi tarptautiniu mastu ieškovas pripažįstamas kaip Vakarų Sacharos tautos atstovas, net jei, kaip teigia Taryba, Prancūzijos Respublika, Komisija ir CPMM, šis pripažinimas apribotas šios teritorijos apsisprendimo procesu. Be to, jo dalyvavimas šiame procese reiškia, kad jis turi savarankiškumo ir atsakomybės, kurių reikia siekiant veikti šioje srityje; tai patvirtina, be kita ko, prie bylos pridėti ieškovo įstatai. Aplinkybė, kad, kaip iš esmės tvirtina Taryba, Prancūzijos Respublika, Komisija ir CPMM, ieškovo teisių ir pareigų pobūdis ir apimtis nėra tokie patys kaip valstybių ar tarptautinių organizacijų teisių ir pareigų, t. y. aplinkybė, kurios ieškovas neginčija, šiuo atžvilgiu neturi lemiamos reikšmės (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 96 ir 97 punktus).
- 149 Antra, ieškovas teisingai nurodo, kad institucijos atsižvelgė į jo vaidmenį ir atstovavimo įgaliojimus. Viena vertus, Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 105 punkte pats Teisingumo Teismas pažymėjo, kad JTO Generalinė Asamblėja pripažino šiuos atstovavimo įgaliojimus (žr. šio sprendimo 143 punktą). Kita vertus, ieškovas pateikia įrodymų, kad nuolat pasikeičia su Komisija informacija su Vakarų Sacharos padėtimi susijusiais klausimais. Be to, vykstant ginčijamo sprendimo 11 konstatuojamojoje dalyje numatytoms konsultacijoms (žr. šio sprendimo 60 punktą) EIVT pasiūlė ieškovui pasikeisti su ja nuomonėmis dėl ginčijamo susitarimo; tai matyti iš Komisijos ataskaitos dėl Sąjungos ir Maroko Karalystės tausios žvejybos susitarimo ir jo įgyvendinimo protokolo naudos Vakarų Sacharos gyventojams vertinimo ir konsultacijų su šiais gyventojais, pridėtos prie 2018 m. spalio 8 d. pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo dėl Europos Sąjungos ir Maroko Karalystės tausios žvejybos partnerystės susitarimo, jo įgyvendinimo protokolo ir prie susitarimo pridedamų laiškų, kuriais pasikeista, pasirašymo Sąjungos vardu (SWD(2018) 433 *final*, toliau – 2018 m. spalio 8 d.). Taigi ieškovas pagrįstai teigia, kad Sąjungos institucijos laikė jį teisėtu dalyviu, kiek tai susiję su galimais klausimais dėl šios teritorijos, įskaitant nuomonės pateikimą dėl šio susitarimo sudarymo (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 98 punktą).
- 150 Trečia, reikia priminti, jog Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 106 punkte Teisingumo Teismas konstatavo, kad, atsižvelgiant į to paties sprendimo 105 punkte nurodytus aspektus (žr. šio sprendimo 143 punktą), Vakarų Sacharos tauta turi būti laikoma „trečiaja šalimi“, kaip tai suprantama pagal sutarčių santykinio poveikio principą, kuriai Asociacijos susitarimo įgyvendinimas gali daryti poveikį, jeigu Vakarų Sacharos teritorija būtų įtraukta į minėto susitarimo taikymo sritį, todėl bet kuriuo atveju įgyvendinant susitarimą turi būti gautas jos pritarimas (šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 99 punktą).

- 151 Be to, Sprendimo *Western Sahara Campaign UK* 63 ir 64 punktuose Teisingumo Teismas rėmėsi Sprendime *Taryba / Front Polisario*, ypač jo 105 ir 106 punktuose pateiktais samprotavimais, kad padarytų išvadą, jog 2006 m. susitarimo žuvininkystės sektoriuje taikymo sritis negali būti aiškinama kaip apimanti Vakarų Sacharos teritoriją, nes kitaip būtų pažeisti apsisprendimo ir sutarčių santykinio poveikio principai. To paties sprendimo 69–73 punktuose Teisingumo Teismas, remdamasis Jūrų teisės konvencijos nuostatomis ir atsižvelgdamas į šią išvadą, nusprendė, jog tie patys principai būtų pažeisti, jei būtų manoma, kad Maroko Karalystė turi suverenias teises į greta šios priklausomos teritorijos esančius vandenius arba kad jie priklauso jos jurisdikcijai, kaip tai suprantama pagal minėtą Žvejojimo susitarimą.
- 152 Šiuo ieškiniu ieškovas siekia apginti Vakarų Sacharos tautos teisę į apsisprendimą, motyvuodamas iš esmės tuo, kad ginčijamame sprendime nepaisoma šios teisės, nes, priešingai, nei nusprendė Teisingumo Teismas, šiai teritorijai taikytino susitarimo su Maroko Karalyste sudarymas jame patvirtintas negavus jos pritarimo (žr. šio sprendimo 100 punktą). Todėl reikia pripažinti, kad, esant šiai konkrečiai situacijai, pagal veiksmingos teisminės gynybos reikalavimus bet kuriuo atveju reikia pripažinti ieškovo gebėjimą ginant šią teisę pareikšti ieškinį Bendrajame Teisme (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 100 punktą).
- 153 Atsižvelgiant į visas šias aplinkybes, ieškovas turi būti laikomas juridiniu asmeniu, kaip tai suprantama pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą, kuris turi procesinį veiksnumą Sąjungos teismuose ir gali pareikšti šį ieškinį; tai nepaneigia ieškovo pareigos įrodyti, kad jis atitinka kitas priimtino sąlygas ir, konkrečiai, kad jis turi *locus standi* (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 101 punktą).
- 154 Tarybos, Prancūzijos Respublikos, Komisijos ir CPMM argumentai nepaneigia šios išvados.
- 155 Pirma, aplinkybės, kad jis nėra vienintelis Vakarų Sacharos tautos atstovas ir kad jo turimi šios tautos atstovavimo įgaliojimai apsiriboja šiuo procesu, bet kuriuo atveju neturi lemiamos reikšmės atsižvelgiant į šio sprendimo 143–149 punktuose primintas aplinkybes. Tas pats pasakytina apie tai, kad JTO organai aiškiai neapibrėžė jo kaip nacionalinio išlaisvinimo judėjimo ir kad jie jam nesuteikė stebėtojo statuso, taip pat apie argumentą, jog jo teisinis subjektiškumas yra tik „funkcinis“ arba „laikinas“ (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 103 punktą).
- 156 Antra, CPMM argumentą, jog ieškovas tariamai nėra nepriklausomas nuo SDAR, reikia atmesti turint omenyje tai, jog apsisprendimo procese jis dalyvauja kaip savarankiška politinė organizacija, o ne atstovaudamas SDAR, ir kad bet kuriuo atveju tekste, kurį CPMM citavo grįsdami savo argumentus, pripažįstamas šis jo savarankiškumas (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 104 punktą).
- 157 Trečia, dėl argumento, kad tarp ieškovo ir Sąjungos arba tarp ieškovo ir valstybių narių nėra jokių teisinių santykių, iš kurių kiltų jo teisės ir pareigos ir kurie būtų tam tikra Sąjungos ar valstybių narių išreikšto „tarptautinio pripažinimo“ forma, pakanka pažymėti, kad šioje byloje Bendrajame Teisme pareikštas ieškinyje dėl Sąjungos teisės akto panaikinimo, dėl kurio jis turi jurisdikciją priimti sprendimą, kad, ieškovo teigimu, ginčijamas sprendimas yra tiesiogiai ir konkrečiai susijęs su juo, kaip su Vakarų Sacharos tautos atstovu, ir kad pareikšdamas šį ieškinį jis siekia apginti šios tautos teisę į apsisprendimą, kurios turi paisyti institucijos. Todėl šiame etape negalima atmesti prielaidos, kad tarp Sąjungos ir ieškovo egzistuoja teisiniai santykiai, kuriuos reikės patikrinti nagrinėjant jo tiesioginę ir konkrečią sąsają. Bet kuriuo atveju, kadangi institucijos atsižvelgė į ieškovo atstovavimo įgaliojimus ir laiko jį teisėtu dalyviu, kiek tai susiję su Vakarų Sacharos

klausimu, aplinkybė, kad jam nėra skirtas joks teisinių padarinių sukeliantis Sąjungos aktas, neturi lemiamos reikšmės (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 105-108 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

- 158 Ketvirta, priešingai, nei teigia Komisija, pripažindamas ieškovo procesinį veiksnumą Bendrasis Teismas netampa „beveik tarptautiniu“ teismu. Visų pirma šioje byloje nagrinėjamas ne tarptautinis „ginčas“, kurio šalis yra ieškovas, o ieškinys dėl Sąjungos akto panaikinimo. Be to, kadangi tik Bendrasis Teismas turi patikrinti, ar ieškovas atitinka Sąjungos teisėje nustatytas priimtumo sąlygas, visų pirma sąlygas, kylančias iš juridinio asmens sąvokos, ieškinio priimtumas nustatomas griežtai įgyvendinant įgaliojimus, suteiktus jam pagal Sąjungos teisę. Galiausiai, kadangi Sąjungos institucijoms suteiktų įgaliojimų įgyvendinimas tarptautinėje srityje negali išvengti teisminės kontrolės, ieškovo procesinio veiksnumo pripažinimas negali lemti situacijos, kai Bendrasis Teismas atlieka institucijų, atsakingų už Sąjungos išorės santykius, vaidmenį ir priima „politinį“ sprendimą. Be to, Sąjungos teismas negali grįsti SESV 263 straipsnio ketvirtoje pastraipoje nustatytomis priimtumo taisyklėmis samprotavimų dėl tarptautinės politikos ir tikslingumo (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 109–113 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 159 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad Tarybos nurodytą nepriimtumo pagrindą, grindžiamą ieškovo procesinio veiksnumo nebuvimu, reikia atmesti.

d) Dėl ieškovo jo advokatui suteikto įgaliojimo teisėtumo

- 160 CPMM išreiškia abejonių dėl ieškovo jo advokatui suteikto įgaliojimo teisėtumo. Iš tiesų jie kelia klausimą, ar ši įgaliojimą gali teisėtai pasirašyti ieškovo „politinis sekretorius“, kaip yra nagrinėjamu atveju. Jie Bendrojo Teismo prašo patikrinti šio įgaliojimo teisėtumą. Jie teigia, kad, to nepadarius, ieškinys turi būti pripažintas nepriimtinu pagal Procedūros reglamento 51 straipsnio 3 dalį.
- 161 Paklaustas dėl to taikant 2020 m. gruodžio 18 d. proceso organizavimo priemonę, pirma, ieškovas nurodo, kad jis nėra „privatinės teisės reglamentuojamas juridinis asmuo“, kaip tai suprantama pagal Procedūros reglamento 51 straipsnio 3 dalį. Antra, jis teigia, kad visi nuo 2012 m. pareikšti ieškiniai buvo pareikšti remiantis jo „politinio sekretoriaus“ pasirašytais įgaliojimais, o šių įgaliojimų teisėtumu nė karto nebuvo suabejota. Trečia, „politinės organizacijos sekretoriatas“, kuriam vadovauja įgaliojimą pasirašęs asmuo, yra viena iš „pagrindinių Fronto struktūrų“ ir jam taikomi jo įstatų 119-130 straipsniai. Ketvirta, ši pasirašiusį asmenį ir jo funkcijas galima lengvai nustatyti remiantis internete paskelbtais dokumentais. Iš visų šių aplinkybių matyti, kad, kaip nurodyta jurisprudencijoje, nėra jokių abejonių dėl ieškovo ketinimo pareikšti šį ieškinį. Grįsdamas šiuos argumentus ieškovas pateikia visą savo įstatų, patvirtintų per 2015 m. gruodžio 16–23 d. vykusį keturioliktąjį suvažiavimą, tekstą ir internete paskelbtus dokumentus, kuriais remiasi.
- 162 Nagrinėjamu atveju reikia pažymėti, kad, kaip ir advokatui suteiktas įgaliojimas, kurį ieškovas pateikė byloje, kurioje priimtas šios dienos Sprendimas *Polisario frontas / Taryba* (T-279/19), 2019 m. gegužės 20 d. dokumentas, kurį jis pateikė šioje byloje ir į kurį daro nuorodą CPMM, yra įgaliojimas, suteiktas jo advokatui siekiant jo vardu pareikšti ieškinį dėl panaikinimo; ši įgaliojimą išdavė ir pasirašė A, paskirtas šios organizacijos „politiniu sekretoriumi“. Be to, savo abejones dėl šio įgaliojimo teisėtumo CPMM išreiškia nurodydami tuos pačius argumentus kaip ir *Confédération marocaine de l'agriculture et du développement rural* (Maroko žemės ūkio ir

- kaimo plėtros konfederacija) (*Comader*), t. y. į bylą, kurioje priimtas minėtas sprendimas, įstojusi šalis, o ieškovas šioje byloje pateikė tokio paties turinio pastabas kaip ir toje byloje (šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 115, 116 ir 123 punktai).
- 163 Šiuo klausimu pirmiausia reikia pažymėti, kad, neatsižvelgiant į Procedūros reglamento 51 straipsnio 3 dalyje numatytas sąlygas, kiekvienas subjektas turi įrodyti ne tik savo procesinį veiksnumą, bet ir tai, kad jis iš tikrųjų nusprendė pareikšti ieškinį, o advokatai, kurie teigia jam atstovaujantys, iš tikrųjų buvo tam įgalioti (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 120-122 punktus).
- 164 Nagrinėjamu atveju iš šio sprendimo 143–159 punktų matyti, kad ieškovas turi procesinį veiksnumą Sąjungos teismuose. Vis dėlto reikia patikrinti, ar jis iš tikrųjų nusprendė pareikšti ieškinį; šį klausimą Bendrasis Teismas bet kuriuo atveju gali išnagrinėti *ex officio* (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 117 ir 119 punktus).
- 165 Viena vertus, kaip matyti iš ieškovo paaiškinimų ir juos patvirtinančių dokumentų, kurių turinys neginčijamas, sąvoką „politinis sekretorius“ reikia suprasti kaip reiškiančią asmenį, vadovaujantį organui, kuris jo įstatuose vadinamas „Politinės organizacijos sekretoriatas“. Be to, iš minėtų dokumentų aišku, kad ieškovo įgaliojimą advokatui pasirašęs asmuo ieškinio pareiškimo dieną iš tikrųjų ėjo ieškovo „politinio sekretoriaus“ pareigas; ši aplinkybė taip pat neginčijama (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 125 punktą).
- 166 Kita vertus, pagal ieškovo įstatų 92 straipsnio 7 punktą nacionalinis sekretoriatas, kuris pagal tų pačių įstatų 76 straipsnį yra ieškovo „vyriausiasis organas“, „laikotarpiu tarp dviejų Kongresų“ turi, be kita ko, „[a]tstovauti Frontui santykiuose su politinėmis partijomis, vyriausybėmis, išlaisvinimo judėjimais ir kitomis organizacijomis“. Pagal tų pačių įstatų 120 straipsnį „politinės organizacijos sekretoriatas užtikrina nacionalinio sekretoriato ir jo biuro sprendimų ir programų, susijusių su politinės organizacijos pobūdžiu ir funkcijomis, įgyvendinimą ir vykdymą“ (šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 126 punktas).
- 167 Taigi iš šių ieškovo įstatų straipsnių galima daryti išvadą, kaip tai per posėdį patvirtino ieškovas, kad nacionalinio sekretoriato sprendimų įgyvendinimas palaikant santykius su vyriausybėmis ir kitomis organizacijomis, be kita ko, su Sąjunga, gali priklausyti politinės organizacijos sekretoriato kompetencijai, todėl A buvo įgaliotas pasirašyti ieškovo įgaliojimą advokatui (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 127 punktą).
- 168 Taip pat reikia nurodyti, kad, nors „politinio sekretoriaus“ vykdomas atstovavimas tarptautinėse organizacijose, pavyzdžiui, Sąjungoje, arba teismuose, pavyzdžiui Bendrajame Teisme, neišplaukia iš ieškovo įstatų 122 ir 131 straipsniuose išvardytų politinės organizacijos sekretoriato uždavinių, pagal jų 120 straipsnį šiam organui suteikiama kompetencija įgyvendinti ir prižiūrėti nacionalinio sekretoriato sprendimus ir programas, o iš minėtų 122 ir 131 straipsnių nematyti, kad jo uždavinių sąrašas yra baigtinis (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 128 ir 129 punktus).
- 169 Taigi remiantis šiais argumentais galima daryti išvadą, kad nagrinėjamu atveju ieškovo „politinis sekretorius“ A buvo įgaliotas įgyvendinti „vyriausiojo organo“, t. y. nacionalinio sekretoriato, sprendimą pareikšti šį ieškinį. Be to, galima pažymėti, kad į valstybės narės advokatų sąrašą įrašytas ieškovo advokatas, kuriam, kaip tokiam, taikomas profesinės etikos kodeksas, atsakydamas į 2021 m. sausio 25 d. Bendrojo Teismo klausimus nurodė, kad ieškovas „iš tikrųjų

ketino pareikšti [ieškinį]“ ir kad „jo ryžtas pasiekti, kad Teisingumo Teismo sprendimų būtų iš tikrųjų laikomasi, [buvo] begalinis“ (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 130 ir 131 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

170 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad reikia paneigti CPMM abejones dėl ieškovo advokatui suteikto įgaliojimo teisėtumo.

e) Dėl Tarybos nurodyto antrojo nepriimtimumo pagrindo, grindžiamo tuo, kad ieškovas neturi „locus standi“

171 Pateikdama antrąjį nepriimtimumo pagrindą Taryba, palaikoma Prancūzijos Respublikos, Komisijos ir CPMM, tvirtina, kad ginčijamas sprendimas nėra nei tiesiogiai, nei konkrečiai susijęs su ieškovu, kuris nėra jo adresatas.

172 Ieškovas savo ruožtu teigia, kad ginčijamas sprendimas yra tiesiogiai ir konkrečiai su juo susijęs, nes ginčijamas susitarimas taikomas Vakarų Sacharai, todėl daro poveikį šios teritorijos tautai.

173 Pirmiausia, pirma, reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją dėl tokio akto, kaip ginčijamas sprendimas, kuriuo patvirtinamas Sąjungos sudarytas tarptautinis susitarimas, galima pareikšti ieškinį. Antra, reikia priminti, kad SESV 263 straipsnyje Sąjungos institucijų ir valstybių narių teisė pareikšti ieškinį aiškiai atskiriama nuo fizinių ir juridinių asmenų atitinkamos teisės, nes šio straipsnio ketvirtoje pastraipoje nurodyta, kad tokie asmenys gali pareikšti ieškinį dėl jiems skirtų aktų arba aktų, kurie yra tiesiogiai ir konkrečiai su jais susiję, taip pat dėl reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktų, tiesiogiai su jais susijusių ir dėl kurių nereikia patvirtinti įgyvendinamųjų priemonių (šios dienos Sprendimo *Polisario Frontas / Taryba*, T-279/19 135 ir 136 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

174 Nagrinėjamu atveju ieškovas nėra nei ginčijamo sprendimo, nei ginčijamo susitarimo adresatas. Atsižvelgiant į ypatingą tarptautinių susitarimų vietą Sąjungos teisės sistemoje ir ginčijamo sprendimo teisinį pagrindą, t. y. SESV 218 straipsnio 6 dalies a punkto i papunktį, pagal kurį, priimant tokį sprendimą, reikalaujama gauti Europos Parlamento pritarimą, ieškovo dėl ginčijamo sprendimo pareikštam ieškiniui negali būti taikomos švelnesnės priimtimumo sąlygos, nei taikomos ieškiniui dėl teisėkūros procedūra priimtų aktų. Taigi ieškovas turi įrodyti, jog ginčijamas sprendimas yra tiesiogiai ir konkrečiai su juo susijęs; beje, jis to neginčija (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario Frontas / Taryba*, T-279/19, 137-140 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

175 Siekiant priimti sprendimą dėl šio nepriimtimumo pagrindo iš pradžių reikia išnagrinėti tiesioginę sąsają su ieškovu.

1) Dėl tiesioginės sąsajos su ieškovu

176 Taryba teigia, kad ieškovas neatitinka jurisprudencijoje nustatytų kriterijų, pagal kuriuos nustatoma, ar ginčijamas aktas yra tiesiogiai susijęs su fiziniu ar juridiniu asmeniu. Dėl pirmojo iš šių kriterijų ji šiuo klausimu tvirtina, kad ginčijamas aktas nėra skirtas ieškovui ir nesukelia jam teisinių padarinių. Iš tiesų, pirma, jos nuomone, ginčijamas sprendimas sukelia teisinių padarinių tik Sąjungai ar jos institucijoms, o ne trečiosioms šalims. Antra, ji mano, kad ginčijamas sprendimas nesukelia padarinių už Sutarčių taikymo teritorijos ribų. Trečia, ji teigia, kad jei Bendrasis Teismas remtųsi ginčijamo susitarimo padariniais teritorijoje, kuri yra už Sąjungos

ribų, tam, kad nustatytų tiesioginę sąsają su ieškovu, jis turėtų priimti sprendimą dėl iš minėto susitarimo, kurį Maroko Karalystė laisvai ir suvereniai sudarė, kylančių šios valstybės teisių ir pareigų teisėtumo, ir taip viršytų savo įgaliojimus. Dėl antrojo iš šių kriterijų ji tvirtina, kad pats šis susitarimas ir laiškai, kuriais pasikeista, nesukelia teisinių padarinių trečiosioms šalims ir turi būti įgyvendinti įgyvendinimo protokolu, kuriam įgyvendinti reikalingos papildomos įgyvendinimo priemonės. Triplike Taryba priduria, kad darant prielaidą, jog ginčijamas sprendimas sukelia padarinių už Sąjungos teritorijos ribų, ginčijamas susitarimas gali daryti poveikį tik atitinkamuose ekonomikos sektoriuose veiklą vykdančioms ūkio subjektams.

177 Savo ruožtu ieškovas tvirtina, kad ginčijamas sprendimas yra su juo tiesiogiai susijęs. Jis tvirtina, jog atitinka du kriterijus, kurie turi būti tenkinami, kad būtų įvykdyta tiesioginės sąsajos sąlyga. Iš tiesų, viena vertus, remdamasis Sprendimu *Taryba / Front Polisario* jis daro išvadą, kad tiek, kiek ginčijamas sprendimas susijęs su sudarytu susitarimu, į kurio taikymo sritį Vakarų Sacharos teritorija ir jos gamtos išteklių aiškiai patenka be šios teritorijos tautos pritarimo, minėtas susitarimas yra tiesiogiai susijęs su šia tauta, kaip su susitarimo trečiaja šalimi. Vien dėl šios priežasties šis susitarimas sukelia padarinių jo, kaip vienintelio ir unikalaus šios tautos atstovo, teisei padėčiai. Kita vertus, jis tvirtina, kad ginčijamas reglamentas, kuris buvo priimtas iki ginčijamo sprendimo ir kuriame tik paskirstomos įgyvendinimo protokolo 3 straipsnio 1 dalyje numatytos žvejybos galimybės, negali būti laikomas tarpine priemone, užkertančia kelią tiesioginei sąsajai su juo.

178 Ispanijos Karalystė, Prancūzijos Respublika ir CPMM pateikia iš esmės tuos pačius argumentus kaip Taryba.

179 Pirmiausia reikia priminti, jog suformuotoje jurisprudencijoje nustatyta, kad pagal sąlygą, kuria remiantis sprendimas, dėl kurio pareikštas ieškinys, turi būti tiesiogiai susijęs su fiziniu ar juridiniu asmeniu, kaip numatyta SESV 263 straipsnio ketvirtoje pastraipoje, turi būti tenkinami du kumuliaciniai kriterijai. Pirma, ginčijama Sąjungos priemonė turi tiesiogiai sukelti padarinių asmens teisei padėčiai. Antra, šios priemonės neturi palikti jokios diskrecijos ją įgyvendinti turintiems subjektams, nes šis įgyvendinimas vyksta savaime ir išplaukia tik iš Sąjungos teisės aktų, netaikant kitų tarpinių normų (žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 144 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

180 Taigi reikia atskirai išnagrinėti, ar ieškovas atitinka kiekvieną iš šių dviejų kriterijų.

i) Dėl ieškovo atitikties pirmajam tiesioginės sąsajos kriterijui, pagal kurį ginčijama priemonė turi tiesiogiai sukelti padarinių jo teisei padėčiai

181 Dėl atitikties pirmajam tiesioginės sąsajos kriterijui iš Tarybos, Ispanijos Karalystės, Prancūzijos Respublikos, Komisijos ir CPMM teiginių matyti, kad jų argumentus, kuriais ginčijama tai, jog ginčijamas sprendimas tiesiogiai sukelia padarinių ieškovo teisei padėčiai, iš esmės sudaro trys dalys. Pirmoji dalis grindžiama teisiniais padariniais, kurie būdingi sprendimui dėl tarptautinio susitarimo sudarymo Sąjungos vardu. Antroji dalis yra susijusi su konkrečiais ginčijamo sprendimo teisiniais padariniais, atsižvelgiant į jo teritorinį taikymą. Trečioji dalis susijusi su tuo, kad ieškovo teisinė padėtis nepasikeitė, turint omenyje jo ribotą vaidmenį dalyvaujant Vakarų Sacharos apsisprendimo procese (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 146 punktą).

– *Dėl Tarybos argumentų pirmos dalies, susijusios su teisiniais padariniais, kurie būdingi sprendimui dėl tarptautinio susitarimo sudarymo Sąjungos vardu*

- 182 Iš pradžių Taryba, palaikoma Prancūzijos Respublikos, iš esmės teigia, kad sprendimas dėl tarptautinio susitarimo sudarymo Sąjungos vardu nesukelia padarinių trečiosioms šalims ir kad tariamu ginčijamo susitarimo poveikiu ieškovui negalima remtis siekiant įrodyti, kad šis sprendimas daro poveikį jo teisinei padėčiai. Paskui Taryba, iš esmės palaikoma Prancūzijos Respublikos ir Komisijos, tvirtina, kad tokio pobūdžio sprendimas negali sukelti teisinių padarinių kitur nei Sąjungoje.
- 183 Savo ruožtu ieškovas nurodo, kad ginčijamas sprendimas, kiek jis susijęs su ginčijamo susitarimo sudarymu, yra neatsiejamas nuo šio susitarimo, nebent tokiam aktui, kurį galima ginčyti, netaikoma teismo vykdoma teisėtumo kontrolė. Be to, jis teigia, kad bet kuriuo atveju neginčijama, jog į ginčijamą sprendimu patvirtinto ginčijamo susitarimo taikymo sritį patenka Vakarų Sacharos tautos užimama teritorija, greta jos esantys vandenys ir jų gamtos išteklių. Ieškovo teigimu, Tarybos nuoroda į laisvą ir suverenų Maroko Karalystės sutikimą paneigia Sąjungos teismo jurisdikciją tikrinti ginčijamą sprendimą.
- 184 Pirmiausia reikia pažymėti, kad SESV 218 straipsnio 6 dalimi grindžiamas sprendimas sudaryti tarptautinį susitarimą negali būti painiojamas su remiantis šio straipsnio 3 ir 4 dalimis priimtais sprendimais, kurie yra susiję su tarptautinių derybų eiga, todėl iš principo sukelia teisinių padarinių tik Sąjungos ir jos valstybių narių, taip pat Sąjungos institucijų tarpusavio santykiuose. Atvirkščiai, toks sprendimas parodo Sąjungos sutikimą būti saistomai šio susitarimo. Taigi jis yra minėto susitarimo sudedamoji dalis ir sukelia teisinių padarinių kitoms šalims tiek, kiek jame oficialiai patvirtinti Sąjungos priimti išipareigojimai šioms šalims (žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 149 ir 150 punktus).
- 185 Be to, jei tokiu sprendimu sudarytas tarptautinis susitarimas yra privalomas šalims kitos, o ne jų, teritorijos atžvilgiu tarptautinėje teisėje nustatytais sąlygomis, šis susitarimas gali daryti poveikį trečiajai šaliai, kaip tai suprantama pagal bendrąją tarptautinės teisės principą dėl sutarčių santykinio poveikio. Todėl šio susitarimo įgyvendinimo poveikis šios trečiosios šalies teisinei padėčiai yra svarbus vertinant sprendimo sudaryti minėtą susitarimą tiesioginę sąsają su pastarąja (žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 151 ir 152 punktus).
- 186 Darytina išvada, kad Taryba nepagrįstai tvirtina, jog dėl savo pobūdžio ginčijamas sprendimas sukelia padarinių tik Sąjungai ir jos institucijoms. Dėl tų pačių priežasčių reikia atmesti Prancūzijos Respublikos argumentą, kad pats ginčijamas sprendimas nesukelia teisinių padarinių ieškovui, nes vien jo nepakanka, kad ginčijamas susitarimas įsigaliotų (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 153 punktą).
- 187 Paskui reikia pažymėti, kad Sąjungos sudarytas tarptautinis susitarimas yra privalomas ne tik Sąjungos institucijoms, bet ir trečiosioms valstybėms, kurios yra tokių susitarimų šalys. Būtent todėl, kaip nurodo pati Prancūzijos Respublika, ieškinys dėl tarptautinio susitarimo panaikinimo turi būti suprantamas kaip pareikštas dėl sprendimo, kuriuo susitarimas sudarytas Sąjungos vardu. Be to, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, jog reikia konstatuoti, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą dėl Sąjungos sudaryto tarptautinio susitarimo galiojimo turi būti suprantamas kaip susijęs su aktu, kuriuo Sąjunga sudarė tokį tarptautinį susitarimą (žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 154 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 188 Vis dėlto, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo jurisdikciją (kurią jis turi tiek nagrinėdamas ieškinį dėl panaikinimo, tiek prašymą priimti prejudicinį sprendimą) įvertinti, ar Sąjungos sudarytas tarptautinis susitarimas yra suderinamas su Sutartimis ir ją saistančiomis tarptautinės teisės normomis, buvo nuspręsta, kad Teisingumo Teismo nagrinėjant prejudicinį klausimą atliekama sprendimo sudaryti tarptautinį susitarimą galiojimo kontrolė gali būti susijusi su šio akto teisėtumu atsižvelgiant į patį tarptautinio susitarimo turinį (žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 155 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 189 Šie samprotavimai taikomi tuo atveju, kai juridinis asmuo, kaip jis suprantamas pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą, pareiškia Bendrajame Teisme ieškinį dėl tokio pobūdžio sprendimo panaikinimo, kaip antai šį ieškinį. Bet koks kitas aiškinimas, kaip iš esmės pažymi ieškovas, lemtų situaciją, kai ginčijamam sprendimui iš esmės nebūtų taikoma jo esmės teisėtumo kontrolė, o tai būtų nesuderinama su veiksmingos teisminės gynybos principu (žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 156 ir 157 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 190 Taigi nagrinėjant, ar toks sprendimas yra tiesiogiai ir konkrečiai susijęs su fiziniu ar juridiniu asmeniu, prireikus reikia atsižvelgti į pagal šį sprendimą sudaryto tarptautinio susitarimo padarinius jo teisei padėčiai (žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 158 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 191 Nagrinėjamu atveju buvo konstatuota, kad ieškovas, kaip Vakarų Sacharos tautos atstovas, turi dėl ginčijamo sprendimo procesinį veiksnumą, leidžiantį jam ginti teises, kurias ši tauta turi pagal Sąjungai privalomas tarptautinės teisės normas (žr. šio sprendimo 152 punktą). Dėl šios priežasties, kaip iš esmės nurodo ieškovas, siekdamas įrodyti savo tiesioginę ir konkrečią sąsają, jis turi turėti galimybę remtis ginčijamo susitarimo poveikiu šioms teisėms, nes priešingu atveju jų veiksminga teisminė gynyba netektų didžiosios dalies savo veiksmingo poveikio (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 160 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 192 Trečia, dėl ginčijamo sprendimo teritorinės taikymo srities reikia pažymėti, kad, pirma, jis skirtas sukelti teisinių padarinių Sąjungos ir Maroko Karalystės santykiams, taip išreiškiant šių dviejų tarptautinės teisės subjektų suderintą valią, todėl neišvengiamai sukelia padarinių tarptautinėje teisės sistemoje. Be to, kaip matyti iš jurisprudencijos, šio susitarimo teisiniai padariniai kitos susitarimo šalies teritorijoje ar trečiojoje teritorijoje gali būti reikšmingi nustatant, ar ginčijamas sprendimas tiesiogiai ir konkrečiai susijęs su fiziniu ar juridiniu asmeniu, nes šis sprendimas parodo Sąjungos pritarimą, kad susitarimas sukeltų tokių padarinių (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 161–165 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 193 Nagrinėjamu atveju ieškovas daro nuorodą į sprendimus *Taryba / Front Polisario* ir *Western Sahara Campaign UK* ir remiasi ginčijamo susitarimo taikymu Vakarų Sacharos teritorijoje ir greta jos esančiuose vandenyse bei šios teritorijos tautos, kaip susitarimo trečiosios šalies, kaip tai suprantama pagal sutarčių santykinio poveikio principą, statusu, tvirtindamas, kad ginčijamas sprendimas tiesiogiai su juo susijęs kaip su šios tautos atstovu (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 166 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 194 Tai, kad, kaip pabrėžia Taryba ir Prancūzijos Respublika, susitarimo padariniai ir jo įgyvendinimas Maroko Karalystės teritorijoje patenka į šios valstybės suverenios kompetencijos taikymo sritį, neturi reikšmės.

- 195 Iš tiesų, pirma, nagrinėjamu atveju ieškovas remiasi ne ginčijamo susitarimo padariniais Maroko Karalystės teritorijoje ar vandenyse, į kuriuos Maroko Karalystė turi suverenias teises arba kurie priklauso jos jurisdikcijai, kaip tai suprantama pagal Sprendimą *Western Sahara Campaign UK* (žr. šio sprendimo 44–50 punktus), o padariniais, kurių jis sukelia trečiojoje teritorijoje ir greta jos esančiuose vandenyse. Be to, remiantis jurisprudencija, Bendrasis Teismas priima sprendimą ne dėl šios trečiosios valstybės pritarimo iš minėto susitarimo kylančioms teisėms ir pareigoms teisėtumo, o tik dėl Sąjungos pritarimo joms teisėtumo (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 168 ir 169 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 196 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad, atsižvelgiant į sprendimo sudaryti tarptautinį susitarimą pobūdį ir jo sukeltus teisinius padarinius, negalima iš karto atmesti galimybės, kad dėl ginčijamo susitarimo turinio ginčijamas sprendimas tiesiogiai sukelia padarinių ieškovo teisei padėčiai. Taigi pirma Tarybos argumentų dalis turi būti atmesta.
- *Dėl antros Tarybos argumentų dalies, susijusios su konkrečiais ginčijamo susitarimo teisiniais padariniais, atsižvelgiant į jo teritorinį taikymą Vakarų Sacharai ir greta jos esantiems vandenims*
- 197 Taryba, Komisija ir CPMM iš esmės ginčija tai, kad ginčijamas sprendimas ir ginčijamas susitarimas sukelia teisinių padarinių ieškovui dėl to, kad šis susitarimas taikomas Vakarų Sacharos teritorijai ir greta jos esantiems vandenims. Viena vertus, kad Žvejybos susitarimas sukeltų teisinių padarinių trečiosioms šalims, reikia patvirtinti jo įgyvendinimo protokolą ir kitas papildomas priemones. Kita vertus, šių aktų padariniai šioje teritorijoje yra tik ekonominiai, o ne teisiniai. Taigi jie nesukuria šios teritorijos tautai teisių ar pareigų ir jais negalima remtis jos nenaudai.
- 198 Savo ruožtu ieškovas teigia, kad dėl aiškaus Vakarų Sacharos teritorijos, greta jos esančių vandenų ir jų gamtos išteklių įtraukimo į ginčijamo susitarimo taikymo sritį ir šis susitarimas, ir ginčijamas sprendimas yra susiję su šios teritorijos tauta, kiek tai susiję su jos teise į apsisprendimą. Be to, jis teigia, kad šio susitarimo įgyvendinimo priemonės nėra reikšmingos, nes pats toks įtraukimas prieštarauja apsisprendimo ir sutarčių santykinio poveikio principams bei sukelia teisinių padarinių minėtai tautoms, todėl yra tiesiogiai susijęs su juo, kaip su šios tautos atstovu.
- 199 Šiuo klausimu pirmiausia reikia priminti, kad, kaip konstatuota šio sprendimo 109–123 punktuose, prielaida, kuria ieškovas grindžia savo *locus standi*, t. y. kad ginčijamu sprendimu patvirtinamas Sąjungos ir Maroko Karalystės susitarimas, kuris aiškiai taikomas Vakarų Sacharos teritorijai ir greta jos esantiems vandenims, yra teisinga.
- 200 Taigi reikia tik patikrinti, ar dėl ginčijamo susitarimo taikymo Vakarų Sacharos teritorijai ir greta jos esantiems vandenims ginčijamas sprendimas gali būti laikomas susijusiu su šios teritorijos tauta.
- 201 Šiuo klausimu, pirma, reikia konstatuoti, kad, kaip priminta šio sprendimo 150 punkte, Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 106 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, jog Vakarų Sacharos tauta turi būti laikoma „trečiaja šalimi“, kaip tai suprantama pagal sutarčių santykinio poveikio principą, kuriai Asociacijos susitarimo įgyvendinimas gali turėti įtakos, jeigu Vakarų Sacharos teritorija būtų įtraukta į minėto susitarimo taikymo sritį. Antra, tame pačiame minėto sprendimo punkte Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad dėl tokio įtraukimo bet kuriuo atveju turi būti gautas jos pritarimas tiek tuo atveju, kai dėl tokio įgyvendinimo jai būtų pakenkta, tiek tada, kai jai tai būtų naudinga. Trečia, Sprendimo *Western Sahara Campaign UK* 63 punkte Teisingumo Teismas, be kita ko, remdamasis Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 106 punktu, nurodė, kad

- 2006 m. susitarimas žuvininkystės sektoriuje negali būti taikomas Vakarų Sacharos teritorijai, antraip būtų pažeisti apsisprendimo ir sutarčių santykinio poveikio principai. Ketvirta, Sprendimo *Western Sahara Campaign UK* 69 punkte, remdamasis minėtame susitarime žuvininkystės sektoriuje pavartotos sąvokos „vandenys, į kuriuos <...> turi suverenias teises[,] arba <...> jurisdikcijai priklausantys vandenys“ aiškinimu atsižvelgiant į Jūrų teisės konvenciją, jis padarė išvadą, jog atsižvelgiant į tai, kad Vakarų Sacharos teritorija nepatenka į Maroko Karalystės teritoriją, kaip priminta to paties sprendimo 62–64 punktuose, greta esantys vandenys nepriklauso tame pačiame susitarime nurodytai žvejybos zonai.
- 202 Taigi remiantis jurisprudencija darytina išvada, kad Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 106 punkte pateikti samprotavimai turi reikšmės ginčijamo susitarimo, kuris, priklausydamas tai pačiai susitarimų visumai kaip ir Asociacijos susitarimas, aiškiai taikomas Vakarų Sacharos teritorijai ir greta jos esantiems vandenims, nuostatoms. Vadinasi, dėl šio ginčijamo sprendimo teritorinio taikymo gali būti daromas poveikis minėtos teritorijos tautai ir gali būti reikalaujama jos pritarimo (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 194 ir 195 punktus).
- 203 Šios analizės nepaneigia Tarybos, Komisijos ir CPMM argumentai.
- 204 Pirma, dėl argumentų, susijusių su būtinybe patvirtinti įgyvendinimo priemones, kad ginčijamas susitarimas sukeltų teisinių padarinių trečiosioms šalims, visų pirma reikia pažymėti, kad, kaip pažymėta šio sprendimo 125 ir 131 punktuose, ieškovas prašo panaikinti visą ginčijamą sprendimą. Šis sprendimas susijęs ir su Žvejybos susitarimo, ir įgyvendinimo protokolo, ir laiškų, kuriais pasikeista, sudarymu, taigi du pastarieji teisės aktai yra sudedamoji minėto susitarimo dalis (žr. šio sprendimo 102 punktą). Todėl Tarybos nurodyta aplinkybė, jog tam, kad Žvejybos susitarimas sukeltų teisinių padarinių trečiosioms šalims, reikia patvirtinti įgyvendinimo protokolą, neturi reikšmės.
- 205 Paskui, kaip pabrėžia ieškovas, tai, kad Žvejybos susitarimu Vakarų Sachara ir greta jos esantys vandenys įtraukiami į teritorinę šio susitarimo ir įgyvendinimo protokolo taikymo sritį, išplaukia tik iš minėto susitarimo ir minėto protokolo nuostatų dėl šios taikymo srities, siejamų su laiškais, kuriais pasikeista (žr. šio sprendimo 109–117 punktus).
- 206 Žinoma, tam, kad Sąjunga ir Maroko Karalystė galėtų veiksmingai naudotis abipusėmis teisėmis ir pareigomis, su kuriomis jos sutiko sudarydamos Žvejybos susitarimą ir įgyvendinimo protokolą, reikia patvirtinti įvairias įgyvendinimo priemones, susijusias tiek su žvejybos teisių suteikimu Sąjungos laivams, tiek su bet kokios formos finansinio įnašo, numatyto minėto susitarimo 12 straipsnyje, mokėjimu ir šio įnašo, be kita ko, sektorinės paramos, panaudojimu.
- 207 Vis dėlto, pirma, reikia pažymėti, kad nagrinėjamu atveju pats faktas, kad ginčijamu susitarimu sukuriama teisinių žvejybos teisių ir finansinės kompensacijos režimas, taikomas Vakarų Sacharai ir greta jos esantiems vandenims, daro poveikį minėtos teritorijos tautai, kaip šio susitarimo trečiajai šaliai, kaip tai suprantama pagal sutarčių santykinio poveikio principą ir neatsižvelgiant į faktinį jo įgyvendinimą. Be to, poveikis jai daromas vien dėl to, kad pagal šį susitarimą Sąjungai ir Maroko Karalystei nustatomos abipusės teisės ir pareigos, susijusios su šiuo teisiniu režimu minėtoje teritorijoje ir minėtuose vandenyse.

- 208 Antra, bet kuriuo atveju iš Žvejbos susitarimo 1 straipsnio h punkto formuluotės matyti, kad Vakarų Sacharos ir greta jos esančių vandenų įtraukimas į šio susitarimo ir įgyvendinimo protokolo teritorinio taikymo sritį yra besąlyginio pobūdžio. Iš tiesų įtraukiant minėtus vandenį į šiame susitarime apibrėžtą žvejbos zoną netaikomi jokie konkretūs apribojimai.
- 209 Galiausiai, kaip matyti iš įgyvendinimo protokolo priedo II skyriaus ir to paties protokolo 2 priedelyje pateiktų žvejbos techninių duomenų lapų, Sąjunga ir Maroko Karalystė žvejbos zonoje išskyrė valdymo rajonus, kuriems taikomi konkretūs apribojimai. Minėtame skyriuje Maroko Karalystei suteikiama teisė nustatyti tiksliai šių valdymo rajonų koordinatas ir visus juose esančius plotus, kuriuose žvejba uždrausta, nes minėtuose žvejbos techninių duomenų lapuose nustatytos tik maksimalios minėtų valdymo rajonų ribos.
- 210 Be to, tik žvejbos techninių duomenų lapuose Nr. 3–6 nurodytoms žvejbos kategorijoms nustatyti valdymo rajonai, į kurių ribas patenka greta Vakarų Sacharos esantys vandenys (žr. šio sprendimo 110 punktą).
- 211 Vis dėlto iš šio sprendimo 208 ir 209 punktuose nurodytų nuostatų matyti, kad Maroko Karalystė turi diskreciją tiksliai apibrėžti valdymo rajonus ir plotus, kuriuose gali būti uždrausta žvejoti, bet ne pačią žvejbos zoną. Vien tai, kad pagal šias nuostatas Maroko Karalystei leidžiama nuspręsti, ar minėtų žvejbos kategorijų valdymo rajonai gali apimti greta Vakarų Sacharos esančius vandenį, daro poveikį šios teritorijos tautai.
- 212 Be to, kaip generalinis advokatas M. Wathelet priminė savo išvados byloje *Western Sahara Campaign UK* (C-266/16, EU:C:2018:1) 69 punkte, siena tarp Vakarų Sacharos ir Maroko Karalystės yra prie lygiagretės 27°42'N (*Pointe Stafford*). Dėl žvejbos techninių duomenų lapuose Nr. 4 ir 6 nurodytų valdymo rajonų ribų koordinatų darytina išvada, pirma, kad didžioji dalis ploto, patenkančio į lape Nr. 4 nurodyto valdymo rajono ribas, atitinka greta Vakarų Sacharos esančius vandenį ir, antra, kad šie vandenys apima visą plotą, patenkantį į lape Nr. 6 nurodyto valdymo rajono ribas. Beje, šios ribos apibrėžtos ginčijamu sprendimu patvirtintuose teisės aktuose, todėl nepriklauso nuo paskesnių įgyvendinimo priemonių.
- 213 Be to, remdamosi Žvejbos susitarimo 12 straipsnio 4 dalyje įtvirtintu proporcingo naudos, gaunamos iš žvejbos veiklos, paskirstymo principu, šalys, nenumatydamos šio principo išimties, įsipareigoja užtikrinti, kad susiję gyventojai, įskaitant Vakarų Sacharos gyventojus, gautų šios naudos proporcingai žvejbos veiklai šiame susitarime apibrėžtoje zonoje, apimančiai greta šios teritorijos esančius vandenį.
- 214 Kaip matyti iš ieškovo pateiktų paaiškinimų ir įrodymų, greta Vakarų Sacharos esančių vandenų žuvų ištekliai yra ypač gausūs. Be to, 2018 m. spalio 8 d. ataskaitoje Komisija nurodo, kad 2012 m. iš šios teritorijos buvo tiekiami 78 % viso Maroko vandenyse ir greta šios teritorijos esančiuose vandenyse sugautų žuvų kiekio. Be to, iš šios ataskaitos taip pat matyti, kad 66 % sektorinės paramos už 2014–2018 m. sumos buvo pervesta Maroko Karalystės kontroliuojamai Vakarų Sacharos daliai. Taigi remiantis tuo galima daryti išvadą, kad taikant šio sprendimo 213 punkte primintą principą bendra ginčijamame susitarime apibrėžtoje žvejbos zonoje sugautų žuvų kiekio dalis, kurią sudaro greta Vakarų Sacharos esančiuose vandenyse sužvejotas laimikis, pateisina didelės sektorinės paramos dalies pervedimą šios priklausomos teritorijos žuvininkystės sektoriui.
- 215 Kaip, be kita ko, matyti iš Žvejbos susitarimo 12 straipsnio 4 dalies ir įgyvendinimo protokolo 6 straipsnio 2 dalies bei 7 straipsnio 2 dalies, pareiga išnagrinėti, ar finansinis įnašas, visų pirma sektorinė parama, geografiniu ir socialiniu požiūriu paskirstomas teisingai, priklauso bendrai

ginčijamo susitarimo šalių kompetencijai. Kalbant konkrečiau, iš minėto protokolo 4 ir 6–8 straipsnių ir jo priedo I skyriaus E punkto matyti, kad, kaip pažymėjo ieškovas, ši finansinį įnašą atitinkantys mokėjimai pervedami Maroko Karalystei ir kad už jo panaudojimą prižiūrint pagal Žvejojimo susitarimo 13 straipsnį įsteigtam Jungtiniam komitetui yra atsakinga Maroko Karalystė.

- 216 Todėl, kaip teisingai teigia ieškovas, poveikis Vakarų Sacharos tautai ir pareiga prašyti jos pritarimo išplaukia tik iš ginčijamo susitarimo ir įgyvendinimo protokolo nuostatų, neatsižvelgiant į papildomas įgyvendinimo priemones. Konkrečiai kalbant, galima pažymėti, kad, kaip matyti iš JTO Generalinės Asamblėjos rezoliucijos 50/33 (žr. šio sprendimo 19 punktą) ir kaip nurodė ieškovas, šis organas yra ne kartą priminęs priklausomų teritorijų tautų teisę į jų teritorijose esančių gamtos išteklių naudojimą, teisę disponuoti šiais ištekliais, be kita ko, jūroje esančiais ištekliais, kuo geriau siekiant savo interesų ir būtinybę užtikrinti visapusišką nuolatinio šių teritorijų gyventojų suvereniteto jų išteklių atžvilgiu pagarbą ir apsaugą. Be to, savo išvados byloje *Western Sahara Campaign UK (C-266/16, EU:C:2018:1)* 130–134, 145 ir 146 punktuose generalinis advokatas M. Wathelet konstatavo, kad ši teisė yra svarbi sudarant Sąjungos ir Maroko Karalystės susitarimą dėl Vakarų Sacharos žuvų išteklių naudojimo ir kad pažeidus Vakarų Sacharos tautos teisę laisvai disponuoti tokiais gamtos ištekliais pažeidžiama ir jos teisė į apsisprendimą.
- 217 Antra, dėl argumento, grindžiamo tuo, kad ginčijamo susitarimo padariniai Vakarų Sacharos teritorijai yra tik ekonominiai, o ne teisiniai, pakanka konstatuoti, kad vien dėl taikymo šioje teritorijoje ir greta jos esančiuose vandenyse Žvejojimo susitarimas ir įgyvendinimo protokolas, siejami su laiškais, kuriais pasikeista, dėl šio sprendimo 201–216 punktuose nurodytų priežasčių sukelia teisinių padarinių šios teritorijos tautai, kaip susitarimo trečiajai šaliai, kaip tai suprantama pagal sutarčių santykinio poveikio principą. Be to, viena vertus, galima pažymėti, kad šių teisės aktų ir jų priedų nuostatose įtvirtintos tikslios ir besąlygiškos normos dėl žvejojimo zonos ir valdymo rajonų ribų nustatymo, taip pat dėl pareigų ir apribojimų, kurių turi būti laikomasi vykdant žvejojimo veiklą, taikomos greta šios teritorijos esantiems vandeniems. Tas pats pasakytina apie šių teisės aktų nuostatas, susijusias su finansinės kompensacijos suma, jos sandara ir teisingu ginčijamo susitarimo socialinės ir ekonominės naudos paskirstymu geografiniu ir socialiniu požiūriu, kuriose apibrėžiamas teisinis pagrindas, į kurį atsižvelgiant šios kompensacijos dalis bus priskirta aptariamoje teritorijoje vykdomai ekonominei veiklai. Taigi šios nuostatos gali sukelti teisinių padarinių subjektams, įskaitant veiklą šioje teritorijoje vykdančius subjektus, gaunantiems šia kompensacija, be kita ko, sektorine parama, grindžiamą finansavimą (šiuo klausimu pagal analogiją žr. 2019 m. gruodžio 10 d. Nutarties *Front Polisario/Taryba*, T-344/19, nepaskelbta, EU:T:2019:862, 24–35 punktus).
- 218 Trečia, dėl nurodytos aplinkybės, kad ginčijamu susitarimu nesukuriamos teisės ar pareigos Vakarų Sacharos tautai, šiame etape pakanka pažymėti, kad neatsižvelgiant į tai, ar šio susitarimo šalys ketino suteikti jai teisių, minėtame susitarime išreiškiama šalių, t. y. Sąjungos ir Maroko Karalystės, valia patvirtinti ir įgyvendinti greta šios teritorijos esančių vandenų žuvų išteklių naudojimo ir finansinio įnašo paskirstymo, be kita ko, toje teritorijoje vykdomai veiklai, teisinį režimą. Taigi pagal šį teisinį režimą numatytos normos yra privalomos šiai nagrinėjamo susitarimo trečiajai šaliai tiek, kiek jos taikomos šiai teritorijai, be kita ko, normos dėl šio susitarimo šalių ir jų viešosios valdžios institucijų kompetencijos, kiek tai susiję su susitarimo įgyvendinimu. Konkrečiai kalbant, dėl šių normų tauta negali laisvai spręsti dėl tokio naudojimo sąlygų ir dėl jo gaunamos naudos paskirstymo. Taigi dėl ginčijamo susitarimo jai kyla pareigų (šiuo klausimu ir pagal analogiją žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 322 punktą).

- 219 Ketvirta, dėl argumento, kad ginčijamas susitarimas bet kuriuo atveju netaikomas Vakarų Sacharos tautai, viena vertus, pakanka pažymėti, kad ieškinio dėl panaikinimo priimtumas nustatomas tik pagal SESV 263 straipsnio ketvirtoje pastraipoje apibrėžtas sąlygas, kaip jos yra aiškinamos jurisprudencijoje. Kita vertus, dėl tarptautinės viešosios teisės profesoriaus nuomonės, kuria remiasi CPMM, reikia pažymėti, kad Bendrasis Teismas negali remtis tokia doktrina siekdamas paneigti Teisingumo Teismo pateiktą tarptautinės teisės išaiškinimą (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 198 ir 199 punktus).
- 220 Penkta, ginčijamo susitarimo nuostatų, taikomų greta šios priklausomos teritorijos esantiems vandenims, poveikio Vakarų Sacharos tautai ir būtinybės prašyti jos pritarimo nepaneigia preliminaros Komisijos pastabos, pateiktos įstojimo į bylą paaiškinime; jose nurodoma, kad „tikslus“ priklausomos teritorijos ir prie jos krantų esančių vandenų teisinis santykis nėra „aiškiai“ reglamentuotas tarptautinėje teisėje, visų pirma Jūrų teisės konvencijoje.
- 221 Pirmiausia reikia pažymėti, kad, kaip teisingai pažymi ieškovas, Jūrų teisės konvencijoje išreikšta dabartinė tarptautinės paprotinės jūrų teisės būklė; tai matyti visų pirma iš TTT jurisprudencijos (šiuo klausimu žr. 1984 m. spalio 12 d. TTT sprendimo *Délimitation de la frontière maritime dans la région du golfe du Maine*, TTT, Rink. 1984, p. 246, 94 punktą).
- 222 Šiuo klausimu iš 1982 m. balandžio 30 d. Jungtinių Tautų trečiosios konferencijos dėl jūrų teisės Baigiamojo akto III rezoliucijos, kurią cituoja Komisija, 1 dalies a punkto aiškiai matyti, kad priklausomos teritorijos atveju „nuostatos, susijusios su Konvencijoje nurodytomis teisėmis ar interesais, taikomos šios teritorijos tautos naudai, siekiant skatinti jos gerovę ir vystymąsi“. Taigi iš to darytina išvada, kad kiekvieną kartą, kai Jūrų teisės konvencijos nuostatose daroma nuoroda į valstybių, šios konvencijos šalių, teises ar interesus, jos taikomos pagal analogiją priklausomų teritorijų tautų teisėms ir interesams ir turi būti įgyvendinamos, jei ne pačių šių tautų, tai bent jau jų naudai. Dėl šios rezoliucijos 1 dalies b punkto, kurį Komisija taip pat cituoja, reikia pažymėti, kad, kaip ieškovas pažymi savo pastabose dėl šios institucijos įstojimo į bylą paaiškinimo, ši dalis netaikoma Vakarų Sacharai, nes joje kalbama apie „atvejį“, kai kyla „valstybių ginčas dėl suvereniteto [priklausomoje] teritorijoje“. Maroko Karalystės ir ieškovo požiūriu nesutapimai, atsižvelgiant į ieškovo statusą, negali būti laikomi „valstybių ginču“.
- 223 Vis dėlto, kiek tai susiję su teisių, susijusių su greta šių priklausomų teritorijų esančių vandenų gamtos išteklių naudojimu, Jungtinių Tautų trečiosios konferencijos dėl jūrų teisės Baigiamojo akto III rezoliucija turi būti aiškinama atsižvelgiant į nuolatinio suvereniteto dėl šių išteklių principą ir apsisprendimo principą, kuriuo jis grindžiamas (žr. šio sprendimo 216 punktą), nes trečioji šalis, pavyzdžiui, administruojančioji valdžia, negali įgyvendinti šių teisių tokių tautų naudai, jei jos neturi galimybės išreikšti savo valios šiuo klausimu.
- 224 Konkrečiai kalbant, reikia pažymėti, kad, kaip Teisingumo Teismas priminė Sprendimo *Western Sahara Campaign UK* 6–9 punktuose, Jūrų teisės konvencijoje apibrėžiamos, be kita ko, pakrantės valstybės teisės teritorinėje jūroje ir IEZ. Šiuo aspektu, viena vertus, iš šios konvencijos 2 straipsnio 1 dalies matyti, kad pakrantės valstybės suverenitetas apima ne tik jos teritoriją ir vidaus vandenį, bet ir greta esančią jūros zoną, vadinamąją „teritorinę jūrą“. Šios konvencijos 2 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad suverenitetas teritorinėje jūroje įgyvendinamas pagal šią konvenciją ir kitas tarptautinės teisės normas. Kita vertus, tos pačios konvencijos 55 straipsnyje numatyta, kad „[i]šskirtinė ekonominė zona yra už teritorinės jūros esantis ir su ja besiribojantis rajonas, kuriame galioja šioje V dalyje nustatytas ypatingas teisinis režimas, pagal kurį visos pakrantės valstybės teisės ir jurisdikcija bei kitų valstybių teisės ir laisvės yra nustatytos atitinkamomis šios [k]onvencijos nuostatomis.“ Šios konvencijos 56 straipsnio 1 punkto

- a papunktyje, be kita ko, nustatyta, kad „išskirtinėje ekonominėje zonoje pakrantės valstybė turi suverenias teises tyrinėti ir eksploatuoti, saugoti ir valdyti gyvuosius išteklius ir negyvosios gamtos turtus, kurie yra vandenyse virš jūros dugno, jūros dugne ir jo gelmėse“.
- 225 Taigi iš to, kas išdėstyta, matyti, kad priklausomoms teritorijoms gali būti pripažintos teisės, be kita ko, susijusios su gamtos išteklių naudojimu greta šios teritorijos esančioje jūros zonoje, kuri Jūrų teisės konvencijoje apibrėžta kaip teritorinė jūra, ir jūros zonoje, kuri yra už šios pirmosios zonos ribų, neviršijant pagal šią konvenciją pakrantės valstybėms pripažįstamų teisių IEZ ir nepažeidžiant besiribojančių trečiųjų valstybių jūrų zonų ribų ir jų teisių.
- 226 Nagrinėjamu atveju reikia konstatuoti, kad pagal Žvejojimo susitarimo 1 straipsnio h punktą į žvejojimo zoną įtraukiami „[greta Vakarų Sacharos esantys] vandenys“, bet nepatikslinkama, ar pastaroji sąvoka atitinka tik teritorinės jūros apibrėžtį, kaip ji suprantama pagal Jūrų teisės konvenciją, o gal apima už jos ribų esančią jūros zoną, neviršijant pagal tą pačią konvenciją pakrantės valstybėms pripažįstamų teisių IEZ. Bet kuriuo atveju, kadangi tame pačiame straipsnyje patikslinkama, kad ši žvejojimo zonos apibrėžtis neturi įtakos galimoms deryboms dėl pakrantės valstybių jūrų zonų, besiribojančių su žvejojimo zona, demarkacijos ir apskritai trečiųjų valstybių teisėms, reikia manyti, kad Vakarų Sacharos tautai gali būti pripažinta teisė naudoti gamtos išteklius greta šios teritorijos esančiuose vandenyse, kaip tai suprantama pagal Žvejojimo susitarimą.
- 227 Be to, kaip primena ieškovas ir kaip matyti iš TTT ir Nuolatinio arbitražo teismo (NAT) jurisprudencijos, teisės į jūrą grindžiamos tarptautinės paprotinės teisės principu, pagal kurį „dėl pakrančių projekcijos žemė dominuoja jūros atžvilgiu“, t. y. kalbant konkrečiau, teisės į jūrą kyla iš pakrantės valstybės suvereniteto į žemę, nes jūros teritorija yra glaudžiai susijusi su sausumos teritorija (šiuo klausimu žr. 1909 m. spalio 23 d. NAT bylą *Grisbådarna* (Norvegija, Švedija), *Recueil des sentences arbitrales*, vol. XI, p. 159, 2007 m. spalio 8 d. TTT sprendimo *Différend territorial et maritime entre le Nicaragua et le Honduras dans la mer des Caraïbes (Nikaragva prieš Hondūrą)*, sprendimas, TTT, Rink. 2007, p. 659, 126 punktą ir 2009 m. vasario 3 d. TTT sprendimo *Délimitation maritime en mer Noire (Rumunija prieš Ukrainą)*, sprendimas, TTT, Rink. 2009, p. 61, 77 punktą).
- 228 Kaip matyti iš ieškovo paaiškinimų, Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja netiesiogiai taiko šį principą priklausomoms teritorijoms; pavyzdžiui, Rezoliucijoje 50/33 ji pareiškė, kad „barbariškas“ priklausomų teritorijų „jūros <...> išteklių panaudojimas ir grobstymas“ „kelia grėsmę šių teritorijų vientisumui ir gerovei“ ir kad ji „ragina visas vyriausybes ir Jungtinių Tautų sistemos organizacijas užtikrinti visapusišką nuolatinio [šių teritorijų] suvereniteto jų gamtinių išteklių atžvilgiu pagarbą ir apsaugą“ (žr. šio sprendimo 19 punktą). Taigi ji teigia, kad jūros teritorijoje, kuri yra glaudžiai susijusi su minėtų priklausomų teritorijų sausumos teritorijos dalimi, esantiems gamtos ištekliams taikomas nuolatinis šių teritorijų tautų suverenitetas.
- 229 Be to, kaip pažymi ieškovas, šio principo taikymas priklausomoms teritorijoms taip pat išplaukia iš Sąjungos tarptautinės veiklos, kaip matyti iš 1997 m. vasario 24 d. Briuselyje pasirašyto Europos–Viduržemio jūros regiono laikinosios asociacijos susitarimo dėl prekybos ir bendradarbiavimo tarp Europos bendrijos ir Palestinos išsivadavimo organizacijos (PIO), atstovaujančios Vakarų Kranto ir Gazos ruožo Palestinos valdžios interesams (OL L 187, 1997, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 26 t., p. 124). Iš tiesų šio susitarimo 3 protokolo dėl sąvokos „kilmės statusą turintys produktai“ apibrėžties ir administracinio bendradarbiavimo metodų 1 straipsnio m punkte šalių „teritorijos“ apibrėžiamos kaip „teritorijos, įskaitant teritorinius vandenius“.

- 230 Galiausiai reikia pažymėti, kad Sprendime *Western Sahara Campaign UK* Teisingumo Teismas netiesiogiai taikė šiuos principus Vakarų Sacharai ir greta jos esantiems vandenims.
- 231 Iš tiesų Teisingumo Teismas pažymėjo, pirma, kad vandenys, į kuriuos pakrantės valstybė turi suverenitetą arba kurie priklauso jos jurisdikcijai, remiantis Jūrų teisės konvencija, apsiriboja vandenimis, esančiais greta jos teritorijos ir priklausančiais jos teritorinei jūrai arba IEZ, ir, antra, kad, atsižvelgiant į tai, jog Vakarų Sachara nėra Maroko Karalystės teritorijos dalis, greta Vakarų Sacharos teritorijos esantys vandenys nepriklauso Maroko žvejybos rajonui (Sprendimo *Western Sahara Campaign UK*, 68 ir 69 punktai).
- 232 Taigi remiantis tuo galima daryti išvadą, kad Teisingumo Teismas manė, jog teisės į greta Vakarų Sacharos esančius vandenius turi atitikti teises į šios priklausomos teritorijos sausumos dalį ir ypač jos tautos teises.
- 233 Taigi iš to, kas išdėstyta, matyti, kad, priešingai, nei teigia Komisija, Jūrų teisės konvencijoje įtvirtintos pakrantės valstybės teisės ir visų pirma teisės, susijusios su šioje konvencijoje apibrėžtose zonose esančių gamtos išteklių, įskaitant žuvų išteklius, naudojimu, gali būti įgyvendinamos jūros pakrantę turinčių priklausomų teritorijų tautų, kaip antai Vakarų Sacharos, naudai nepažeidžiant besiribojančių pakrantės valstybių teisių.
- 234 Bet kuriuo atveju, kadangi ginčijamas susitarimas taikomas ne tik greta Vakarų Sacharos esantiems vandenims, bet ir jos teritorijai, šio susitarimo teritorinis taikymas daro poveikį šios teritorijos tautai neatsižvelgiant į minėtos teritorijos ir greta jos esančių vandenų ryšį.
- 235 Iš viso to, kas išdėstyta, darytina išvada: kadangi į ginčijamo susitarimo teritorinę taikymo sritį įtraukiama Vakarų Sacharos teritorija ir greta esantys vandenys, šis susitarimas gali būti susijęs su šios teritorijos tauta, todėl gali būti reikalingas jos pritarimas.

– *Dėl Tarybos argumentų trečios dalies, grindžiamos tuo, kad ieškovo teisinė padėtis nepasikeitė, atsižvelgiant į jo ribotą vaidmenį Vakarų Sacharos apsisprendimo procese*

- 236 Tarybos, Ispanijos Karalystės, Prancūzijos Respublikos, Komisijos ir CPMM teigimu, ieškovo vaidmuo Vakarų Sacharos apsisprendimo procese nereiškia, kad ginčijamas sprendimas ir ginčijamas susitarimas sukelia tiesioginių padarinių jo teisei padėčiai. Iš tiesų jo atstovavimo įgaliojimai yra riboti ir neišimtiniai, o jis nėra ekonominės veiklos vykdytojas. Be to, ginčijamas sprendimas ir ginčijamas susitarimas nenulemia šio proceso baigties. Taigi ginčijamo sprendimo padariniai ieškovui yra tik netiesioginiai ir politiniai.
- 237 Savo ruožtu ieškovas teigia, jog vien dėl to, kad ginčijamas sprendimas daro poveikį Vakarų Sacharos tautai, kaip tai suprantama pagal Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 106 punktą, jis tiesiogiai sukelia teisinių padarinių jo, kaip vienintelio ir unikalaus Vakarų Sacharos tautos atstovo, padėčiai. Be to, jis nurodo, kad politinis apsisprendimo procesas „akivaizdžiai“ apima ekonominius klausimus, susijusius su gamtos išteklių naudojimu, ir kad bet kuriuo atveju ginčijamame susitarime keliamas „teritorinis“ klausimas, todėl visas ginčas susijęs su jo įgyvendinama misija.
- 238 Šiuo klausimu visų pirma reikia priminti konkrečią Vakarų Sacharos padėtį, kuri išplaukia iš šio sprendimo 2–20 punktuose išdėstytos tarptautinės padėties raidos. Iš tiesų, nors šios priklausomos teritorijos apsisprendimo procesas tebevyksta, jos administruojančioji valdžia, kaip ji suprantama pagal Jungtinių Tautų chartijos 73 straipsnį, t. y. Ispanijos Karalystė, nuo 1976 m.

vasario 26 d. atsisakė priimti bet kokią su šios teritorijos administravimu susijusią tarptautinę atsakomybę ir JTO organai į tai atsižvelgė (žr. šio sprendimo 13 punktą). Todėl šios organizacijos globojamo proceso šalys yra, pirma, Maroko Karalystė, kuri turi pretenzijų į suverenių teisių įgyvendinimą šioje teritorijoje, ir, antra, ieškovas, kaip šios teritorijos tautos atstovas. Taigi, kaip įstojimo į bylą paaiškinime iš esmės nurodo Komisija, tarp Maroko Karalystės ir ieškovo kyla „teisėtumo konfliktas“, susijęs su „įgaliojimais atstovauti“ šiai teritorijai ir jos gyventojams (šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 203 punktas).

239 Dėl ieškovo įgaliojimų atstovauti Vakarų Sacharos tautai masto ir jų įtakos sprendimo sudaryti Sąjungos ir Maroko Karalystės susitarimą, aiškiai taikomą šiai teritorijai, tiesioginei sąsajai su juo, reikia pažymėti, kad nei sprendimuose *Taryba / Front Polisario* ir *Western Sahara Campaign UK*, nei šio sprendimo 52 punkte nurodytose nutartyse Sąjungos teismai nepareišė pozicijos šiuo klausimu (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 204 punktą).

240 Atvirkščiai, Taryba remiasi generalinio advokato M. Wathelet išvados byloje *Taryba / Front Polisario* (C-104/16 P, EU:C:2016:677) 183–194 punktais, kuriuose jis nurodė, kad, jo nuomone, JTO pripažino ieškovą Vakarų Sacharos tautos atstovu tik politiniame procese, kuriuo siekiama išspręsti šios teritorijos tautos apsisprendimo klausimą, ir kad byloje nagrinėtas ginčas nėra šio politinio proceso dalis (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 205 punktą).

241 Vis dėlto iš Rezoliucijos 34/37 7 punkto ir Rezoliucijos 35/19 10 punkto matyti (žr. šio sprendimo 16 punktą), kad logiška, jog JTO organai pripažįsta ieškovo įgaliojimus atstovauti minėtai tautai, o paskui – jo teisę būti šios teritorijos apsisprendimo proceso šalimi, ir kad būtent dėl šių atstovavimo įgaliojimų šie organai manė, jog jis turi tokia teisę. Vadinas, nors procesas iš tikrųjų neapima etapo, susijusio su teritorijos žuvų išteklių valdymo ir dėl to gaunamos naudos paskirstymo klausimais, ieškovo dalyvavimas šiame procese nereiškia, kad jis negali atstovauti Vakarų Sacharos tautai, kiek tai susiję su Sąjungos ir Maroko Karalystės Žvejybos susitarimu, nes pastarasis taikomas minėtai teritorijai ir greta jos esantiems vandenims ir dėl to yra susijęs su aptariama tauta (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 206 ir 207 punktus).

242 Be to, kaip matyti iš JTO Generalinės Asamblėjos rezoliucijų atitinkamu klausimu ir generalinio advokato M. Wathelet išvados byloje *Western Sahara Campaign UK* (C-266/16, EU:C:2018:1) (žr. šio sprendimo 216 punktą), priklausomų teritorijų tautų, konkrečiai Vakarų Sacharos tautos, teisė laisvai disponuoti savo gamtos ištekliais yra sudedamoji jų apsisprendimo teisės dalis.

243 Galiausiai dėl išimtinių ieškovo įgaliojimų atstovauti Vakarų Sacharos tautai šiame etape pakanka pažymėti, jog iš bylos medžiagos nematyti, kad JTO institucijos, kaip iš esmės pažymi ieškovas, būtų paneigusios rezoliucijose 34/37 ir 35/19 išreikštą poziciją ir pripažinusios kitų nei jis organizacijų įgaliojimus atstovauti aptariamai tautai. Priešingai, nei teigia Komisija ir CPMM, tai, kad stebėdamos apsisprendimo procesą šios institucijos pagal turimus įgaliojimus palaikė santykius ir keitėsi informacija ne su ieškovu, o su kitomis organizacijomis, be kita ko, pilietinės visuomenės organizacijomis, taip pat su Maroko valdžios institucijomis, šiuo atžvilgiu neturi lemiamos reikšmės. Be to, Vakarų Sacharos administruojančiosios valdžios, kaip ji suprantama pagal Jungtinių Tautų chartijos 73 straipsnį, statusas, kurį Ispanijos Karalystė galbūt išsaugojo nepaisant 1976 m. vasario 26 d. pareiškimo, bet kuriuo atveju negali kliudyti ieškovui išreikšti šios teritorijos tautos pritarimo (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 208 ir 209 punktus).

- 244 Bet kuriuo atveju reikia pažymėti, jog tai, kad Sąjunga sudarė ginčijamą susitarimą su viena iš Vakarų Sacharos teritorijoje vykstančio apsisprendimo proceso šalių, kuri reikalauja suverenių teisių į ją ir greta jos esančius vandenius ir, kaip matyti iš laiškų, kuriais pasikeista (žr. šio sprendimo 70 punktą), pati sudarė minėtą susitarimą šiuo pagrindu, neabejotinai sukeldama teisinių padarinių kitai šio proceso šaliai, atsižvelgiant į „teisėtumo konfliktą“ tarp šių šalių dėl minėtos teritorijos (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 210 punktą).
- 245 Be to, iš laiškų, kuriais pasikeista, motyvų ir ginčijamo sprendimo konstatuojamųjų dalių matyti, kad pačios šalys, visų pirma Sąjunga, supranta, kad šio susitarimo sudarymas yra susijęs su Vakarų Sacharoje vykstančiu apsisprendimo procesu.
- 246 Tai patvirtina aplinkybė, kad laiškų, kuriais pasikeista, antros pastraipos 1 dalyje šalys „dar kartą patvirtina, kad palaiko Jungtinių Tautų procesą“, o 2 dalyje nurodyta, kad Žvejbos susitarimas sudaromas nedarant poveikio atitinkamoms pozicijoms dėl Vakarų Sacharos ir greta jos esančių vandenų statuso, t. y. viena vertus, Sąjungos pozicijai, kad tai yra priklausoma teritorija, turinti teisę į apsisprendimą, kita vertus, Maroko Karalystės pozicijai, kad tai yra „neatsiejama“ jos nacionalinės teritorijos „dalis“. Be to, Sąjunga pažymi, kad nors greta šios teritorijos esantys vandenys patenka į Žvejbos susitarimo 1 straipsnio h punkte apibrėžtą žvejbos zoną, „Žvejbos susitarime pateikta nuoroda į Maroko įstatymus ir kitus teisės aktus [nedaro poveikio] Sąjungos pozicijai“. Maroko Karalystė taip pat patvirtina mananti, kad „visi šio regioninio ginčo sprendimai turėtų būti grindžiami jo autonomijos iniciatyva“.
- 247 Taigi iš to darytina išvada, kad, šalių nuomone, ginčijamo susitarimo sudarymas gali būti aiškinamas kaip išreiškiantis bendrą poziciją dėl Vakarų Sacharos statuso ir keliantis pavojų aptariamam apsisprendimo procesui, todėl buvo būtina pateikti šiuos paaiškinimus, kad tokios rizikos nekiltų (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 212 punktą).
- 248 Šie būgštavimai taip pat atsispindi ginčijamo sprendimo 4 ir 12 konstatuojamosiose dalyse (žr. šio sprendimo 60 punktą). Konkrečiai kalbant, 12 konstatuojamojoje dalyje Taryba atsako ieškovui ir „kitiems subjektams“, kurie „nesutiko dalyvauti konsultacijų procese“ ir nepritarė „Žvejbos susitarimo ir jo įgyvendinimo protokolo taikymui greta Vakarų Sacharos esančiuose vandenyse“, nes „iš esmės laikėsi nuomonės, kad tokie aktai patvirtintų Maroko Karalystės poziciją dėl Vakarų Sacharos teritorijos“. Šiuo klausimu Taryba nurodo, kad „nė viena Žvejbos susitarimo arba jo įgyvendinimo protokolo nuostata neleidžia manyti, kad juo pripažįstama Maroko Karalystės aukščiausioji valdžia Vakarų Sacharoje ir greta esančiuose vandenyse arba jo suverenos teisės į juos“ ir kad „Sąjunga ir toliau dar aktyviau palaikys su Jungtinių Tautų parama pradėtą ir tęsiamą taikų konflikto sprendimo procesą“.
- 249 Be to, nors, kaip Taryba pažymi ginčijamo sprendimo 11 konstatuojamojoje dalyje, ieškovas nesutiko dalyvauti šio sprendimo 248 punkte nurodytose konsultacijose, iš 2018 m. spalio 8 d. ataskaitos matyti, kad, „siekiant sužinoti jo nuomonę dėl [ginčijamo susitarimo] taikymo greta Vakarų Sacharos esantiems vandeniems, jam buvo išsiųstas kvietimas susitikti“. Todėl, net jeigu ieškovas nėra šio susitarimo šalis ir nedalyvavo derybose dėl jo sudarymo, kuriose dalyvavo tik Sąjungos institucijos ir Maroko valdžios institucijos, institucijos jį laikė teisėtu dalyviu, galinčiu reikšti savo nuomonę dėl minėto susitarimo (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 214 punktą).

250 Vadinas, tiek, kiek ginčijamo susitarimo sudarymas daro poveikį Vakarų Sacharos tautai ir turi būti gautas jos pritarimas, ginčijamas sprendimas sukelia tiesioginių padarinių ieškovo, kaip šios tautos atstovo, teisei padėčiai. Be to, tiek, kiek šis susitarimas buvo sudarytas su Maroko Karalyste, jis yra tiesiogiai su juo susijęs kaip su šioje teritorijoje vykstančio apsisprendimo proceso šalimi. Iš tiesų, viena vertus, neginčijama, kad ieškovas nepritarė ginčijamo susitarimo sudarymui, o, kita vertus, šiame ieškinyje jis teigia, kad Vakarų Sacharos tautos pritarimas nebuvo tinkamai gautas, be kita ko, dėl to, kad jis pats jo neišreiškė (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 215 punktą).

251 Tai, kad ieškovas nėra ekonominės veiklos vykdytojas, neturi reikšmės, nes jis nereikalauja šio statuso ir ketina kildinti savo tiesioginę sąsają ne iš to, kad jam taikomos ginčijamo susitarimo normos, o iš pačios šio susitarimo teritorinio taikymo srities. Kalbant konkrečiau, dėl šios bylos ir bylos, kurioje priimtas 2019 m. rugsėjo 20 d. Sprendimas *Venesuela / Taryba* (T-65/18, EU:T:2019:649), palyginimo, kuriuo Taryba ir Komisija rėmėsi grįsdamos savo argumentus, reikia pažymėti ne tik, kad 2021 m. birželio 22 d. Sprendime *Venesuela / Taryba (Poveikis trečiajai valstybei)* (C-872/19 P, EU:C:2021:507) Teisingumo Teismas panaikino Tarybos nurodomą Bendrojo Teismo sprendimą, bet ir tai, kad toje byloje nagrinėtas trečiosios valstybės ir Tarybos ginčas buvo susijęs su vienašaliais aktais, taikomais tik Sąjungos teritorijoje, ir trečiosios šalies pritarimas šiems aktams nebuvo būtinas. Taigi šis palyginimas bet kuriuo atveju neturi reikšmės (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 217 punktą).

252 Be to, Tarybos nurodyta aplinkybė, kad ginčijamas susitarimas ir ginčijamas sprendimas neturi įtakos apsisprendimo proceso baigčiai, nereiškia, kad šie aktai negali pakeisti ieškovo, kaip šio susitarimo trečiosios šalies atstovo ir šio proceso šalies, teisinės padėties (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 218 punktą).

253 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad tris Tarybos, Ispanijos Karalystės, Prancūzijos Respublikos, Komisijos ir CPMM argumentų dalis, susijusias su pirmuoju tiesioginės sąsajos kriterijumi, reikia atmesti ir kad ieškovas šį kriterijų tenkina.

ii) Dėl antrojo tiesioginės sąsajos kriterijaus, susijusio su savaime vykstančiu ir tik iš Sąjungos teisės aktu išplaukiančiu ginčijamos priemonės įgyvendinimu

254 Kaip priminta šio sprendimo 176 punkte, Taryba teigia, jog tam, kad ginčijamas susitarimas sukeltų teisinių padarinių trečiosioms šalims, turi būti patvirtintos jo įgyvendinimo priemonės, o ieškovas teigia, jog vien dėl to, kad ginčijamu sprendimu patvirtinamas susitarimo, taikomo Vakarų Sacharai ir greta jos esantiems vandenims, sudarymas, jis yra tiesiogiai su juo susijęs ir jokių įgyvendinimo priemonių nereikia.

255 Šiuo klausimu reikia priminti, kad, remiantis šio sprendimo 179 punkte priminta jurisprudencija, pagal antrąjį tiesioginės sąsajos kriterijų reikalaujama, kad ginčijama priemonė nepalikėtų jokios diskrecijos jos adresatams, nes jos įgyvendinimas vyksta savaime ir išplaukia tik iš Sąjungos teisės aktu, netaikant kitų tarpinių normų.

256 Šiuo atveju, nagrinėjant pirmąjį tiesioginės sąsajos kriterijų, šio sprendimo 204–216 punktuose konstatuota, kad poveikis Vakarų Sacharos tautai ir pareiga prašyti jos pritarimo išplaukia tik iš Žvejybos susitarimo ir įgyvendinimo protokolo nuostatų, siejamų su laiškais, kuriais pasikeista (šie trys teisės aktai buvo patvirtinti ginčijamu sprendimu), neatsižvelgiant į papildomas įgyvendinimo priemones. Konkrečiai kalbant, kaip teigia ieškovas, reglamentas, ginčytas byloje

- T-356/19, negali užkirsti kelio ginčijamo sprendimo tiesioginei sąsajai su juo, nes tas reglamentas yra techninė priemonė, susijusi su konkrečiu įgyvendinimo protokolo aspektu, t. y. pagal minėtą protokolą suteiktą žvejybos galimybių paskirstymu valstybėms narėms.
- 257 Be to, pagal suformuotą jurisprudenciją antrasis tiesioginės sąsajos kriterijus tenkinamas, jei adresatų galimybė nevykdyti Sąjungos teisės akto yra tik teorinė, o jų noras jį įgyvendinti nekelia jokių abejonių (žr. 2019 m. gruodžio 4 d. Sprendimo *PGNiG Supply & Trading / Komisija*, C-117/18 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2019:1042, 30 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 258 Šiuo atveju, kadangi sudarant ginčijamą susitarimą buvo siekiama būtent leisti Sąjungos laivams vėl pradėti žvejybą greta Vakarų Sacharos esančiuose vandenyse, o šios teritorijos gyventojams pasinaudoti atitinkamais finansiniais įnašais, reikia konstatuoti, kad Sąjungos ir Maroko Karalystės institucijų noras nesilaikyti iš jo kylančių įsipareigojimų yra tik teorinis.
- 259 Taigi darytina išvada, kad ginčijamas sprendimas yra tiesiogiai susijęs su ieškovu.
- 2) *Dėl konkrečios sąsajos su ieškovu*
- 260 Taryba teigia, kad ieškovo dalyvavimas derybose dėl Vakarų Sacharos statuso negali jo individualizuoti ginčijamo sprendimo atžvilgiu ir kad ginčijamas susitarimas nedaro poveikio jo pozicijai per šias derybas. Triplike ji priduria, kad net darant prielaidą, jog ieškovas turi kompetenciją spręsti ekonominius Vakarų Sacharos klausimus, visų pirma iš 2003 m. balandžio 10 d. Sprendimo *Komisija / Nederlandse Antillen* (C-142/00 P, EU:C:2003:217) 69 punkto matyti, kad šios kompetencijos nepakanka siekiant įrodyti, kad ginčijamas susitarimas yra konkrečiai susijęs su ieškovu.
- 261 Komisija, Prancūzijos Respublika, Ispanijos Karalystė ir CPMM iš esmės nurodo tuos pačius argumentus.
- 262 Ieškovas teigia, kad sprendimas yra konkrečiai su juo susijęs, nes iš Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 100–106 punktų matyti, kad Vakarų Sacharos tauta, kurios atstovas jis yra, turėtų pritariti bet kokiam Sacharos teritorijai taikomam tarptautiniam susitarimui. Atsižvelgiant į ieškovo vaidmenį šios tautos atžvilgiu, visų pirma išreiškiant jos pritarimą būti saistomai sutartimi, reikia pažymėti, kad jam būdingos konkrečios savybės, išskiriančios jį iš visų kitų asmenų, taigi ginčijamas sprendimas susijęs konkrečiai su juo. Dublike ieškovas priduria, kad, vykdydama ginčijamo sprendimo 11 konstatuojamojoje dalyje numatytas konsultacijas, Taryba neleido jam įgyvendinti savo kompetencijos išreikšti saharavių tautos pritarimą ir iš esmės pakartoja argumentus, pateiktus siekiant įrodyti, kad šis sprendimas yra su juo tiesiogiai susijęs.
- 263 Pagal suformuotą jurisprudenciją kiti subjektai nei tie, kuriems skirtas sprendimas, gali remtis tuo, kad sprendimas konkrečiai su jais susijęs, tik tuo atveju, jeigu šis sprendimas daro jiems poveikį dėl tam tikrų jiems būdingų savybių arba dėl tam tikros faktinės situacijos, kuri juos išskiria iš kitų asmenų, todėl juos individualizuoja taip pat kaip ir sprendimo adresatą (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 228 punktą).
- 264 Nagrinėjamu atveju ieškovas, kaip pagal tarptautinę teisę priklausomos teritorijos tautos, turinčios teisę į apsisprendimą, atstovas, turi savo įgaliojimų, kurie skiriasi nuo ginčijamo susitarimo šalių įgaliojimų. Taigi, siekdamas įrodyti, kad ginčijamas sprendimas yra konkrečiai su juo susijęs, jis gali veiksmingai teigti, kad dėl šio sprendimo jis, jo nuomone, negali įgyvendinti minėtų įgaliojimų (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 229 punktą).

- 265 Nagrinėjant tiesioginę sąsają su ieškovu buvo padaryta išvada: kadangi ginčijamo susitarimo sudarymas daro poveikį Vakarų Sacharos tautai ir turi būti gautas jos pritarimas, ginčijamas sprendimas ieškovo, kaip šios tautos atstovo ir šioje teritorijoje vykstančio apsisprendimo proceso šalies, teisinei padėčiai sukelia tiesioginių padarinių (žr. šio Sprendimo 241–250 punktus). Vadinasi, ginčijamas sprendimas turi būti laikomas susijusiu su ieškovu dėl jam būdingų savybių, kurios jį individualizuoja taip, lyg jis būtų to sprendimo adresatas (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 230 ir 231 punktus).
- 266 Ginčo, dėl kurio priimtas 2003 m. balandžio 10 d. Sprendimas *Komisija / Nederlandse Antillen* (C-142/00 P, EU:C:2003:217), kuriuo remiasi Taryba, Komisija ir CPMM, aplinkybės nepanašios ir nagrinėjamos bylos aplinkybės. Iš tiesų, viena vertus, nagrinėjant tą ginčą ginčytos priemonės nebuvo konkrečiai susijusios su ieškovių teritorija. Kita vertus, bet kuriuo atveju patvirtinant tas priemonės nereikėjo gauti šios teritorijos tautos pritarimo (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 233–235 punktus).
- 267 Nuoroda į jurisprudenciją dėl asociacijų konkrečios sąsajos (žr. 2007 m. sausio 18 d. Sprendimo *PKK ir KNK / Taryba*, C-229/05 P, EU:C:2007:32, 70 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją, taip pat 2014 m. balandžio 3 d. Nutarties *ADEAS / Komisija*, T-7/13, nepaskelbta Rink., EU:T:2014:221, 32 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją), kurią cituoja Komisija ir Prancūzijos Respublika, taip pat neturi reikšmės, nes savo narių privačius interesus ginančios asociacijos konkreti sąsaja negali būti lyginama su priklausomos teritorijos tautai atstovaujančio subjekto sąsaja. Be to, turint omenyje ieškovo vaidmenį ir šio sprendimo 241–250 punktuose nurodytas aplinkybes, kurių pakanka tam, kad jis būtų individualizuotas atsižvelgiant į ginčijamą sprendimą, tai, kad jis nedalyvavo derybose dėl ginčijamo susitarimo sudarymo, negali būti panaudota prieš jį (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 236 ir 237 punktus).
- 268 Darytina išvada, kad ginčijamas sprendimas yra ne tik tiesiogiai, bet ir konkrečiai susijęs su ieškovu. Vadinasi, reikia atmesti Tarybos pateiktą nepriimtimumo pagrindą, grindžiamą tuo, kad jis neturi *locus standi*, ir išnagrinėti ieškinį iš esmės.

3. Dėl ieškinio pagrįstumo

- 269 Grįsdamas ieškinį ieškovas nurodo vienuolika pagrindų. Pirmasis pagrindas grindžiamas tuo, kad Taryba neturėjo kompetencijos priimti ginčijamą sprendimą, antrasis – jos pareigos patikrinti pagrindinių teisių ir tarptautinės humanitarinės teisės laikymąsi pažeidimu, trečiasis – jos pareigos vykdyti Teisingumo Teismo sprendimus pažeidimu, ketvirtasis – pagrindinių teisių, kaip principų ir vertybių, kuriomis turi būti grindžiami Sąjungos išorės veiksmai, pažeidimu, penktasis – teisėtų lūkesčių apsaugos principo pažeidimu, šeštasis – neteisingu proporcingumo principo taikymu, septintasis – žuvininkystės politikos nepaisymu, aštuntasis – teisės į apsisprendimą pažeidimu, devintasis – sutarčių santykinio poveikio principo pažeidimu, dešimtas – tarptautinės humanitarinės teisės pažeidimu ir vienuoliktasis – Sąjungos įsipareigojimų pagal tarptautinės atsakomybės teisę pažeidimu.

a) Dėl pirmojo pagrindo, grindžiamo tuo, kad Taryba neturėjo kompetencijos priimti ginčijamą sprendimą

- 270 Ieškovas tvirtina, kad Taryba, kaip Sąjungos organas, neturėjo kompetencijos priimti ginčijamą sprendimą, nes tas sprendimas susijęs su tarptautinio susitarimo, taikomo teritorijai, į kurią suverenios teisės priklauso trečiajai tautai ir kurioje nei Sąjunga, nei kita susitarimo šalis neturėjo valdžios, sudarymu.
- 271 Taryba teigia, kad iš tikrųjų šiuo pagrindu ieškovas ginčija Sąjungos kompetenciją, motyvuodamas tuo, kad pažeisti apsisprendimo ir sutarčių santykinio poveikio principai, ir daro nuorodą į savo atsakymą dėl aštuntojo ir devintojo pagrindų. Be to, ji pažymi, kad kompetencija sudaryti tarptautinius susitarimus suteikta jai pagal SESV 218 straipsnio 6 dalį.
- 272 Savo ruožtu Komisija teigia, kad pagal tarptautinę teisę priklausomos teritorijos administruojančiajai valdžiai nedraudžiama sudaryti tai teritorijai taikomo tarptautinio susitarimo. Nagrinėjamu atveju Maroko Karalystė turi būti laikoma *de facto* Vakarų Sacharos administruojančiąja institucija. Prancūzijos Respublika iš esmės laikosi analogiškos pozicijos. CPMM iš esmės pritaria Tarybos atsakymui dėl šio ieškinio pagrindo.
- 273 Šiuo klausimu pakanka pažymėti, jog nagrinėjamu atveju iš ieškovo nurodytų aplinkybių ar bylos dokumentų nematyti, kad ginčijamo susitarimo sudarymas turėtų būti neįmanomas dėl Sąjungos tarptautinės organizacijos statuso ar tokį sudarymą aiškiai draudžiančios tarptautinės teisės normos, išplaukiančios, be kita ko, iš Saugumo Tarybos rezoliucijos ar TTT sprendimo. Be to, reikia priminti, kad, kaip matyti iš Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 98 punkto ir Sprendimo *Western Sahara Campaign UK* 70–72 punktų, Teisingumo Teismas iš principo neatmetė Sąjungos ir Maroko Karalystės tarptautinio susitarimo, kuris būtų taikomas Vakarų Sacharos teritorijai arba greta jos esantiems vandenims, sudarymo galimybės (šiuo klausimu ir pagal analogiją žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 247 ir 248 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 274 Dėl šių priežasčių pirmąjį pagrindą reikia atmesti.
- 275 Ieškinio pagrįstumo vertinimą reikia tęsti nagrinėjant trečiąjį pagrindą.

b) Dėl trečiojo pagrindo, iš esmės grindžiamo tuo, kad Taryba pažeidė pareigą laikytis reikalavimų, nustatytų jurisprudencijoje remiantis apsisprendimo ir sutarčių santykinio poveikio principais

- 276 Ieškovas teigia, kad sudarydama su Maroko Karalyste susitarimą, kuris be jos pritarimo aiškiai taikomas Vakarų Sacharos teritorijai, Taryba nesilaikė SESV 266 straipsnyje nustatytos pareigos vykdyti Teisingumo Teismo sprendimus. Iš tiesų Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad, remiantis apsisprendimo ir sutarčių santykinio poveikio principais, teisiškai nėra galimybės netiesiogiai įtraukti šią teritoriją į Sąjungos ir Maroko Karalystės sudarytų susitarimų taikymo sritį. Atsižvelgdamas į tai, ieškovas daro išvadą, kad dėl tų pačių priežasčių juo labiau negalimas aiškus tokių susitarimų taikymas šiai teritorijai. Be to, ieškinio pirmoje dalyje ir dubliko preliminariose pastabose, taip pat pastabose dėl įstojimo į bylą paaiškinimų ieškovas visų pirma nurodo, kad ginčijamo susitarimo sudarymas prieštarauja jurisprudencijai, nes jame nepaisoma kitokio ir atskiro Vakarų Sacharos statuso, o priimtas jis buvo negavus šios teritorijos tautos pritarimo tam susitarimui.

- 277 Taryba teigia, kad sudarydama susitarimą, kuriame numatyta, jog gavus šios teritorijos tautos pritarimą į jo taikymo sritį aiškiai įtraukiami greta Vakarų Sacharos esantys vandenys, ji nepažeidė sprendimų *Taryba / Front Polisario* ir *Western Sahara Campaign UK*.
- 278 Kalbant konkrečiau, atsiliepimo į ieškinį preliminariose pastabose, pavadintose „Horizontalūs klausimai“, pirma, Taryba teigia, kad Komisijos ir EIVT konsultacijos, per kurias buvo siekiama užtikrinti kuo platesnį susijusiems gyventojams atstovaujančių įstaigų ir organizacijų dalyvavimą, neturėjo įtakos apsisprendimo proceso baigčiai ir leido gauti jų pritarimą taip, kaip numatyta Sprendime *Taryba / Front Polisario*, ir nepažeidžiant atitinkamų tarptautinės teisės principų. Antra, ji teigia, kad dėl dabartinės situacijos Vakarų Sacharoje su atitinkama tauta neįmanoma konsultuotis tiesiogiai ar tarpininkaujant šios teritorijos tautai atstovaujančiai institucijai. Trečia, institucijos galėjo pasinaudoti savo diskrecija surengti objektyviu kriterijumi, susijusiu su šios teritorijos gyventojų gaunama nauda, grindžiamas konsultacijas ir šiuo požiūriu laikėsi taikytinų tarptautinės teisės principų. Ketvirta, triplike Taryba tvirtina, kad tik Maroko Karalystė, kuri Vakarų Sacharos teritorijoje yra administruojančioji valdžia *de facto*, turi teisinį subjektiškumą, taip pat administracinių bei su muitais susijusių priemonių, leidžiančių sudaryti su Sąjunga Žvejybos susitarimą. Penkta, ieškovas neatitinka jurisprudencijoje nustatytų sąlygų, kurioms esant galima remtis tarptautinės teisės normomis.
- 279 Komisija iš esmės pateikia tokius pačius argumentus kaip ir Taryba, kiek tai susiję su ginčijamo susitarimo sudarymo procedūra ir galimybe remtis tarptautinės teisės principais, taip pat sprendimų sudaryti šiuos susitarimus teismine kontrole. Be to, pateikdama aštuntąjį ir devintąjį pagrindus ji konkrečiai ginčija galimybę remtis apsisprendimo ir sutarčių santykinio poveikio principais. Savo preliminarinių pastabų 1.2 punkte ji priduria, kad ginčijamas susitarimas atitinka Jungtinių Tautų chartijos 73 straipsnyje ir Jungtinių Tautų trečiosios konferencijos dėl jūrų teisės Baigiamojo akto III rezoliucijoje įtvirtintus tarptautinės viešosios teisės principus. Iš esmės ji teigia, kad pagal šias nuostatas Maroko Karalystei ir Sąjungai nedraudžiama pagal tarptautinį susitarimą valdyti greta Vakarų Sacharos esančių vandenų išteklių, nes tokiu valdymu atsižvelgiama į šios teritorijos gyventojų interesus, o dėl ieškovo teiginių šių vandenų valdyme sukuriama teisinė spraga. Be to, Jūrų teisės konvencijoje nevartojama pritarimo sąvoka. Galiausiai, ji teigia, kad ieškovas klysta dėl išvadų, kurias reikia daryti remiantis sprendimais *Taryba / Front Polisario* ir *Western Sahara Campaign UK*; juose Maroko teritorijai ir vandenims, į kurias ji turi suverenias teises arba kurie priklauso jos jurisdikcijai, taikytini susitarimai aiškinami atsižvelgiant tik į svarbius tarptautinės teisės principus, bet juose nenagrinėjamas šių susitarimų galiojimas.
- 280 Ispanijos Karalystė ir Prancūzijos Respublika iš esmės pateikia tokius pačius argumentus kaip Taryba ir Komisija, kiek tai susiję su tarptautinės teisės principų taikymu, ginčijamo sprendimo teismine kontrole ir Komisijos bei EIVT surengtų konsultacijų teisėtumu.
- 281 CPMM iš dalies pritaria Tarybos argumentams dėl prieš sudarant ginčijamą susitarimą surengtos konsultavimosi procedūros. Be to, jie tvirtina, kad šiose konsultacijose dalyvavę išrinktieji vietos atstovai yra teisėti Vakarų Sacharos gyventojų atstovai ir turi demokratinį legitimumą. Be to, konkrečiai dėl trečiojo pagrindo jie, be kita ko, teigia, kad SESV 266 straipsnis šioje byloje netaikytinas. Galiausiai dėl devintojo pagrindo jie teigia, kad sutarčių santykinio poveikio principas netaikytinas ir kad bet kuriuo atveju ginčijamas susitarimas netaikomas ieškovui.
- 282 Pirmiausia reikia pažymėti, kad kai kuriuose Tarybos, Prancūzijos Respublikos, Komisijos ir CPMM argumentuose galiausiai keliamas klausimas, ar šis pagrindas nėra nereikšmingas. Taigi šį klausimą reikia išnagrinėti prieš priimant sprendimą, jei reikės, dėl minėto pagrindo pagrįstumo.

1) Dėl Tarybos, Prancūzijos Respublikos, Komisijos ir CPMM argumentų, susijusių su trečiojo pagrindo nereikšmingumu

- 283 Tarybos ir įstojusių į bylą šalių argumentais šio ieškinio pagrindo teisinis pagrindimas ginčijamas trimis aspektais. Pirma, SESV 266 straipsnis netaikytinas. Antra, ieškovo nurodytais sprendimais negalima veiksmingai remtis ginčijant Sąjungos ir Maroko Karalystės susitarimų galiojimą. Trečia, ieškovas negali remtis tarptautinės paprotinės teisės principais, kurie, kaip jis teigia, pažeisti šioje byloje.
- 284 Pirma, dėl SESV 266 straipsnio taikymo reikia pažymėti, jog šios dienos Sprendime *Polisario frontas / Taryba* (T-279/19) Bendrasis Teismas konstatavo, kad nurodydamas trečiąjį pagrindą, grindžiamą tais pačiais teisiniais pagrindais kaip ir šis pagrindas, ieškovas negalėjo iš SESV 266 straipsnio kildinti institucijų pareigos vykdyti sprendimus *Taryba / Front Polisario* ir *Western Sahara Campaign UK* arba šio sprendimo 52 punkte nurodytas Bendrojo Teismo nutartis, be kita ko, dėl to, kad nė viename iš šių Sąjungos teismų sprendimų Sąjungos aktas nebuvo panaikintas arba pripažintas negaliojančiu. Atsižvelgdamas į tai, jis padarė išvadą, kad tiek, kiek šis ieškinio pagrindas grindžiamas minėto straipsnio nuostatomis, jis turi būti atmestas kaip nereikšmingas (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 262-265 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 285 Vis dėlto, kadangi grindžiant šį pagrindą nurodyti argumentai buvo grindžiami tuo, kad institucijos nepaisė pareigos atsižvelgti į Teisingumo Teismo jurisprudenciją dėl toje byloje nagrinėtam susitarimui taikomų tarptautinės teisės normų, Bendrasis Teismas konstatavo, kad ieškovas gali veiksmingai remtis šiuo pažeidimu, nes nagrinėdamas ieškinį dėl panaikinimo Sąjungos teismas turi jurisdikciją tikrinti ginčijamo sprendimo atitikimą Teisingumo Teismo jurisprudencijai, ir kad nagrinėtoje byloje ginčytas sprendimas priimtas būtent siekiant atsižvelgti į šią jurisprudenciją, konkrečiai į Sprendimą *Taryba / Front Polisario*. Taigi jis padarė išvadą, kad, nepaisant klaidingos nuorodos į SESV 266 straipsnį, trečiasis pagrindas, kiek jis iš esmės susijęs su minėtu argumentu, nėra nereikšmingas (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 267–272 punktus).
- 286 Kadangi nagrinėjant šį pagrindą ieškovas remiasi tų pačių Sąjungos teismų sprendimų, kuriais buvo remiamasi byloje, kurioje priimtas šios dienos Sprendimas *Polisario frontas / Taryba* (T-279/19), vykdymu, tiek, kiek šis pagrindas grindžiamas SESV 266 straipsniu, jį reikia atmesti dėl tų pačių priežasčių, kurios nurodytos šio sprendimo 284 punkte.
- 287 Vis dėlto reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 276 punkto, nurodydamas šį pagrindą ieškovas iš esmės remiasi tuo, kad institucijos nepaisė pareigos laikytis Teisingumo Teismo jurisprudencijos dėl Sąjungos ir Maroko Karalystės susitarimų aiškinimo atsižvelgiant į sprendimuose *Taryba / Front Polisario* ir *Western Sahara Campaign UK* nurodytas taikytinas tarptautinės teisės normas. Be to, kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 3 ir 5 konstatuojamųjų dalių (žr. šio sprendimo 116 punktą), institucijos derėjosi dėl ginčijamo susitarimo ir sudarė jį, siekdamas atsižvelgti į Sprendimą *Western Sahara Campaign UK*; jame buvo nuspręsta, kad nei 2006 m. susitarimas žuvininkystės sektoriuje, nei 2013 m. protokolas netaikomi Vakarų Sacharos teritorijai ir greta jos esantiems vandenims, nes tai prieštarauja apsisprendimo ir sutarčių santykinio poveikio principams, kurie buvo išaiškinti Sprendime *Taryba / Front Polisario*. Darytina išvada, kad dėl motyvų, analogiškų išdėstytiems šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba* (T-279/19) 267–272 punktuose, šis pagrindas, kiek jis grindžiamas minėtu pažeidimu, nėra nereikšmingas.

- 288 Antra, Komisijos ir CPMM argumentus, grindžiamus tuo, kad sprendimuose *Taryba / Front Polisario* ir *Western Sahara Campaign UK* Teisingumo Teismas apsisprendimo ir santykinio poveikio principus aiškino aiškindamas tose bylose nagrinėtus susitarimus, o ne atlikdamas jų galiojimo kontrolę, reikia atmesti. Iš tiesų, viena vertus, institucijos privalo laikytis ne tik Teisingumo Teismo pateikto Sąjungos teisės normų aiškinimo, bet ir Sąjungai privalomų tarptautinės teisės normų aiškinimo, o Sąjungos teismas turi jurisdikciją įvertinti, ar Sąjungos vardu sudarytas susitarimas atitinka šį aiškinimą. Kita vertus, tose bylose Teisingumo Teismo išaiškintos tarptautinės teisės normos, kurios yra reikšmingos priimant sprendimą dėl tokio su Maroko Karalyste sudaryto susitarimo numanomo taikymo Vakarų Sacharai, yra juo labiau reikšmingos nagrinėjant, ar tų pačių šalių sudaryto susitarimo nuostata, kurioje aiškiai numatytas toks teritorinis taikymas, yra teisėta (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 273–275 punktus).
- 289 Trečia, dėl galimybės remtis apsisprendimo ir sutarčių santykinio poveikio principais galima priminti, jog nagrinėdamas prekybos susitarimą, Sąjungos vardu sudarytą siekiant laikytis Teisingumo Teismo sprendime *Taryba / Front Polisario* pateikto šių principo aiškinimo, Bendrasis Teismas konstatavo, kad tame sprendime Teisingumo Teismas, remdamasis Asociacijos susitarimo aiškinimu atsižvelgiant į šiuos principus, nustatė aiškių, tikslų ir besąlygiškų įpareigojimų, taikomų Sąjungos ir Maroko Karalystės santykių kontekste, būtent, pirma, laikytis kitokio ir atskiro Vakarų Sacharos statuso ir, antra, įsitikinti jos tautos pritarimu įgyvendinant Vakarų Sacharos teritorijoje Asociacijos susitarimą (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimą *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 281 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 290 Remdamasis tuo, kas buvo konstatuota, Bendrasis Teismas padarė išvadą, kad siekiant apginti Vakarų Sacharos tautos teises, kylančias iš apsisprendimo ir sutarčių santykinio poveikio principų, ieškovas, nesutikdamas su byloje, kurioje priimtas šios dienos Sprendimas *Polisario frontas / Taryba* (T-279/19), ginčytu sprendimu, turi turėti galimybę remtis šių aiškių, tikslų ir besąlygiškų įpareigojimų pažeidimu tiek, kiek toks tariamas pažeidimas gali daryti poveikį minėtai tautai, kaip Sąjungos ir Maroko Karalystės sudaryto susitarimo trečiajai šaliai. Be to, jis nusprendė, kad tokia išvada neprieštarauja jurisprudencijai dėl 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Air Transport Association of America ir kt.* (C-366/10, EU:C:2011:864) 107–109 punktuose numatytos galimybės remtis tarptautinės paprotinės teisės principais. Iš tikrųjų jis konstatavo, kad tuose punktuose pateikti samprotavimai pagrįsti konkrečių bylos aplinkybių, susijusių su nurodytų tarptautinės teisės principų ir ginčijamo akto pobūdžiu ir su ieškovių pagrindinėje byloje teisine padėtimi, vertinimu, o šios aplinkybės nepanašios į bylos T-279/19 aplinkybes (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimą *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 282–291 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 291 Be to, Bendrasis Teismas nusprendė, kad to sprendimo 290 punkte padarytos išvados nepaneigia Komisijos ir *Comader* argumentai dėl konkrečios galimybės remtis apsisprendimo ir sutarčių santykinio poveikio principais. Iš tiesų, pirma, dėl apsisprendimo principo Bendrasis Teismas konstatavo, kad bet kuriuo atveju tai, kad šio principo įtvirtinta teisė yra kolektyvinė teisė, ir tai, kad ji inicijuoja procesą, kurio baigtis nėra iš anksto apibrėžta, neturi reikšmės šioje byloje, nes trečioji šalis, kuriai atstovauja ieškovas, ir yra šios teisės turėtoja ir naudojasi ja neatsižvelgiant į vykstančio proceso baigtį. Antra, dėl sutarčių santykinio poveikio principo Bendrasis Teismas iš esmės konstatavo, kad tai, jog pagal tarptautinės teisės sistemą susitarimas dėl muitų tarifų lengvatų gali būti netaikomas Vakarų Sacharos tautai, negali sukliudyti ieškovui remtis šiuo principu Sąjungos teisme (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 293–296 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

292 Šio sprendimo 289–291 punktuose nurodyti argumentai taikomi galimybei remtis ginčijamo sprendimo atžvilgiu apsisprendimo ir tarptautinių sutarčių santykinio poveikio principais, atsižvelgiant į tai, kad minėtų principų taikymas, kiek tai susiję su Sąjungos ir Maroko Karalystės sudarytu Žvejybos susitarimu, konstatuotas Teisingumo Teismo sprendimo *Western Sahara Campaign UK* 63–72 punktuose.

293 Bet kuriuo atveju, pateikdamas šį pagrindą ieškovas iš esmės teigia, kad institucijos nepaisė pareigos laikytis Teisingumo Teismo jurisprudencijos dėl Sąjungos ir Maroko Karalystės susitarimų aiškinimo atsižvelgiant į taikytinas tarptautinės teisės normas, konkrečiai pareigos atsižvelgti į Sprendimą *Western Sahara Campaign UK*, grindžiant ieškinį, pareikštą dėl sprendimo, kuris priimtas atsižvelgiant į šį teismo sprendimą. Vadinas, šiomis aplinkybėmis negalima neigti jo teisės ginčyti ginčijamo sprendimo teisėtumą ir, pateikiant šį teiginį, remtis tokiais esminėmis normomis, nepaisant to, kad šios normos Sąjungai privalomos ir šis sprendimas buvo priimtas siekiant laikytis Teisingumo Teismo pateikto jų išaiškinimo (pagal analogiją žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 292 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

294 Vadinas, nurodydamas šį pagrindą ieškovas gali veiksmingai remtis sprendimais *Taryba / Front Polisario* ir *Western Sahara Campaign UK*, o grįsdamas jį – tuose sprendimuose pateiktu apsisprendimo ir sutarčių santykinio poveikio principų aiškinimu. Taigi jis nėra nereikšmingas.

2) *Dėl argumentų, kuriais ieškovas grindžia šį pagrindą, pagrįstumo*

295 Ieškovo argumentus, kuriais grindžiamas šis pagrindas, iš esmės sudaro trys dalys, susijusios su, pirma, tuo, kad Sąjunga ir Maroko Karalystė negali sudaryti Vakarų Sacharai ir greta jos esantiems vandenims taikytino susitarimo, antra, kitokio ir atskiro šios teritorijos statuso nepaisymu, o tai prieštarauja apsisprendimo principui, ir, trečia, tuo, kad pažeistas reikalavimas gauti šios teritorijos tautos, kaip ginčijamo susitarimo trečiosios šalies, kaip ji suprantama pagal sutarčių santykinio poveikio principą, pritarimą.

i) Dėl trečiojo pagrindo pirmos dalies, grindžiamos tuo, kad Sąjunga ir Maroko Karalystė negali sudaryti Vakarų Sacharai ir greta jos esantiems vandenims taikytino susitarimo

296 Pirmoje dalyje ieškovas teigia, kad, kaip matyti iš sprendimų *Taryba / Front Polisario* ir *Western Sahara Campaign UK*, Sąjungos ir Maroko Karalystės susitarimo taikymas Vakarų Sacharai ir greta jos esantiems vandenims teisiškai neįmanomas visų pirma dėl apsisprendimo ir sutarčių santykinio poveikio principų pažeidimo. Kalbant konkrečiau, dėl Sprendimo *Western Sahara Campaign UK* ieškovas tvirtina, kad to sprendimo 72 punkte Teisingumo Teismas nepritarė tokiam susitarimui, motyvuodamas tuo, jog, kad ir kaip būtų, Maroko Karalystė kategoriškai nesutiko būti laikoma kuo nors kitu, o ne suverenias teises į minėtą teritoriją turinčia valstybe. Iš tikrųjų ginčijamu susitarimu buvo siekiama „ilgam įtvirtinti“ 2006 m. susitarimo žuvininkystės sektoriuje ir jo protokolų *de facto* taikymą šios trečiosios valstybės kontroliuojamai aptariamoms teritorijos daliai ir greta jos esantiems vandenims; tokio taikymo galimybė buvo atmesta minėtame sprendime.

297 Taryba, palaikoma Prancūzijos Respublikos, Komisijos ir CPMM, teigia, kad šio sprendimo 296 punkte minėtuose sprendimuose nebuvo atmesta galimybė taikyti Sąjungos ir Maroko Karalystės susitarimus Vakarų Sacharai.

298 Šiuo klausimu pakanka pažymėti, kad jurisprudencijoje dėl Sąjungos vardu su Maroko Karalyste remiantis Asociacijos susitarimu sudarytų susitarimų Sąjungos teismai nepareiškė pozicijos dėl ginčų, susijusių su Sąjungos ir Maroko Karalystės susitarimais, kuriuose yra aiški nuostata, įtraukianti Vakarų Sacharą į šio susitarimo teritorinę taikymo sritį. Taigi toje jurisprudencijoje Teisingumo Teismas ir Bendrasis Teismas paprasčiausiai nusprendė, kad pagal taikytinas tarptautinės teisės normas šią priklausomą teritoriją draudžiama laikyti netiesiogiai patenkančia į Sąjungos ir Maroko Karalystės sudaryto susitarimo teritorinę taikymo sritį, nors ši taikymo sritis buvo aiškiai apribota, kiek tai susiję su šia trečiąja valstybe, jos teritorija arba vandenimis, į kuriuos ji turi suverenias teises, arba kurie priklauso jos jurisdikcijai (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 300-304 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

299 Be to, kaip buvo priminta šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba* (T-279/19) 301 ir 305 punktuose, Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 94–98 punktuose Teisingumo Teismas konstatavo, kad pagal Vienos konvencijos 29 straipsnyje kodifikuotą normą sutartis gali būti privaloma vienai valstybei kitos teritorijos atžvilgiu, tik jeigu toks ketinimas įtvirtintas toje sutartyje.

300 Taigi, iš to darytina išvada, kad priešingai, nei teigia ieškovas, ginčijamas susitarimas negali būti laikomas „patvirtinančiu“ pagal jurisprudenciją neleistiną praktiką. Iš tiesų, pirma, jame nėra visiškai atmetama galimybė, kad Sąjungos ir Maroko Karalystės susitarimas gali būti teisėtai taikomas Vakarų Sacharai arba greta jos esantiems vandenims. Antra, nagrinėjamu atveju ši taikymą lemia ne paprasta „praktika“, o paties ginčijamo susitarimo aiški formuluotė, atspindinti bendrą šalių, visų pirma Sąjungos, valią (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 305 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

301 Nagrinėjamu atveju Sprendimo *Western Sahara Campaign UK* 72 punktą nepaneigia šių argumentų (žr. šio sprendimo 48 punktą). Iš tiesų tame minėto sprendimo punkte Teisingumo Teismas tik nesutiko su Tarybos ir Komisijos išsakyta prielaida, kad greta Vakarų Sacharos esantys vandenys gali būti laikomi priklausančiais Maroko Karalystės, kaip šios teritorijos *de facto* administruojančiosios valdžios arba okupacinės valdžios, jurisdikcijai, nes ši valstybė „kategoriskai“ neigė tokį kvalifikavimą. Vis dėlto tame pačiame punkte jis neatmetė galimybės, kad šie vandenys gali būti įtraukti į Sąjungos ir Maroko Karalystės Žvejybos susitarimą, kuriame jie aiškiai atskiriami nuo vandenų, į kuriuos ši trečioji valstybė turi suverenias teises arba kurie priklauso jos jurisdikcijai.

302 Taigi trečiojo pagrindo pirmą dalį reikia atmesti.

303 Reikia išnagrinėti šio pagrindo trečią dalį.

ii) Dėl trečiojo pagrindo trečios dalies, grindžiamos tuo, kad pažeistas reikalavimas gauti Vakarų Sacharos tautos, kaip ginčijamo susitarimo trečiosios šalies, kaip ji suprantama pagal sutarčių santykinio poveikio principą, pritarimą

304 Trečiojo pagrindo trečioje dalyje ieškovas ir ieškinyje, ir dublike ginčija Komisijos ir EIVT konsultacijų teisėtumą ir 2018 m. spalio 8 d. ataskaitos, kurioje nurodyta ir apie jas, svarbą. Iš tiesų per šias konsultacijas ir šioje ataskaitoje didžiausias dėmesys buvo skiriamas ginčijamo susitarimo naudai, nors vienintelis Teisingumo Teismo nurodytas reikšmingas kriterijus yra Vakarų Sacharos tautos pritarimas šiam susitarimui. Be to, ieškovo nuomone, šių konsultacijų, dėl kurių, kaip jis teigia, nei institucijos, nei Maroko Karalystė neturėjo kompetencijos, tikslas ar

pasekmė negalėjo būti tokio pritarimo gavimas, nes, pirma, pritarimas negali būti duotas per neformalią konsultavimosi procedūrą ir, antra, ši procedūra buvo susijusi su pagal Maroko teisę įsteigtais subjektais, neįtraukiant už Maroko Karalystės kontroliuojamos zonos ribų gyvenančios šios tautos dalies. Maža to, ginčijamo sprendimo 11 konstatuojamojoje dalyje Taryba pakeitė šių konsultacijų pobūdį ir apimtį, laikydama jas „atitinkamų žmonių [susijusių gyventojų]“ pritarimo išraiška. Tokie Tarybos samprotavimai neatitinka sprendimų *Taryba / Front Polisario* ir *Western Sahara Campaign UK*, be kita ko, pirmojo sprendimo 106 punkto.

305 Taryba, Ispanijos Respublika, Prancūzijos Respublika, Komisija ir CPMM iš esmės teigia, kad vykdytos konsultacijos atitinka taikomus tarptautinės teisės principus, atsižvelgiant į konkrečią Vakarų Sacharos padėtį, dėl kurios jos tautos pritarimo neįmanoma gauti tiesiogiai, ir plačią institucijų diskreciją (žr. šio sprendimo 277–281 punktus).

306 Nagrinėjant šią dalį reikia išnagrinėti, pirma, sutarčių santykinio poveikio principo taikymą šiuo atveju, antra, sąlygas, kuriomis institucijos šiuo atveju ketino atsižvelgti, kaip nurodyta ginčijamo sprendimo 11 konstatuojamojoje dalyje, „į [Sprendime *Western Sahara Campaign UK*] išdėstytus motyvus“ ir, trečia, šio sprendimo 304 punkte nurodytų argumentų pagrįstumą.

– *Dėl sutarčių santykinio poveikio principo taikymo nagrinėjamu atveju*

307 Pirmiausia reikia priminti, kad, priešingai, nei tvirtina CPMM, ir kaip matyti iš Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 100–107 punktų ir Sprendimo *Western Sahara Campaign UK* 63, 69, 71 ir 72 punktų, nagrinėjamu atveju taikytinas sutarčių santykinio poveikio principas. Konkrečiai kalbant, nurodyta aplinkybė, kad, atsižvelgiant į Maroko Karalystės poziciją dėl Vakarų Sacharos, ji neketino suteikti šios teritorijos tautai nei teisių, nei pareigų, neturi jokios įtakos šio principo taikymui aiškinant Sąjungos teismuose Vakarų Sacharai ir greta jos esantiems vandenims taikytiną Sąjungos ir Maroko Karalystės susitarimą, pavyzdžiui, ginčijamą susitarimą, pagal tarptautinę teisę (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 310 punktą).

308 Nagrinėjamu atveju sutarčių santykinio poveikio principo taikymo taip pat nepaneigia Komisijos preliminarios pastabos dėl tarptautinėje teisėje tariamai neišspręsto priklausomos teritorijos ir greta jos esančių vandenų santykio ir, be kita ko, jos samprotavimai dėl to, kad Jūrų teisės konvencijoje ir konkrečiai Jungtinių Tautų trečiosios konferencijos dėl jūrų teisės Baigiamojo akto III rezoliucijoje nėra nuorodos į pritarimo sąvoką.

309 Iš tiesų pakanka priminti, kad, kaip konstatuota šio sprendimo 233 punkte, iš Jūrų teisės konvencijoje įtvirtintų paprotinės teisės principų ir šios konvencijos nuostatų, kaip jas aiškina Teisingumo Teismas, analizės (žr. šio sprendimo 221–232 punktus) matyti, kad Jūrų teisės konvencijoje įtvirtintos pakrantės valstybės teisės ir ypač teisės, susijusios su šioje konvencijoje apibrėžtų teritorijų žuvų išteklių naudojimu, gali būti įgyvendinamos jūros pakrantę turinčių priklausomų teritorijų, pavyzdžiui, Vakarų Sacharos, tautų naudai. Vis dėlto tuo atveju, jei nagrinėjamos tautos teisės jos naudai būtų įgyvendinamos trečiosios valstybės, remiantis apsisprendimo ir sutarčių santykinio poveikio principais, minėta tauta turi išreikšti pritarimą tam, kad tos valstybės galėtų įgyvendinti šias teises. Bet kuriuo atveju, kaip buvo ne kartą konstatuota šiame sprendime, ginčijamas susitarimas taikomas ne tik greta šios teritorijos esantiems vandenims, bet ir jos sausumos daliai.

- 310 Be to, kadangi Teisingumo Teismas nenurodė, o JTO organai nepateikė nuomonės dėl kriterijų, susijusių su Vakarų Sacharos tautos pritarimo išreiškimo sąlygomis, reikia priminti, kad pagal bendrąjį tarptautinės teisės sutarčių santykinio poveikio principą, kurio konkreči išraiška yra Vienos konvencijos 34 straipsnyje įtvirtinta norma, be trečiųjų šalių sutikimo sutartys neturi joms nei kenkti, nei būti naudingos (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 311–313 punktus).
- 311 Šiuo klausimu iš Vienos konvencijos 35 ir 36 straipsnių nuostatų galima daryti išvadą, kad Vakarų Sacharos tautos pritarimas ginčijamam susitarimui gali būti preziumuojamas tik tuo atveju, jei šio susitarimo šalys siekė suteikti jai teisę, nebent būtų nurodyta kitaip, ir kad šis pritarimas turi būti aiškus, kiek tai susiję su įpareigojimais, kuriuos tos pačios šalys ketina jai nustatyti. Iš tiesų, be aplinkybės, kad Vienos konvencijoje atsižvelgiant į valstybių tarpusavio santykius kodifikuoti principai gali būti taikomi kitiems tarptautinės teisės subjektams, iš Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 106 punkto neišplaukia „trečiosios šalies“ sąvokos, kurią Teisingumo Teismas taiko aptariamai tautai, ir „trečiosios šalies“ sąvokos, kaip ji suprantama pagal šią konvenciją, turinio skirtumas (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 314–317 punktus).
- 312 Neatsižvelgiant į tai, kad nagrinėjamu atveju ieškovas atsisakė dalyvauti Komisijos ir EIVT konsultacijose, surengtose iki ginčijamo susitarimo sudarymo, reikia pažymėti, kad pagal šį susitarimą Vakarų Sacharos tautai, kaip šio susitarimo trečiajai šaliai, nesuteikta jokių teisių, todėl jos pritarimas negali būti preziumuojamas remiantis Vienos konvencijos 36 straipsnio 1 dalyje įtvirtintu principu (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 318 ir 323 punktus).
- 313 Iš tiesų, viena vertus, pagal Žvejybos susitarimą suteiktos teisės žvejoti greta Vakarų Sacharos esančiuose vandenyse naudingos Sąjungai ir valstybėms narėms. Be to, žvejybos veiklos šiuose vandenyse administravimą, be kita ko, apibrėžiant šiems vandenims taikomus valdymo rajonus, vykdo Maroko valdžios institucijos, remdamosi savo nacionaliniais įstatymais ir kitais teisės aktais, kaip numatyta šio susitarimo 6 straipsnio 1 dalyje.
- 314 Kita vertus, kaip priminta šio sprendimo 215 punkte, įvairios finansinį įnašą sudarančios sumos pervedamos Maroko valdžios institucijoms, kaip tai matyti iš įgyvendinimo protokolo 4 straipsnio 4 dalies ir 8 straipsnio 3 dalies, taip pat šio protokolo priedo I skyriaus E punkto. Be to, pagal įgyvendinimo protokolo 4 straipsnio 2 dalį ir 6–8 straipsnius Maroko Karalystės valdžios institucijos paskirsto šį įnašą prižiūrint pagal Žvejybos susitarimo 13 straipsnį įsteigtam Jungtiniam komitetui, kurį sudaro šios trečiosios valstybės ir Sąjungos atstovai, ir vadovaudamosi to paties susitarimo 12 straipsnio 4 dalyje įtvirtintu geografiniu ir socialiniu požiūriu teisingo paskirstymo principu.
- 315 Kaip matyti iš laiškų, kuriais pasikeista (žr. šio sprendimo 70 punktą), Maroko Karalystė prisiima atsakomybę vadovaudamasi savo pozicija, kad „Sacharos regionas yra neatsiejama nacionalinės teritorijos dalis, į kurią ji turi tokias pačias visapusiškas suverenas teises kaip ir į likusią nacionalinę teritoriją“.
- 316 Šiuo klausimu, be kita ko, galima pažymėti, kad iš Žvejybos susitarimo ar įgyvendinimo protokolo, taip pat jo priedų ir priedėlių nuostatų nematyti, kad geografiniu ir socialiniu požiūriu teisingo finansinio įnašo paskirstymo principas būtų skirtingai įgyvendinamas Vakarų Sacharos teritorijoje ir Maroko teritorijoje, kaip tai suprantama pagal Asociacijos susitarimo 94 straipsnį.

- 317 Taigi Maroko Karalystė neprisiima atsakomybės ir įgaliojimų, tenkančių jai pagal ginčijamą susitarimą Vakarų Sacharos teritorijos ir greta jos esančių vandenų atžvilgiu, siekdama įgyvendinti šios teritorijos tautos teises jos naudai. Iš tiesų, kaip matyti iš jos pozicijos, išdėstytos laiškuose, kuriais pasikeista, ir kaip, beje, primena CPMM (žr. šio sprendimo 307 punktą), ji neketina pripažinti jos teisių naudotis šių vandenų žuvų ištekliais ir paskirstyti dėl tokio naudojimosi gaunamą naudą. Be to, teisės, kurios pagal šį susitarimą gali būti suteiktos šioje teritorijoje įsteigtiems ūkio subjektams, susijusios tik su privačiais asmenimis, o ne su trečiąja šalimi, turinčia išreikšti jam pritarimą. Dėl galimos šios teritorijos gyventojų naudos iš šio susitarimo pažymėtina, kad tai tik socialiniai ir ekonominiai padariniai, kurie yra labiau netiesioginiai ir negali būti prilyginami teisėms (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 320 ir 321 punktus).
- 318 Vis dėlto, kadangi pagal ginčijamą susitarimą vienai iš jo šalių suteikiami įgaliojimai trečiosios šalies teritorijoje, kurių jį neturi teisės įgyvendinti pati arba tam tikru atveju deleguoti jų įgyvendinimą, ginčijamu susitarimu atitinkamai trečiajai šaliai, kaip pažymi ieškovas, nustatoma pareiga neatsižvelgiant į Tarybos nurodytą aplinkybę, kad šiame etape ji šių įgaliojimų negali įgyvendinti pati ar per savo atstovą. Taigi jos pritarimas ginčijamam susitarimui turi būti išreikštas aiškiai (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 322 ir 323 punktus).
- 319 Galiausiai dėl Vienos konvencijos 34–36 straipsniuose pavartotos ir Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 106 punkte nurodytos sutikimo sąvokos turinio ir apimties reikia priminti, kad, kaip matyti iš šios konvencijos preambulės trečios pastraipos, laisvo sutikimo principas yra „visuotinai pripažįstamas“ principas, kuris sutarčių teisėje vaidina svarbų vaidmenį. Be to, reikia pažymėti, kad tuo atveju, kai pagal tarptautinės teisės normą įgyvendinamas laisvo apsisprendimo principas, tokia norma reiškia, pirma, kad susitarimo šalies arba trečiosios šalies pritarimo išreiškimas yra akto, dėl kurio jo reikalaujama, galiojimo sąlyga, antra, kad pats minėto pritarimo galiojimas priklauso nuo to, ar jis „laisvas ir autentiškas“, ir, trečia, kad šis aktas taikomas jam teisėtai pritarusiai susitarimo šaliai arba trečiajai šaliai (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 324 ir 325 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 320 Vakarų Sacharos tautos, kaip ginčijamo susitarimo trečiosios šalies, kaip ji suprantama pagal Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 106 punktą, pritarimas iš principo turi atitikti tuos pačius reikalavimus ir sukelti tuos pačius teisinius padarinius, kaip nurodytieji šio sprendimo 319 punkte (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 326 punktą).
- 321 Atsižvelgiant būtent į šiuos argumentus reikia išnagrinėti konkrečius veiksmus, kurių Taryba ir Komisija ėmėsi, siekdamos atsižvelgti į reikalavimus, kuriuos Teisingumo Teismas nustatė remdamasis sutarčių santykinio poveikio principu.
- *Dėl konsultacijų, kurias Taryba ir Komisija surengė tam, kad būtų laikomasi sprendimuose Taryba / Front Polisario ir Western Sahara Campaign UK pateikto sutarčių santykinio poveikio principo išaiškinimo*
- 322 Pirma, reikia priminti, kad ginčijamo sprendimo 11 konstatuojamojoje dalyje Taryba nurodė, jog „Komisija kartu su [EIVT] ėmėsi visų dabartinių aplinkybėmis pagrįstų ir įmanomų priemonių, kad atitinkami žmonės [susiję gyventojai] būtų tinkamai įtraukti į konsultacijas ir būtų įsitikinta jų pritarimu“. Be to, šioje konstatuojamojoje dalyje Taryba pažymėjo, kad „Vakarų Sacharoje ir Maroko Karalystėje vykdytos plačios konsultacijos, o šiose konsultacijose dalyvavę

socialiniai, ekonominiai ir politiniai subjektai aiškiai pritarė [ginčijamo] susitarimo sudarymui“, bet „konsultacijų procese nesutiko dalyvauti [ieškovas] ir kai kurie kiti subjektai“. Kaip matyti iš šios informacijos, būtent šis „konsultacijų procesas“, Tarybos teigimu, leido atsižvelgti į sprendimuose *Taryba / Front Polisario* ir *Western Sahara Campaign UK* „išdėstytus motyvus“, visų pirma nurodytus pirmojo iš šių sprendimų 106 punkte.

323 Antra, kaip matyti iš atsiliepimo į ieškinį ir jį grindžiant pateiktų dokumentų, Taryba prie savo 2018 m. balandžio 16 d. sprendimo, leidžiančio pradėti su Maroko Karalyste derybas dėl partnerystės susitarimo žuvininkystės sektoriuje pakeitimo ir minėto susitarimo įgyvendinimo protokolo sudarymo, pridėjo derybinius nurodymus. Šiose nurodymuose, be kita ko, buvo numatyta, pirma, kad, „Komisija [turėtų įvertinti] galimą [ginčijamo] susitarimo poveikį, ypač susijusį su naudą susijusiems gyventojams ir su atitinkamų teritorijų gamtos išteklių naudojimu“, ir, antra, kad ši institucija „turėtų užtikrinti, kad, kaip numatyta Teisingumo Teismo priimtame sprendime, iki jai pateikiant pasiūlymą dėl pasirašymo ir sudarymo su susitarimu susiję gyventojai būtų tinkamai įtraukti“.

324 Trečia, dėl antrojo iš šio sprendimo 323 punkte nurodytų derybinių nurodymų Komisija 2018 m. spalio 8 d. ataskaitoje pažymėjo:

„Kadangi nėra jokios įmanomos alternatyvos, leidžiančios tiesiogiai konsultuotis su Vakarų Sacharos gyventojais, [Komisijos] tarnybos ir EIVT surengė konsultacijas su įvairiomis reprezentatyviomis saharavių pilietinės visuomenės organizacijomis, parlamentarais, ekonominės veiklos vykdytojais ir organizacijomis <...>

Šių konsultacijų pagrindinis tikslas – pasikeisti nuomonėmis ir pastabomis dėl naudos, kurios [dėl ginčijamo susitarimo] galėtų gauti Vakarų Sacharos gyventojai ir teritorijos ekonomika.

Nors EIVT ir Komisija pakvietė [ieškovą] į Briuselį konsultacijoms, jokio teigiamo atsakymo negavo <...> Taip pat į Briuselį buvo pakviestos pilietinės visuomenės organizacijos, pasisakiusios prieš [ginčijamo susitarimo] taikymą Vakarų Sacharos vandenims, tačiau nė viena jų nepriėmė kvietimo.

Be to, Maroko valdžios institucijos pačios surengė konsultacijas su nacionalinėmis, regioninėmis ir profesinėmis organizacijomis, susijusiems su [ginčijamu susitarimu].“

325 Iš tiesų 2018 m. spalio 8 d. ataskaitoje Komisija nurodė:

„Tokio trišalio požiūrio tikslas – būti kiek įmanoma daugiau apimančiu, esminiu ir patikimu, turint omenyje labai sudėtingas politines ir teisines aplinkybes.

Iš pat pradžių buvo patikslinta, kad per konsultavimosi procedūra siekiama ne nustatyti galutinį politinį ir konstitucinį Vakarų Sacharos teritorijos statusą, o patikrinti, ar su susitarimu susiję gyventojai pritaria, kad [2006 m. susitarimas žuvininkystės sektoriuje] būtų taikomas ir greta Vakarų Sacharos esantiems vandenims.“

326 Ketvirta, 2018 m. spalio 8 d. ataskaitoje Komisija, apibendrindama šių konsultacijų rezultatus, daro išvadą, kad „pirma [jų] dalis, kurią sudaro Maroko valdžios institucijų surengtos konsultacijos, leido konstatuoti, kad iš esmės nekyla nesutarimų dėl pritarimo naujai tausios žvejybos partnerystei, įskaitant jos išplėtimą į greta Vakarų Sacharos teritorijos esančius vandenius“, ir kad, „kiek tai susiję su EIVT ir [jos pačios] surengtų konsultacijų rezultatais, galima

- konstatuoti, jog labai plačiai pritariama tam, kad [ginčijamas susitarimas] būtų taikomas ir greta Vakarų Sacharos esantiems vandenims“. Be to, ji tvirtina, kad „[ieškovas] ir keli kiti su juo susiję subjektai atsisakė dalyvauti konsultavimosi procedūroje ir nepateikė argumentų prieš [ginčijamą susitarimą]“, nes manė, kad „šis atsisakymas, greičiausiai, yra susijęs su politinio pobūdžio abejonėmis [dėl] Vakarų Sacharos galutinio statuso klausimo“.
- 327 Taigi, kaip Komisija nurodo savo įstoјimo į bylą paaiškinime, EIVT ir ji pati manė, kad, vadovaujantis politinio neutralumo ir nesikišimo principu, [jos] turėjo surengti kuo „platesnio“ pobūdžio konsultacijas, nepalaikydamos nė vienos iš [„Maroko [Karalystės] ir ieškovo teisėtumo konflikto“] šalių“. Taigi, kadangi „visos Jungtinių Tautų proceso šalys (Maroko Karalystė ir [ieškovas]) reikalavo sau išskirtinės teisės atstovauti su susitarimu susijusiems gyventojams, jos manė, kad, „jei [vienai iš šių šalių] būtų teikiama pirmenybė, politiniame konflikte Sąjunga neišvengiamai būtų stojusi jos pusėn“ ir kad „[ieškovo] kaip vienintelio dalyvio pripažinimas prieštarautų bendrajam Sąjungos požiūriui, pagal kurį aptariama organizacija niekada nebuvo laikoma kuo nors kitu, o tik viena iš Jungtinių Tautų proceso „šalių““. Taigi, remdamosi principu, kad „nė viena iš [šių] [š]alių neturi teisėtumo prerogatyvos“, Komisija ir EIVT nusprendė „išplėsti konsultacijų mastą, neapsiribojant tik vienos ar kitos [š]alies remiamais dalyviais, bet kiek įmanoma įtraukiant pilietinę visuomenę, kuriai taikomi susitarimai, ir jos atstovus“.
- 328 Šiuo atžvilgiu iš šių samprotavimų visų pirma galima daryti išvadą, kad institucijos nemanė, jog dėl konkrečios šios teritorijos padėties praktiškai įmanoma tiesiogiai ar tik tarpininkaujant ieškovui gauti Vakarų Sacharos tautos, kaip ginčijamo susitarimo trečiosios šalies, pritarimą; atvirkščiai, jos manė, kad konsultacijos su „susijusiems gyventojams“ „atstovaujančiomis organizacijomis“ siekiant gauti jų pritarimą šiam susitarimui vis dėlto, atsižvelgiant į šią padėtį, leidžia, kiek įmanoma, laikytis reikalavimų, kurie galbūt išplaukia iš Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 106 punkto (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 336 punktą).
- 329 Paskui remiantis tuo galima daryti išvadą, kad institucijų nurodyta „atitinkamų žmonių [susijusių gyventojų]“ sąvoka iš esmės apima gyventojus, kurie šiuo metu yra Vakarų Sacharos teritorijoje, neatsižvelgiant į tai, ar jie priklauso šios teritorijos tautai, bet nereikia pamiršti ir „sahraivių pabėgėlių nuomonės [rinkimo]“, nes tai, Komisijos nuomone, leistų „įtrauk[ti] ieškovą į šalių, su kuriomis konsultuojamasi, ratą“. Taigi ši sąvoka skiriasi nuo sąvokos „Vakarų Sacharos tauta“, pirma, dėl to, kad gali apimti visus vietos gyventojus, kuriems dėl ginčijamo susitarimo taikymo šioje teritorijoje daromas teigiamas ar neigiamas poveikis, ir, antra, dėl to, kad neatitinka šios antros sąvokos politinio turinio, išplaukiančio, be kita ko, iš pripažįstamos minėtos tautos teisės į apsisprendimą (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 337 punktą).
- 330 Galiausiai, kaip iš esmės pažymėjo ieškovas, Komisijos ir EIVT surengtos konsultacijos grindžiamos požiūriu, kuris panašus į požiūrį dėl subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo, kurio reikalaujama pagal ESS 11 straipsnio 3 dalį ir SESV 2 protokolo 2 straipsnį; pagal juos Komisija, prieš siūlydama teisėkūros procedūra priimamą aktą, turi plačiai konsultuotis su atitinkamomis šalimis. Be to, kaip matyti iš įvairių ieškovo pateiktų pasiūlymų Sąjungos vardu sudaryti žvejybos susitarimus ištraukų, ieškovas tokiuose pasiūlymuose susistemino tokią praktiką (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 338 punktą).
- 331 Vis dėlto pagal tokį požiūrį iš principo tik reikalaujama, kad, siekiant nuoseklumo ir skaidrumo, įvairių atitinkamų šalių nuomonės būtų surinktos ir į jas būtų atsižvelgta, ypač priimant norimą aktą; toks atsižvelgimas nesukelia tokių teisinių padarinių, kokių sukelia susitarimo šalies ar

trečiosios šalies pritarimo, kurio reikia tokiam aktui priimti, išreiškimas. Todėl ginčijamo sprendimo 11 konstatuojamojoje dalyje pavartotas žodžių junginys „atitinkamų žmonių [susijusių žmonių] pritarimas“ negali būti aiškinamas kaip apimantis šio sprendimo 319 punkte nurodytą pritarimo sąvokos teisinį turinį. Konkrečiai kalbant, kaip matyti iš 2018 m. spalio 8 d. ataskaitos išvadų, ginčijamame sprendime pavartota pritarimo sąvoka šiomis konkrečiomis aplinkybėmis turi būti suprantama kaip reiškianti tik iš esmės palankią institucijų ir organizacijų, kurias Komisija ir EIVT laikė atstovaujančiomis minėtiems gyventojams ir su kuriomis konsultavosi tiek jos, tiek Maroko Karalystė, nuomonę. Pati ši nuomonė negali būti laikoma lemiančia šios sutarties ir ginčijamo sprendimo galiojimą ir saistančia šias institucijas ir organizacijas arba pačius „atitinkamus žmones [susijusius gyventojus]“ taip, kad minėtas susitarimas būtų jiems taikomas (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 339 ir 340 punktus).

332 Nagrinėjant šios pagrindo dalies pagrįstumą reikės patikrinti, ar ginčijamame sprendime numatyta konkreti pritarimo sąvoka, kaip ji apibrėžta šio sprendimo 331 punkte, prasmė atitinka sutarčių santykinio poveikio principo išaiškinimą, kurį pateikė Teisingumo Teismas.

– *Dėl klausimo, ar konkreti pritarimo sąvoka prasmė, numatyta ginčijamame sprendime, atitinka sutarčių santykinio poveikio principo išaiškinimą, kurį Teisingumo Teismas pateikė sprendimuose Taryba / Front Polisario ir Western Sahara Campaign UK*

333 Šioje trečiojo pagrindo dalyje iš esmės keliamas klausimas, ar, atsižvelgiant į konkrečią Vakarų Sacharos padėtį, Taryba galėjo pasinaudoti savo diskrecija aiškinti reikalavimą, pagal kurį šios teritorijos tauta turėjo išreikšti pritarimą ginčijamam susitarimui, kaip apimantį tik iš esmės palankios „atitinkamų žmonių [susijusių gyventojų]“ nuomonės gavimą.

334 Iš pradžių šiuo klausimu reikia priminti, kad nors jurisprudencijoje numatyta, kad institucijos turi plačią diskreciją srityse, kuriose reikia atlikti sudėtingus, be kita ko, politinio ir ekonominio pobūdžio vertinimus, pavyzdžiui, išorės santykių ir žvejybos politikos srityse, akivaizdžios vertinimo klaidos teisminė kontrolė reikalauja, kad nagrinėjamą aktą priėmusios Sąjungos institucijos galėtų Sąjungos teisme įrodyti, jog priėmė aktą veiksmingai naudodamosi diskrecija, kurią įgyvendinant būtina atsižvelgti į visus šiai situacijai, kurią šiuo aktu siekiama reglamentuoti, svarbius duomenis ir aplinkybes. Be to, institucijų diskrecija gali būti ribojama (taip pat tokiose srityse) teisės sąvoka, kuria nustatomi objektyvūs kriterijai (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 342–347 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

335 Nagrinėjamu atveju Tarybos diskrecija sudaryti su Maroko Karalyste susitarimą, aiškiai taikomą Vakarų Sacharai ir greta jos esantiems vandenims, yra teisiškai apribota aiškiais, tiksliais ir besąlyginiais įpareigojimais, kuriuos Teisingumo Teismas, kiek tai susiję su tokiais susitarimais, kildina iš apsisprendimo ir sutarčių santykinio poveikio principų. Konkrečiai dėl reikalavimo, kad šios teritorijos tauta turi pritarti tokiam susitarimui, pažymėtina, jog Taryba iš tikrųjų turėjo įvertinti, ar dabartinė šios teritorijos padėtis pateisina šio pritarimo išraiškos sąlygų patikslinimą ir ar įvykdytos sąlygos, kuriomis būtų galima manyti, jog jis buvo išreikštas. Atvirkščiai, ji neturėjo nuspręsti, ar buvo galima nepritarti nepažeidus šio reikalavimo (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 348 ir 349 punktus).

336 Paskui šio sprendimo 238 punkte buvo priminta konkreti Vakarų Sacharos, kuri yra priklausoma teritorija, padėtis ir tarp dviejų apsisprendimo proceso šalių, būtent Maroko Karalystės ir ieškovo, kilęs „teisėtumo konfliktas“. Konkrečiai kalbant, reikia pažymėti, kad šalys iki šiol nėra sudariusios

susitarimo, pagal kurią viena iš jų būtų sutikusi, kad kita šalis šiai priklausomai teritorijai palankiomis sąlygomis vykdytų įgaliojimus pagal jai taikytiną su Sąjunga sudarytą tarptautinį susitarimą, be kita ko, greta šios teritorijos esančių vandenų žuvų išteklių valdymo srityje (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 350 ir 351 punktus).

- 337 Šiuo klausimu, kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 5 ir 10 konstatuojamųjų dalių (žr. šio sprendimo 60 punktą), Taryba manė, jog naujo Žvejybos susitarimo su Maroko Karalyste sudarymas buvo vienintelė priemonė užtikrinti, pirma, kad Sąjungos laivynai galėtų turėti galimybę tęsti žvejybos veiklą greta Vakarų Sacharos esančiuose vandenyse ir, antra, kad ši teritorija ir jos gyventojai galėtų ir toliau gauti naudos iš sektorinės paramos, kuri teikiama pagal susitarimą, bei būtų užtikrinamas tausus šių vandenų žuvų išteklių naudojimas. Iš tiesų, kaip matyti iš Tarybos ir Komisijos argumentų, jos mano, kad ši trečioji valstybė, kitaip nei ieškovas, gali įgyvendinti šiame susitarime numatytus įgaliojimus (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 352 punktą).
- 338 Vis dėlto, kaip matyti iš šio sprendimo 328 punkto, institucijos taip pat laikėsi nuomonės, kad dėl konkrečios Vakarų Sacharos padėties jos praktiškai negalėjo gauti, tiesiogiai ar tarpininkaujant ieškovui, šios teritorijos tautos, kaip ginčijamo susitarimo trečiosios šalies, pritarimo ir kad jos turėjo surengti kuo platesnę respondentų grupę apimančias konsultacijas su vietos gyventojais, kad atsiribotų nuo tarp Maroko Karalystės ir ieškovo kilusio „teisėtumo konflikto“ (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 353 punktą).
- 339 Taigi negalima pritarti įvairiems argumentams dėl konkrečios Vakarų Sacharos padėties, kuriuos Taryba ir Komisija nurodė siekdamas pagrįsti šio Sprendimo 338 punkte nurodytą sprendimą.
- 340 Pirma, Tarybos ir Komisijos argumentą, kad reikalavimas pritarti negali būti vienodai taikomas ir valstybei, ir priklausomai teritorijai, reikia atmesti dėl šio sprendimo 311 punkte jau nurodytų motyvų.
- 341 Antra, CPMM argumentą, kad susiję gyventojai netiesiogiai sutiko su pagal ginčijamą susitarimą suteikiamomis teisėmis, nes gaudavo Vakarų Sacharai kelerius metus *de facto* taikytą finansinį įnašą, bet kuriuo atveju reikia atmesti dėl šio sprendimo 312–317 punktuose išdėstytų motyvų.
- 342 Trečia, dėl Tarybos ir Komisijos argumentų dėl sunkumo nustatyti Vakarų Sacharos tautos narius, viena vertus, reikia pritarti ieškovui, kad teisė į apsisprendimą yra kolektyvinė teisė ir kad JTO institucijos pripažino šią minėtos tautos teisę, o kartu ir jos egzistavimą, neatsižvelgiant į šią tautą sudarančius individus ir jų skaičių. Kita vertus, iš Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 106 punkto matyti, kad Teisingumo Teismas netiesiogiai laikė šią tautą savarankišku teisės subjektu, galinčiu, nepaisant jo narių tapatybės, išreikšti pritarimą tarptautiniam susitarimui. Vadinas, iš apsisprendimo ir sutarčių santykinio poveikio principų, kaip juos išaiškino Teisingumo Teismas, negalima daryti išvados, kad šios tautos pritarimas būtinai turi būti gautas per tiesiogines konsultacijas su jos nariais. Taigi institucijų nurodytas sunkumas savaime negali būti kliūtis išreikšti tokį pritarimą (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 357 punktą).
- 343 Ketvirta, dėl Tarybos, Komisijos ir Prancūzijos Respublikos nurodytos būtinybės nesikišti į tarp ieškovo ir Maroko Karalystės kilusį „teisėtumo konfliktą“ dėl Vakarų Sacharos pakanka pažymėti: kadangi pagal tarptautinę teisę ir Teisingumo Teismo pateiktą jos aiškinimą Sąjunga negali pripažinti Maroko Karalystės reikalavimų į šią teritoriją, institucijos, siekdamos įsitikinti šios

- tautos pritarimu, negali nesiiimti tinkamų veiksmų remdamosi įsikišimo į ieškovo ir šios trečiosios šalies ginčą dėl šių reikalavimų rizika (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 358 punktą).
- 344 Penkta, Tarybos argumentą, kad šiame etape Vakarų Sachara yra priklausoma teritorija, taigi negali išreikšti pritarimo kaip nepriklausoma valstybė, reikia atmesti. Iš tiesų, viena vertus, šie argumentai galiausiai grindžiami klaidinga prielaida, kad Vakarų Sacharos tauta neturi teisės į apsisprendimą, nes procesas dėl galutinio šios teritorijos statuso dar nėra pasibaigęs; ši prielaida nesuderinama su teiginiu, kad, kaip Teisingumo Teismas konstatavo Sprendime *Taryba / Front Polisario*, JTO organai pripažino šią teisę. Kita vertus, dėl tariamo ieškovo ir tautos, kuriai jis atstovauja, nesugebėjimo sudaryti sutartį žuvininkystės srityje arba įgyvendinti su ja susijusių įgaliojimų, iš sutarčių santykinio poveikio principo, kaip jį išaiškino Teisingumo Teismas, negalima daryti išvados, kad pats aptariamos tautos, kaip ginčijamo susitarimo trečiosios šalies, pritarimas turi būti būtinais gautas sutartimi (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 295 ir 359–361 punktus).
- 345 Šešta, tai, kad institucijos Maroko Karalystę laiko „*de facto* administruojančiąja valdžia“ Vakarų Sacharoje, neatrodo esanti tokia aplinkybė, dėl kurios šios teritorijos tauta neturėtų pritari ginčijamam susitarimui. Iš tiesų, kadangi Maroko Karalystė atmeta tokių įgaliojimų įgyvendinimo galimybę ir reikalauja suverenių teisių į minėtą teritoriją, jos pozicija yra nesuderinama su administruojančiosios valdžios statusu. Bet kuriuo atveju, net pripažinus, kad Maroko Karalystė aptariamoje teritorijoje *de facto* vaidina tokį vaidmenį, ši aplinkybė nereiškia, kad neturi būti išreikštas šios teritorijos tautos pritarimas ginčijamam susitarimui, atsižvelgiant į apsisprendimo ir sutarčių santykinio poveikio principus (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 362–363 punktus).
- 346 Septinta, nagrinėjant ieškovo *locus standi* buvo konstatuota, pirma, kad jo dalyvavimas Vakarų Sacharos apsisprendimo procese nereiškia, jog jis negali atstovauti šiai tautai sudarant Sąjungos ir Maroko Karalystės susitarimą, ir, antra, kad iš bylos medžiagos nematyti, jog JTO organai pripažino kitų nei jis organizacijų įgaliojimus atstovauti minėtai tautai (žr. šio sprendimo 241 ir 243 punktus). Vadinas, šios tautos pritarimo nebuvo neįmanoma gauti per ieškovą. Tarybos ir Komisijos argumentas, kad tokiu atveju ši organizacija įgytų ginčijamo susitarimo taikymo minėtoje teritorijoje ir greta jos esančiuose vandenyse „veto teisę“, turi būti atmestas. Iš tiesų šiuo klausimu pakanka priminti, kad, kaip konstatuota šio sprendimo 335 punkte, Taryba neturėjo spręsti, ar buvo galima negauti Vakarų Sacharos tautos pritarimo norint sudaryti ginčijamą sprendimą. Taigi nurodyta aplinkybė, kad ieškovas dėl savo įgaliojimų išreikšti pritarimą įgytų šiuo klausimu „veto teisę“, negali pateisinti tokio sprendimo (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 364 punktą).
- 347 Darytina išvada, kad dėl Tarybos ir Komisijos nurodytų aplinkybių, susijusių su konkrečia Vakarų Sacharos padėtimi, negalima atmesti Vakarų Sacharos tautos, kaip ginčijamo susitarimo trečiosios šalies, galimybės išreikšti savo pritarimą jam.
- 348 Tada, kaip konstatuota šio sprendimo 331 punkte, vienintelis Komisijos ir EIVT surengtų konsultacijų tikslas buvo sužinoti „atitinkamų žmonių [susijusių gyventojų]“ nuomonę dėl ginčijamo susitarimo, o ne gauti Vakarų Sacharos tautos pritarimą jam. Vadinas, kaip teisingai teigia ieškovas, šios konsultacijos negali būti laikomos atitinkančiomis reikalavimus, kuriuos Teisingumo Teismas kildina iš apsisprendimo ir sutarčių santykinio poveikio principų (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 366 punktą).

- 349 Tarybos, Ispanijos Karalystės, Prancūzijos Respublikos, Komisijos ir CPMM argumentai, kad aptariamoms konsultacijoms atitinka reikšmingus tarptautinės teisės principus, negali paneigti šios išvados.
- 350 Šiuo klausimu Taryba teigia, pirma, kad Sąjungos konsultacijos atitinka reikšmingus tarptautinės teisės principus, nes jos buvo vykdomos su susijusiems gyventojams atstovaujančiomis institucijomis ir siekiant gauti pritarimą. Taryba kildina šiuos kriterijus iš 1989 m. birželio 27 d. Ženevoje priimtose Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) konvencijos Nr. 169 dėl čiabuvių ir gentimis gyvenančių tautų ir 2007 m. rugsėjo 13 d. JTO Generalinės Asamblėjos priimtose JTO deklaracijos dėl čiabuvių tautų teisių. Konsultacijomis buvo siekiama užtikrinti kuo platesnį susijusiems gyventojams atstovaujančių įstaigų ir organizacijų dalyvavimą. Šiomis aplinkybėmis Maroko Karalystė surengė konsultacijas visų pirma su 2015 m. tiesioginiuose visuotiniuose rinkimuose išrinktais regionų atstovais, kurių nemaža dalis yra iš vietinių genčių. Komisija ir EIVT konsultavosi su įvairiomis vietos politinėmis ir socio-politinėmis organizacijomis, pilietinės visuomenės atstovais ir ieškovu.
- 351 Antra, Tarybos teigimu, institucijos rėmėsi objektyviu kriterijumi, t. y. Žvejybos susitarimo naudingumu ar nenaudingumu Vakarų Sacharos gyventojams; jis atitinka principus, nurodytus 2002 m. sausio 29 d. JTO patarėjo teisės klausimais rašte.
- 352 Dėl šio sprendimo 350 punkte nurodytų Tarybos argumentų pakanka pažymėti, kad kriterijai, kuriuos ji kildina iš šios konvencijos ir šios deklaracijos, t. y. kad visos konsultacijos turi būti rengiamos su susijusiems gyventojams atstovaujančiomis institucijomis ir per jas turi būti siekiama gauti jų pritarimą, neatitinka reikalavimų, kuriuos Teisingumo Teismas nustatė remdamasis apsisprendimo ir sutarčių santykinio poveikio principais (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 370 punktą).
- 353 Iš tiesų, pirma, reikia pažymėti, kad, kaip jau buvo ne kartą nurodyta, Taryba pritarimo sąvokai nepriskiria teisinių padarinių, kurie iš principo būdingi šiai sąvokai pagal tarptautinę teisę, nes nagrinėjamu atveju ši institucija siekė gauti ne ginčijamo susitarimo trečiosios šalies pritarimą, kaip tai suprantama pagal Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 106 punktą, o iš esmės palankią vietos gyventojų nuomonę (žr. šio sprendimo 328–331 punktus). Be to, kaip pažymi ieškovas, 2018 m. spalio 8 d. ataskaitoje Komisija nesiremia pritarimo sąvoka. Ji remiasi subjektų, su kuriais konsultavosi Maroko valdžios institucijos, „parama“ arba „palaikymu“ dėl ginčijamo sprendimo sudarymo, taip pat jos ir EIVT konsultacijų „dalyvių“ „labai dideliu palaikymu“, išreikštu dėl „greta Vakarų Sacharos esančių vandenų įtraukimo“ (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 371 ir 372 punktus).
- 354 Antra, reikia priminti, kad, kaip kelis kartus pažymėjo ieškovas, sąvoka „atitinkami žmonės [susiję gyventojai]“, kuria remiasi institucijos, nesutampa su sąvoka „Vakarų Sacharos tauta“, kurios turinys apima teisę į apsisprendimą (žr. šio sprendimo 329 punktą). Konkrečiai kalbant, pirma, reikia pažymėti, kad Maroko Karalystės, kuri yra ginčijamo susitarimo šalis, surengtomis konsultacijomis su vietos ir regiono valdžios institucijomis buvo siekiama ne gauti trečiosios šalies pritarimą šiam susitarimui, o viso labo įtraukti į šio susitarimo sudarymą suinteresuotąsias tos valstybės vietos valdžios institucijas ir viešąsias įstaigas. Antra, reikia pažymėti, kad subjektai ir organizacijos, su kuriais konsultavosi Komisija, viso labo atstovauja skirtingiems socialiniams ir ekonominiams interesams, kurie būdingi pilietinei visuomenei, tačiau šie subjektai ar organizacijos patys nemano esantys Vakarų Sacharos tautai atstovaujantys organai, įgalioti išreikšti savo pritarimą, ar turintys būti laikomi tokiais; šį faktą taip pat patvirtina šių subjektų ar

organizacijų atrankos kriterijai, kuriuos Komisija nurodė 2021 m. sausio 25 d. raštu atsakydama į Bendrojo Teismo klausimus, pateiktus taikant proceso organizavimo priemonę (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 373–379 punktus).

- 355 Be to, kalbant apie ieškovo argumentus dėl subjektų ir įstaigų, su kuriais konsultavosi Komisija, EIVT ir Maroko valdžios institucijos, ryšių, iš Komisijos paaiškinimų, pateiktų 2021 m. sausio 25 d. raštu atsakant dėl tų subjektų ir įstaigų statuso ir veiklos, matyti, kad dauguma jų yra pagal Maroko teisę įsteigtos viešosios įstaigos, vykdančios savo veiklą prižiūrint šioms valdžios institucijoms, arba Maroko nepriklausomos institucijos, ir kad daugelis šių įstaigų turi nacionalinę kompetenciją.
- 356 Be to, kaip pati Komisija nurodo 2018 m. spalio 8 d. ataskaitoje, ieškovas ir jo pažiūroms pritariančios asociacijos, atsisakė dalyvauti jos organizuotose konsultacijose.
- 357 Vis dėlto, viena vertus, reikia pažymėti, jog neginčijama, kad, kaip ieškovas nurodo dublike, jis pranešė apie savo prieštaravimą dėl ginčijamo susitarimo sudarymo. Pavyzdžiui, 2018 m. birželio 7 d. EIVT skirtame laiške jis iš esmės nurodė, kad atsižvelgiant į principus, kuriuos, jo nuomone, nustatė Teisingumo Teismas, t. y. be kita ko, į atskirą ir kitokį Vakarų Sacharos pobūdį ir į šios tautos pritarimo, kaip vienintelio kriterijaus, laikymąsi, jis negalėjo sutikti su tuo, kad pasikeitimas informacija vyktų siekiant „galbūt įtraukti Vakarų Sacharą į susitarimus, dėl kurių derasi [Sąjunga] ir Maroko Karalystė“, taip pat vystant projektą dėl „pietų provincijų“ ir atsižvelgiant į „vietos gyventojų“ nuomones per EIVT ir Maroko institucijas. Todėl, net jeigu ieškovas nesutiko dalyvauti Komisijos ir EIVT rengiamose konsultacijose, Komisija ir Taryba turėjo tinkamai atsižvelgti į jo poziciją, juo labiau kad, kitaip nei kiti subjektai, su kuriais buvo konsultuojamasi, jis galėjo būti teisėtai laikomas aptariamai tautai „atstovaujančia institucija“.
- 358 Kita vertus, reikia pažymėti, kad, kaip iš esmės nurodo ieškovas, 2018 m. spalio 8 d. ataskaitoje neatsižvelgiama į 2018 m. lapkričio 28 d. viešą pareiškimą, padarytą 95 „Sacharos pilietinės visuomenės nevyriausybinių organizacijų“ (*The Saharawi civile society NGOs*) ir pridėtą prie ieškinio; jame šios organizacijos prašė Tarybos ir Parlamento nepatvirtinti ginčijamo susitarimo, kuriuo, jų žodžiais, siekiama „užgrobti“ Vakarų Sacharos tautos žuvų išteklius ir „neteisėtai įtraukti Vakarų Sacharą į jo teritorinę taikymo sritį“.
- 359 Taigi reikia konstatuoti, kad šios konsultacijos ir 2018 m. spalio 8 d. ataskaitoje pateikti jų rezultatai veikiau atspindi Maroko institucijų ir viešųjų įstaigų požiūrį, nei Vakarų Sacharos civilinės visuomenės organizacijų. Be to, 2018 m. spalio 8 d. ataskaitoje neatsižvelgiama į ieškovo požiūrį, nors jis aiškiai nurodė savo prieštaravimo dėl ginčijamo susitarimo sudarymo priežastis.
- 360 Kad ir kaip būtų, kaip teigia ieškovas, šios konsultacijos buvo rengiamos ne su Vakarų Sacharos tautai „atstovaujančiomis institucijomis“, o viso labo su „suinteresuotomis šalimis“, kurias institucijos pagal sutartis sugebėjo įtraukti į ginčijamo susitarimo sudarymą, neatsižvelgiant į ginčijamo sprendimo 11 konstatuojamojoje dalyje paminėtus Teisingumo Teismo „motyvus“ (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 383 punktą).
- 361 Be to, iš šio sprendimo 353–360 punktų matyti, kad konsultacijos, kurias Tarybos prašymu surengė Komisija ir EIVT, negali būti laikomos leidusiomis gauti Vakarų Sacharos tautos pritarimą ginčijamam susitarimui, kaip reikalaujama pagal Teisingumo Teismo išaiškintą sutarčių santykinio poveikio principą (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 384 punktą).

- 362 Nagrinėjama atveju dėl tarptautinės teisės aiškinimo, kurį Taryba gina remdamasi 2002 m. sausio 29 d. JTO patarėjo teisės klausimais raštu ir kuriam šiuo klausimu pritaria Komisija ir Prancūzijos Respublika, reikia pažymėti, pirma, kad, institucijos negali nepaisyti pareigos laikytis Teisingumo Teismo pateikto taikytinų tarptautinės teisės normų aiškinimo ir pakeisti šį aiškinimą įvairiais kriterijais, kildinamais iš tokio rašto, kurio taikymo sritis, beje, nėra tokia pati kaip TTT konsultacinės išvados, antra, kad šis raštas buvo susijęs su Maroko viešųjų institucijų ir naftos bendrovių sudarytų privatinės teisės reglamentuojamų sutarčių teisėtumo klausimu, o ne su Maroko Karalystės sudarytų tarptautinių sutarčių teisėtumu, trečia, kad šis raštas buvo grindžiamas analogija su administruojančiosios valdžios veiklos, susijusios su priklausomos teritorijos mineraliniais ištekliais, teisėtumo klausimu, nors nagrinėjama atveju aptariama trečioji valstybė negali būti laikoma tokia valdžia, ir, ketvirta, kad bet kuriuo atveju iš šiame rašte padarytų išvadų aišku, jog pagal taikytinus tarptautinės teisės principus reikalaujama, kad tokios teritorijos gamtos išteklių naudojimas atitiktų ne tik Vakarų Sacharos tautos interesus, bet ir jos valią (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 385–389 punktus).
- 363 Vadinas, Taryba ir Komisija bet kuriuo atveju negali remtis 2002 m. sausio 29 d. JTO patarėjo teisės klausimais raštu, kad pateisintų surengtų konsultacijų ir taikytinų tarptautinės teisės principų atitiktį. Taigi ieškovas teisingai teigia, kad institucijos negalėjo šio pritarimo išraiškos reikalavimo, kurį Teisingumo Teismas nurodė Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 106 punkte, pakeisti ginčijamo susitarimo naudos susijusiems gyventojams kriterijumi (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 390 punktą).
- 364 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad priimdama ginčijamą sprendimą Taryba nepakankamai atsižvelgė į visas reikšmingas aplinkybes, susijusias su Vakarų Sacharos padėtimi, ir klaidingai manė, kad turi diskreciją nuspręsti, ar reikia laikytis reikalavimo, pagal kurį šios teritorijos tauta turi išreikšti pritarimą dėl ginčijamo susitarimo taikymo jai, kaip šio susitarimo trečiajai šaliai, kaip nurodyta Teisingumo Teismo pateiktame sutarčių santykinio poveikio principo, siejamo su apsisprendimo principu, išaiškinyje. Konkrečiai kalbant, pirma, Taryba klaidingai manė, kad esama padėtis šioje teritorijoje neleidžia įsitikinti tokiu pritarimu, ypač išreiškiant jį per ieškovą. Antra, manydama, kad Komisijos ir EIVT surengtos konsultacijos leido laikytis sutarčių santykinio poveikio principo, kurį Teisingumo Teismas išaiškino Sprendimo *Taryba / Front Polisario* 106 punkte, Taryba suklydo tiek dėl šių konsultacijų apimtys, tiek dėl tame punkte išdėstyto reikalavimo apimtys. Trečia, Taryba klaidingai nusprendė, kad gali pakeisti šį reikalavimą kriterijais, kurie tariamai pateikti 2002 m. sausio 29 d. JTO patarėjo teisės klausimais rašte. Darytina išvada, kad ši trečiojo pagrindo dalis pagrįsta ir gali lemti ginčijamo sprendimo panaikinimą (šiuo klausimu žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 391 punktą).
- 365 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad, nesant poreikio priimti sprendimą dėl naujų ieškovo pasiūlymų pateikti įrodymų ir spontaniškai po teismo posėdžio pateiktų įrodymų priimtimumo (žr. šio sprendimo 89 ir 92 punktus), taip pat nesant poreikio nagrinėti trečiojo pagrindo antros dalies ir kitų ieškinio pagrindų, reikia panaikinti ginčijamą sprendimą.

4. Dėl ginčijamo sprendimo padarinių palikimo galioti laiko atžvilgiu

- 366 Pagal SESV 264 straipsnio antrą pastraipą, jei Bendrasis Teismas mano, kad tai reikalinga, jis gali nurodyti, kurie paskelbto negaliojančiu akto padariniai lieka galutiniai.

- 367 Šiuo klausimu iš jurisprudencijos matyti, kad ginčijamo akto, be kita ko, sprendimo sudaryti tarptautinį susitarimą, padariniai gali, taip pat ir *ex officio*, likti galioti dėl teisinio saugumo motyvų, jei šio akto panaikinimas nedelsiant sukeltų rimtų neigiamų pasekmių (žr. šios dienos Sprendimo *Polisario frontas / Taryba*, T-279/19, 394 ir 396 punktus).
- 368 Nagrinėjamu atveju pakanka pažymėti, kad ginčijamo sprendimo panaikinimas nedelsiant gali turėti rimtų pasekmių Sąjungos išorės veiksams ir sukelti abejonių dėl jos priimtų tarptautinių įsipareigojimų, kurie institucijoms ir valstybėms narėms yra privalomi, teisinio saugumo. Ieškovo pastabos dėl Bendrajam Teismui pateikto Komisijos prašymo taikyti SESV 264 straipsnio antrą pastraipą negali paneigti šios išvados.
- 369 Tokiomis aplinkybėmis SESV 264 straipsnio antrą pastraipą reikia taikyti paliekant galioti ginčijamo sprendimo padarinius laikotarpiui, kuris negali būti ilgesnis nei Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnio pirmoje pastraipoje nurodytas terminas, arba, jei per šį terminą paduodamas apeliacinis skundas, kol Teisingumo Teismas paskelbs sprendimą dėl šio apeliacinio skundo.

B. Dėl ieškinio byloje T-356/19

- 370 Pirmiausia reikia pažymėti, kad, kaip nurodyta šio sprendimo 177 punkte, byloje T-344/19 ieškovas, grįsdamas ginčijamo sprendimo tiesioginę sąsają su juo, tvirtina, kad ginčijamas reglamentas negali būti aiškinamas kaip tarpinė priemonė, dėl kurios užkertamas kelias ginčijamo sprendimo tiesioginei sąsajai su juo.
- 371 Vis dėlto šioje byloje ieškovas nurodo, kad jei Bendrasis Teismas manytų, jog ginčijamas reglamentas yra tokia tarpinė priemonė, jis pateikia ir šį ieškinį.
- 372 Per teismo posėdį paklaustas dėl klausimo, kokią įtaką šiam ieškiniui turės tiesioginė ginčijamo sprendimo sąsaja su juo byloje T-344/19, jei Bendrasis Teismas nuspręstų, kad ginčijamas reglamentas neužkerta kelio šiai tiesioginei sąsajai, ieškovas nurodė, kad, jo nuomone, dėl to jis negalės pateikti šio ieškinio ir kad bet kuriuo atveju ieškinys neteks savo dalyko. Šiomis aplinkybėmis reikia pažymėti, kad ieškovas Bendrojo Teismo neprašė konstatuoti, kad ieškinys neteko dalyko.
- 373 Be to, reikia pažymėti, kad nors ginčijamo sprendimo panaikinimas šiuo teismo sprendimu gali kliudyti tinkamai vykdyti ginčijamą reglamentą (šiuo klausimu ir pagal analogiją žr. 2018 m. rugsėjo 4 d. Sprendimo *Komisija / Taryba (Susitarimas su Kazachstanu)*, C-244/17, EU:C:2018:662, 51 punktą), dėl paties panaikinimo šis reglamentas netampa niekinis. Be to, šio reglamento, priimto anksčiau už minėtą sprendimą, teisinis pagrindas yra ne pats sprendimas, o įgyvendinimo protokolas, konkrečiai jo 3 straipsnio nuostatos dėl su valstybių narių vėliava plaukiojančių laivų žvejybos galimybių, kurias juo siekiama įgyvendinti (žr. šio sprendimo 71 ir 72 punktus). Vadinasi, ieškovo reikalavimų panaikinti šį reglamentą dalykas yra išlikęs, todėl dėl jų reikia priimti sprendimą.
- 374 Taryba, oficialiai nepateikdama nepriimtinumą grindžiamo prieštaravimo, nurodo du šio ieškinio nepriimtinumą pagrindus, grindžiamus, pirma, tuo, kad ieškovas neturi procesinio veiksnio, ir, antra, tuo, kad jis neturi *locus standi* dėl ginčijamo akto.
- 375 Reikia išnagrinėti antrąją Tarybos nurodytą nepriimtinumą pagrindą.

- 376 Taryba prašo pripažinti, kad ginčijamas reglamentas nėra tiesiogiai ir konkrečiai susijęs su ieškovu. Pirma, ji teigia, kad reglamentas sukelia teisinių padarinių tik valstybėms narėms, o ne kitiems asmenims. Bet kuriuo atveju ieškovas nevykdo jokios veiklos atitinkamame ekonomikos sektoriuje ir neteigia, kad vykdo ją. Minėto reglamento padariniai ieškovo padėčiai yra tik netiesioginiai ir politiniai. Antra, ji tvirtina, jog pagal šį aktą reikalaujama, kad valstybės narės imtųsi tarpinių priemonių, ir jog šios valstybės turi teisę nesinaudoti visomis joms suteiktomis žvejybos galimybėmis. Be to, Taryba teigia, kad ginčijamas reglamentas nedaro ieškovui poveikio dėl tam tikrų jam būdingų savybių ar faktinių aplinkybių, kurios jį išskiria, pavyzdžiui, dėl jo dalyvavimo derybose dėl Vakarų Sacharos statuso, ir neturi nieko bendra su šio ginčo dalyku.
- 377 Savo ruožtu ieškovas tvirtina, kad ginčijamas reglamentas yra tiesiogiai ir konkrečiai su juo susijęs. Pirma, dėl tiesioginės sąsajos su juo ieškovas teigia, kad tiek, kiek šiuo reglamentu siekiama valstybėms narėms paskirstyti žvejybos galimybes, kurios yra tiesiogiai susijusios su Vakarų Sacharos tautos žuvų išteklių naudojimu, jis daro poveikį šiai tautai, taigi tiesiogiai sukelia padarinių jo paties, kaip vienintelio šios tautos atstovo, teisinei padėčiai. Be to, minėto reglamento įgyvendinimas vyksta visiškai savaime. Antra, dėl konkrečios sąsajos jis tvirtina, kad, kaip matyti iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, tik minėta tauta gali išreikšti pritarimą tarptautiniam susitarimui, taikomam jos teritorijai ir gamtos ištekliams. Jo teigimu, ši galimybė apima aptariamą tautos teisę prieštarauti dėl galimybių žvejoti jos žuvų išteklius paskirstymo be jos pritarimo. Turint omenyje jo vaidmenį išreiškiant tokį pritarimą, jis turi ypatingų savybių, išskiriančių jį iš visų kitų asmenų, todėl ginčijamas reglamentas yra su juo konkrečiai susijęs.
- 378 Ispanijos Karalystė, Prancūzijos Respublika ir Komisija iš esmės pritaria Tarybos argumentams. Vis dėlto Komisija nurodo, kad, jos nuomone, ginčijamas reglamentas, atsižvelgiant į jo ribotą poveikį, nesukelia net netiesioginių ar politinių padarinių ieškovo padėčiai. Ispanijos Karalystė savo ruožtu pabrėžia, kad ieškovas turi teisę į veiksmingą teisminę gynybą; prireikus, jis galės pasinaudoti ja minėto reglamento taikymo aktų atžvilgiu.
- 379 Pirmiausia reikia iš karto pažymėti, kad fizinio ar juridinio asmens ieškinio dėl ginčijamo reglamento priimtumo sąlygos turi būti nustatytos atsižvelgiant į specifinį šio akto pobūdį, o ne į byloje T-344/19 ginčijamo sprendimo pobūdį.
- 380 Šiuo klausimu reikia pabrėžti, kad, skirtingai nei sprendimas dėl tarptautinio susitarimo sudarymo, kaip antai byloje T-344/19 ginčijamas sprendimas, ginčijamas reglamentas, priimtas siekiant Sąjungoje įgyvendinti ginčijamą susitarimą, nėra tarptautinės teisės subjektų suderintos valios išraiškos sudedamoji dalis, o bendro pobūdžio aktas, priimtas neperžengiant Sąjungos vidaus kompetencijos ribų, privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse, kaip nurodyta SESV 288 straipsnio antroje pastraipoje pateiktoje sąvokos „reglamentas“ apibrėžtyje.
- 381 Iš tiesų, kadangi pagal ginčijamą reglamentą kiekvienai valstybei narei paskirstomos įgyvendinimo protokolo 3 straipsnyje numatytos žvejybos galimybės, jis taikomas objektyviai apibrėžtoms situacijoms ir sukelia teisinių padarinių bendrai ir abstrakčiai apibrėžtoms asmenų kategorijoms (šiuo klausimu ir pagal analogiją žr. 2020 m. kovo 10 d. Sprendimo *IFSUA / Taryba*, T-251/18, EU:T:2020:89, 35 punktą).
- 382 Ginčijamas reglamentas grindžiamas SESV 43 straipsnio 3 dalimi, kurioje nėra nuorodos nei į įprastą teisėkūros procedūrą, nei specialią teisėkūros procedūrą, ir, be to, numatyta, kad Taryba patvirtina priemones, tačiau nepaminėtas Parlamento dalyvavimas. Taigi toks reglamentas negali būti pagal laikomas pagal teisėkūros procedūrą priimtu aktu (šiuo klausimu žr. 2017 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Slovakija ir Vengrija / Taryba*, C-643/15 ir C-647/15, EU:C:2017:631, 58–

- 62 punktus). Taigi toks visuotinai taikomas aktas, kuris nėra teisėkūros procedūra priimtas aktas, yra reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktas, todėl reikia tik patikrinti, kaip numatyta SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos sakinio trečioje dalyje, ar jis tiesiogiai susijęs su ieškovu ir ar dėl jo nereikia patvirtinti įgyvendinamųjų priemonių (šiuo klausimu žr. 2018 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Scuola Elementare Maria Montessori / Komisija, Komisija / Scuola Elementare Maria Montessori ir Komisija / Ferracci*, C-622/16 P – C-624/16 P, EU:C:2018:873, 22 ir 28 punktus ir 2020 m. kovo 10 d. Sprendimo *IFSUA / Taryba*, T-251/18, EU:T:2020:89, 32–36 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 383 Šiuo klausimu, kaip priminta šio sprendimo 179 punkte, tiesioginės sąsajos sąlyga turi būti nagrinėjama atsižvelgiant į du kriterijus, t. y. pirma, ginčijama Sąjungos priemonė turi tiesiogiai sukelti padarinių ieškovo teisei padėčiai, antra, ši priemonė neturi palikti jokios diskrecijos ją įgyvendinti turintiems subjektams, nes šis įgyvendinimas vyksta savaime ir išplaukia tik iš Sąjungos teisės aktų, netaikant kitų tarpinių normų.
- 384 Dėl pirmojo kriterijaus reikia pažymėti, kad ginčijamu reglamentu siekiama tik paskirstyti valstybėms narėms įgyvendinimo protokolo 3 straipsnyje nustatytas žvejojimo galimybes.
- 385 Taigi ginčijamas reglamentas savaime negali daryti poveikio nustatant šias žvejojimo galimybes ir juo labiau nustatant žvejojimo zonas, kurioms taikomas visas Žvejojimo susitarimas, arba valdymo rajonus, nustatytus toje žvejojimo zonoje atsižvelgiant į įvairias taikytinas žvejojimo kategorijas.
- 386 Be to, toks aktas, priimtas įgyvendinant Sąjungos vidaus kompetenciją, susijęs tik su Sąjungos ir jos valstybių narių santykiais, o ne su Sąjungos ir Maroko Karalystės santykiais ar jos santykiais su Vakarų Sacharos tauta. Iš tiesų, nors su valstybių narių vėliava plaukiojančių laivų žvejojimo galimybių nustatymas Žvejojimo susitarime nustatytoje žvejojimo zonoje reiškia, kad šio susitarimo šalys turi pasikeisti abipusėmis teisėmis ir pareigomis, šių galimybių paskirstymas valstybėms narėms yra tik Sąjungos vidaus klausimas, kuris nepriklauso minėtos trečiosios valstybės kompetencijai ir pats negali daryti poveikio minėtai tautai.
- 387 Žinoma, kaip teigia ieškovas, pagal ginčijamą reglamentą valstybėms narėms paskirstytos žvejojimo galimybės gali būti susijusios su žuvų išteklių naudojimu greta Vakarų Sacharos esančiuose vandenyse, bent jau tų, kurie susiję su 3–6 žvejojimo kategorijomis, nurodytomis atitinkamuose žvejojimo techninių duomenų lapuose.
- 388 Vis dėlto pats toks Vakarų Sacharos žuvų išteklių naudojimas išplaukia ne iš ginčijamame reglamente atlikto šių žvejojimo galimybių paskirstymo valstybėms narėms, o iš ginčijamame susitarime atlikto žvejojimo zonos ir jos viduje esančių valdymo rajonų ribų nustatymo, apimančio greta šios teritorijos esančius vandenius.
- 389 Todėl, net jeigu ieškovas pagrįstai teigia, pirma, kad Vakarų Sacharos žuvų išteklių naudojimas daro poveikį šios teritorijos tautai ir, antra, kad šis naudojimas daro poveikį jam, kaip šios tautos teisėtam atstovui, remiantis tuo negalima daryti išvados, kad taip ginčijamas reglamentas tiesiogiai sukelia padarinių jo teisei padėčiai. Taigi pirmasis tiesioginės sąsajos kriterijus šioje byloje netenkinamas.
- 390 Be to, kiek tai susiję su antruoju kriterijumi, priešingai, nei teigia Taryba, pagal patį ginčijamą reglamentą iš tikrųjų nereikalaujama patvirtinti jokios tarpinės priemonės, nes žvejojimo galimybių paskirstymas valstybėms narėms vyksta visiškai savaime; toks savaiminis pobūdis tiesiogiai išplaukia iš šio reglamento 1 straipsnio 1 dalies.

- 391 Vis dėlto reikia konstatuoti, kad dėl kitų priemonių, būtinų ginčijamam susitarimui, įskaitant jo įgyvendinimo protokolą, įgyvendinti, ginčijamo reglamento poveikis žuvų išteklių, kuriems taikomas minėtas susitarimas, naudojimui, bet kuriuo atveju gali būti tik labai netiesioginis.
- 392 Iš tiesų, kaip paaiškina Taryba, su atitinkamos valstybės narės vėliava plaukiojančio laivo teisei naudoti žuvų išteklius, kuriems taikomas ginčijamas susitarimas, taikoma ir leidimų išdavimo procedūra, reglamentuojama 2017 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/2403 dėl tvaraus išorės žvejybos laivynų valdymo, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1006/2008 (OL L 347, 2017, p. 81), 10 ir 11 straipsniuose; pagal šią procedūrą valstybės narės, Komisija ir Maroko Karalystė turi patvirtinti tam tikras priemones. Be to, kaip nurodo Taryba, iš to paties reglamento 12 straipsnio matyti, kad valstybės narės gali nepanaudoti visų joms paskirstytų žvejybos galimybių.
- 393 Bet kuriuo atveju, kaip konstatuota šio sprendimo 259 punkte, byloje T-344/19 ginčijamas sprendimas yra tiesiogiai susijęs su ieškovu tiek, kiek jis susijęs su ginčijamo susitarimo sudarymu ir kiek šis susitarimas taikomas Vakarų Sacharai ir greta jos esantiems vandenims, neatsižvelgiant į priemones, kurias Sąjunga patvirtino siekdama jį įgyvendinti. Šio susitarimo įgyvendinimo priemonė, pavyzdžiui, ginčijamas reglamentas, nėra svarbi taikant minėtą susitarimą greta nagrinėjamos teritorijos esantiems vandenims, taigi ir jos žuvų ištekliams; toks taikymas savaime išplaukia iš šio susitarimo nuostatų ir nereikia patvirtinti jokių tarpinių normų.
- 394 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad ginčijamas reglamentas nėra tiesiogiai susijęs su ieškovu. Taigi šis ieškinys nepriimtinas, todėl turi būti atmestas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 395 Pagal Procedūros reglamento 134 straipsnio 1 dalį iš pralaimėjusios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos, jei laimėjusi šalis to reikalavo.
- 396 Kadangi Taryba iš esmės pralaimėjo bylą T-344/19, iš jos priteisiamos bylinėjimosi toje byloje išlaidos pagal ieškovo pateiktus reikalavimus.
- 397 Kadangi ieškovas iš esmės pralaimėjo bylą T-356/19, iš jo priteisiamos bylinėjimosi toje byloje išlaidos pagal Tarybos pateiktus reikalavimus.
- 398 Pagal Procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį Ispanijos Respublika, Prancūzijos Respublika ir Komisija padengia savo bylinėjimosi išlaidas.
- 399 Pagal Procedūros reglamento 138 straipsnio 3 dalį Bendrasis Teismas gali nuspręsti, kad į bylą įstojusi šalis, kuri nenurodyta 1 ir 2 dalyse, padengia savo bylinėjimosi išlaidas.
- 400 Šiuo atveju reikia nuspręsti, kad CPMM padengia savo bylinėjimosi byloje T-344/19 išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais,

BENDRASIS TEISMAS (devintoji išplėstinė kolegija)

nusprendžia:

- 1. Panaikinti 2019 m. kovo 4 d. Tarybos sprendimą (ES) 2019/441 dėl Europos Sąjungos ir Maroko Karalystės tašios žvejybos partnerystės susitarimo, jo įgyvendinimo protokolo ir prie susitarimo pridedamų laiškų, kuriais pasikeista, sudarymo.**
- 2. Palikti galioti Sprendimo 2019/441 padarinius laikotarpiui, kuris negali viršyti Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyto termino arba, jeigu per šį terminą paduodamas apeliacinis skundas, kol Teisingumo Teismas paskelbs sprendimą dėl šio apeliacinio skundo.**
- 3. Atmesti ieškinį byloje T-356/19.**
- 4. Europos Sąjungos Taryba padengia savo bylinėjimosi išlaidas ir iš jos priteisiamos Saguia el-Hamra ir Rio de Oro išlaisvinimo liaudies fronto (*Polisario* frontas) bylinėjimosi byloje T-344/19 išlaidos.**
- 5. *Polisario* frontas padengia savo bylinėjimosi išlaidas ir iš jo priteisiamos Tarybos bylinėjimosi byloje T-356/19 išlaidos.**
- 6. Ispanijos Karalystė, Prancūzijos Respublika ir Europos Komisija padengia savo bylinėjimosi išlaidas.**
- 7. *Chambre des pêches maritimes de la Méditerranée, Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Nord, Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Centre* ir *Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Sud* padengia savo bylinėjimosi byloje T-344/19 išlaidas.**

Costeira

Gratsias

Kancheva

Paskelbta 2021 m. rugsėjo 29 d. viešame teismo posėdyje Liuksemburge.

Parašai.

Turinys

I.	Ginčo aplinkybės	2
A.	Tarptautinis kontekstas	2
B.	Asociacijos susitarimas ir 2006 m. susitarimas žuvininkystės sektoriuje	6
1.	Asociacijos susitarimas	6
2.	2006 m. susitarimas žuvininkystės sektoriuje	7
C.	Ginčai, susiję su Asociacijos susitarimu	8
1.	Bylos T-512/12 ir C-104/16 P	8
2.	Byla C-266/16	9
3.	Nutartys bylose T-180/14, T-275/18 ir T-376/18	11
D.	Ginčijamas sprendimas ir ginčijamas susitarimas	12
E.	Ginčijamas reglamentas	15
II.	Procesas ir šalių reikalavimai	17
III.	Dėl teisės	20
A.	Dėl ieškinio byloje T-344/19	20
1.	Dėl kai kurių dubliko priedų priimtimumo	21
2.	Dėl ieškinio priimtimumo	21
a)	Dėl ginčijamo sprendimo teritorinės taikymo srities	21
b)	Dėl reikalavimo panaikinti apimties	24
c)	Dėl Tarybos nurodyto pirmojo nepriimtimumo pagrindo, grindžiamo tuo, kad ieškovas neturi procesinio veiksnio	25
d)	Dėl ieškovo jo advokatui suteikto įgaliojimo teisėtumo	30
e)	Dėl Tarybos nurodyto antrojo nepriimtimumo pagrindo, grindžiamo tuo, kad ieškovas neturi „locus standi“	32
1)	Dėl tiesioginės sąsajos su ieškovu	32
i)	Dėl ieškovo atitikties pirmajam tiesioginės sąsajos kriterijui, pagal kurį ginčijama priemonė turi tiesiogiai sukelti padarinių jo teisinei padėčiai	33

– Dėl Tarybos argumentų pirmos dalies, susijusios su teisiniais padariniais, kurie būdingi sprendimui dėl tarptautinio susitarimo sudarymo Sąjungos vardu	34
– Dėl antros Tarybos argumentų dalies, susijusios su konkrečiais ginčijamo susitarimo teisiniais padariniais, atsižvelgiant į jo teritorinį taikymą Vakarų Sacharai ir greta jos esantiems vandenims	36
– Dėl Tarybos argumentų trečios dalies, grindžiamos tuo, kad ieškovo teisinė padėtis nepasikeitė, atsižvelgiant į jo ribotą vaidmenį Vakarų Sacharos apsisprendimo procese	42
ii) Dėl antrojo tiesioginės sąsajos kriterijaus, susijusio su savaime vykstančiu ir tik iš Sąjungos teisės aktų išplaukiančiu ginčijamos priemonės įgyvendinimu	45
2) Dėl konkrečios sąsajos su ieškovu	46
3. Dėl ieškinio pagrįstumo	47
a) Dėl pirmojo pagrindo, grindžiamo tuo, kad Taryba neturėjo kompetencijos priimti ginčijamą sprendimą	48
b) Dėl trečiojo pagrindo, iš esmės grindžiamo tuo, kad Taryba pažeidė pareigą laikytis reikalavimų, nustatytų jurisprudencijoje remiantis apsisprendimo ir sutarčių santykinio poveikio principais	48
1) Dėl Tarybos, Prancūzijos Respublikos, Komisijos ir CPMM argumentų, susijusių su trečiojo pagrindo nereikšmingumu	50
2) Dėl argumentų, kuriais ieškovas grindžia šį pagrindą, pagrįstumo	52
i) Dėl trečiojo pagrindo pirmos dalies, grindžiamos tuo, kad Sąjunga ir Maroko Karalystė negali sudaryti Vakarų Sacharai ir greta jos esantiems vandenims taikytino susitarimo	52
ii) Dėl trečiojo pagrindo trečios dalies, grindžiamos tuo, kad pažeistas reikalavimas gauti Vakarų Sacharos tautos, kaip ginčijamo susitarimo trečiosios šalies, kaip ji suprantama pagal sutarčių santykinio poveikio principą, pritarimą	53
– Dėl sutarčių santykinio poveikio principo taikymo nagrinėjamu atveju	54
– Dėl konsultacijų, kurias Taryba ir Komisija surengė tam, kad būtų laikomasi sprendimuose <i>Taryba / Front Polisario</i> ir <i>Western Sahara Campaign UK</i> pateikto sutarčių santykinio poveikio principo išaiškinimo	56
– Dėl klausimo, ar konkreti pritarimo sąvokos prasmė, numatyta ginčijamame sprendime, atitinka sutarčių santykinio poveikio principo išaiškinimą, kurį Teisingumo Teismas pateikė sprendimuose <i>Taryba / Front Polisario</i> ir <i>Western Sahara Campaign UK</i>	59
4. Dėl ginčijamo sprendimo padarinių palikimo galioti laiko atžvilgiu	64

B. Dėl ieškinio byloje T-356/19	65
Dėl bylinėjimosi išlaidų	68